

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

**ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΧΕΣΕΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ- ΠΟΛΙΤΩΝ**

**ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
ΤΩΝ ΣΥΝΗΘΕΣΤΕΡΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ, ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ:**

- ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
- ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ
- ΦΟΡΟΥ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ (Φ.Π.Α.)
- ΚΩΔΙΚΑ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ (Κ.Β.Σ.)
- ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
- ΤΕΛΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΩΝ
- ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ
- ΜΗΤΡΩΟΥ

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2009

ΘΕΜΑΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

1. Ποια δικαιολογητικά πρέπει να υποβληθούν μαζί με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος για τις εκπιπτόμενες δαπάνες;

Με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων συνυποβάλλονται κατά περίπτωση τα εξής δικαιολογητικά από τα οποία αποδεικνύεται η πραγματοποίηση από το φορολογούμενο των δαπανών, τις οποίες αυτός επικαλείται για έκπτωση από το εισόδημά του ή μείωση του φόρου που προκύπτει σ' αυτό, για:

ΔΑΠΑΝΗ ΕΝΟΙΚΙΟΥ

Α. Αποδείξεις που έχουν εκδοθεί από τον εκμισθωτή ή το νόμιμο εκπρόσωπό του. Αντί των οικείων αποδείξεων καταβολής ενοικίου, ο φορολογούμενος δικαιούται να υποβάλει υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986, από την οποία να προκύπτει το ποσό του ενοικίου που καταβλήθηκε από αυτόν για κύρια κατοικία του ιδίου και της οικογένειάς του, ως και τα στοιχεία των δικαιούχων στους οποίους το κατέβαλε και τον αριθμό του φορολογικού μητρώου των εκμισθωτών. Ποσοστό 20% της δαπάνης ενοικίου, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.200 ευρώ, **μειώνει το συνολικό φόρο**. Η μείωση αυτή αναγνωρίζεται μόνο όταν ο φορολογούμενος αναγράφει στις οικείες ενδείξεις της ετήσιας δήλωσης φόρου εισοδήματος τον ΑΦΜ του εκμισθωτή. Αν πρόκειται για εκμισθωτές που δεν κατοικούν ούτε διαμένουν στην Ελλάδα, μπορεί να αναγράφεται ο ΑΦΜ του πληρεξουσίου ή του νόμιμου εκπροσώπου τους. Για τους ανήλικους εκμισθωτές, που δεν έχουν ΑΦΜ, αναγράφεται ο ΑΦΜ του προσώπου που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου.

Β. Για την απόδειξη της δαπάνης που καταβλήθηκε για ενοίκιο κύριας κατοικίας από το φορολογούμενο εφόσον η ηλικία του είναι μέχρι 40 ετών, σε περίπτωση εγκατάστασης από το έτος 2005 και μετά στην περιφέρεια, είτε ο φορολογούμενος προέρχεται από τον τόπο στον οποίο εγκαθίσταται, είτε μετακινείται από τους νομούς Αττικής ή Θεσσαλονίκης ή από άλλο τόπο της περιφέρειας, απαιτούνται εκτός των αποδείξεων κλπ. όπως αναφέρεται παραπάνω φωτοαντίγραφο της ταυτότητας του φορολογουμένου που έχει υπογράψει το μισθωτήριο συμβόλαιο και υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 ότι από το έτος 2005 και μετά (ακριβής ημερομηνία) μετεγκαταστάθηκε ο φορολογούμενος από το νομό Αττικής ή Θεσσαλονίκης στην επαρχία ή μετακινήθηκε από έναν τόπο της επαρχίας σε άλλο.

Γ. Για την απόδειξη της δαπάνης ενοικίου στην περίπτωση μίσθωσης κύριας κατοικίας από υπάλληλο στον τόπο όπου μετατέθηκε από το έτος 2005 και μετά, εφόσον εκμίσθωσε την ιδιόκτητη κατοικία του στον τόπο απ' όπου μετατέθηκε, υποβάλλονται:

α) Τα δικαιολογητικά της δαπάνης ενοικίου, όπως αναφέρονται παραπάνω.

β) Αντίγραφο της απόφασης μετάθεσης προκειμένου για δημόσιο υπάλληλο ή βεβαίωση του εργοδότη ότι δόθηκε εντολή μετάθεσης προκειμένου για ιδιωτικό υπάλληλο.

γ) Υπεύθυνη δήλωση ότι μέχρι το χρόνο της μετάθεσης κατοικούσε στην ιδιόκτητη κατοικία του στον τόπο απ' όπου μετατέθηκε από το έτος 2005 και μετά, την οποία εκμίσθωσε μετά το χρόνο της μετάθεσης και ότι απέκτησε εισόδημα από αυτή, μέσα στη χρήση 2008 και για οποιοδήποτε χρονικό διάστημα.

Στις περιπτώσεις Β' & Γ' αναγνωρίζεται **για έκπτωση από το συνολικό εισόδημα του φορολογουμένου** ποσό ενοικίου μέχρι 300 ευρώ μηνιαίως, δηλαδή μέχρι 3.600 ευρώ το έτος.

Όσοι παίρνουν στεγαστικό επίδομα, ανεξάρτητα από το ύψος τους, δεν δικαιούνται την έκπτωση αυτή.

ΔΑΠΑΝΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΥ

Για την απόδειξη της καταβολής του ποσού των ασφαλιστρών, με βάση τις οικείες ασφαλιστικές συμβάσεις, απαιτείται απόδειξη είσπραξης του ποσού των ασφαλιστρών ή σχετική βεβαίωση, από τις οποίες προκύπτει το είδος της ασφαλιστικής κάλυψης και το καθαρό καταβαλλόμενο ποσό των ασφαλιστρών, χωριστά από τυχόν οποιαδήποτε άλλη σχετική επιβάρυνση του ασφαλισμένου. Επίσης, τα στοιχεία του συμβαλλομένου και των ασφαλιζόμενων προσώπων, καθώς και τον αριθμό και την ημερομηνία της σχετικής σύμβασης.

Το ποσό της δαπάνης αυτής **εκπίπτει από το συνολικό εισόδημα** και το ποσό της έκπτωσης δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.200 ευρώ και για τους δύο συζύγους.

ΔΑΠΑΝΗ ΔΙΔΑΚΤΡΩΝ

Για την απόδειξη της καταβολής των διδάκτρων για ιδιαίτερα, κατ' οίκον, μαθήματα και για φροντιστήρια απαιτείται απόδειξη παροχής υπηρεσιών για το ποσό της αμοιβής, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά. Ποσοστό 20% της δαπάνης αυτής, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί τα 1.200 ευρώ μειώνει **το συνολικό φόρο**.

Επιπλέον, για την απόδειξη καταβολής των δαπανών ασφαλιστρών ζωής ή θανάτου και διδάκτρων που καταβάλλει ο διαζευγμένος γονέας για τα τέκνα του που δεν βαρύνουν αυτόν αλλά τον άλλο γονέα τους με τον οποίο συγκατοικούν, απαιτείται και υπεύθυνη δήλωση ότι τα τέκνα είναι προστατευόμενα του άλλου γονέα με βάση το άρθρο 7 του ΚΦΕ, καθώς και τα στοιχεία των τέκνων και του άλλου γονέα (ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο, έτος γέννησης, διεύθυνση κατοικίας ΑΦΜ και ΔΟΥ).

ΔΑΠΑΝΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ

Για την απόδειξη της καταβολής του ποσού των ασφαλιστικών εισφορών σε ταμεία ασφάλισης του υποχρέου, απαιτείται η σχετική βεβαίωση ή απόδειξη του ασφαλιστικού φορέα από την οποία προκύπτει το ποσό των ασφαλιστικών εισφορών που η καταβολή τους είναι υποχρεωτική από το νόμο, καθώς και το ποσό των καταβαλλόμενων εισφορών στις περιπτώσεις προαιρετικής ασφάλισης σε ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο, χωριστά από τυχόν άλλα ποσά για εκπρόθεσμη κτλ. καταβολή των εισφορών.

Το συνολικό ποσό της δαπάνης των εισφορών αυτών αφαιρείται από το συνολικό εισόδημα.

ΔΑΠΑΝΗ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ**Έξοδα για ιατρικές επισκέψεις και εξετάσεις**

Διπλότυπη απόδειξη, η οποία εκδίδεται από τον ιατρό κατά την είσπραξη της αμοιβής σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά.

Έξοδα νοσηλείας**α) Προκειμένου για νοσήλια σε ιδιωτικές κλινικές:**

(αα) Διπλότυπη απόδειξη της κλινικής, από την οποία να προκύπτει το ποσό της δαπάνης, για τη νοσηλεία του ασθενή. Για την έκδοση αυτής της απόδειξης εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά.

(αβ) Βεβαίωση του διευθυντή της κλινικής για το χρόνο νοσηλείας του ασθενή και το ποσό των εξόδων αυτής, αναλυτικά κατά είδος εξόδου.

β) Προκειμένου για νοσήλια σε κρατικά και λοιπά νοσηλευτικά ιδρύματα:

(βα) Διπλότυπη απόδειξη είσπραξης του νοσηλευτικού ιδρύματος, από την οποία να προκύπτει το ποσό της δαπάνης, για τη νοσηλεία του ασθενή.

(ββ) Βεβαίωση του διευθυντή του νοσηλευτικού ιδρύματος, για το χρόνο νοσηλείας του ασθενή και το ποσό των εξόδων αυτής, αναλυτικά κατά είδος εξόδου.

Στις πιο πάνω υποπεριπτώσεις, όταν στην οικεία απόδειξη είσπραξης αναγράφεται ο χρόνος της νοσηλείας και αναλυτικά τα έξοδά της κατά είδος εξόδου, δεν απαιτείται η πιο πάνω ιδιαίτερη, βεβαίωση του διευθυντή του νοσηλευτικού ιδρύματος, νοσοκομείου ή κλινικής.

Έξοδα για την απασχόληση νοσοκόμου.

α) Βεβαίωση του θεράποντα ιατρού, με την οποία να βεβαιώνεται το είδος της νόσου από την οποία πάσχει ο ασθενής, η διάρκειά της, καθώς και η ανάγκη απασχόλησης νοσοκόμου, λόγω της σοβαρότητας της νόσου.

β) Απόδειξη είσπραξης της αμοιβής από το πρόσωπο που πρόσφερε υπηρεσίες ως νοσοκόμος, στην οποία πρέπει να αναφέρεται το ονοματεπώνυμό του, το όνομα του πατέρα του, ο αριθμός φορολογικού μητρώου ή ταυτότητας, η διεύθυνση της κατοικίας του και η χρονική διάρκεια παροχής των υπηρεσιών του, νόμιμα υπογραμμένη.

Έξοδα σε επιχειρήσεις περίθαλψης ηλικιωμένων και προσώπων που πάσχουν από κινητική αναπηρία, οι οποίες εδρεύουν στην Ελλάδα.

α) Διπλότυπη απόδειξη παροχής υπηρεσιών, η οποία εκδίδεται από την επιχείρηση που εισπράττει την αμοιβή σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά.

β) Βεβαίωση του διευθυντή ή του νόμιμου εκπροσώπου της επιχείρησης για τον ακριβή χρόνο της περίθαλψης του προσώπου που κατέβαλε ή για το οποίο καταβλήθηκε η δαπάνη, καθώς και το ποσό αυτής κατά κατηγορία δαπάνης.

Έξοδα αγοράς και τοποθέτησης οργάνων στο σώμα του ασθενή και αντικατάστασης μελών του σώματός του με τεχνητά.

Σε περίπτωση που η σχετική δαπάνη αποτελεί μέρος των εξόδων νοσοκομειακής περίθαλψης, απαιτούνται τα δικαιολογητικά που προαναφέρθηκαν στην πιο πάνω περίπτωση. Σε περίπτωση που ο ίδιος ο ασθενής προμηθεύεται τα όργανα ή τα τεχνητά μέλη από το ελεύθερο εμπόριο, απαιτείται απόδειξη λιανικής πώλησης. Η απόδειξη αυτή, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, πρέπει να περιέχει, εκτός από τα στοιχεία που ορίζουν αυτές οι διατάξεις και το ονοματεπώνυμο του αγοραστή, καθώς και το είδος του πωλούμενου πράγματος.

Σε περίπτωση αγοράς γυαλιών όρασης ή φακών επαφής ή ακουστικών βαρηκοΐας, εκτός από την απόδειξη που προβλέπει ο ΚΒΣ, απαιτείται και βεβαίωση γιατρού, η οποία παραμένει στο φάκελο του φορολογούμενου και ισχύει ως δικαιολογητικό αγοράς γυαλιών όρασης, φακών επαφής και ακουστικών βαρηκοΐας (για μια πενταετία).

Ειδικές δαπάνες περίθαλψης ανάπηρων παιδιών.

α) Διπλότυπη απόδειξη είσπραξης, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά.

β) Βεβαίωση του διευθυντή της σχολής ή του θεραπευτή από την οποία να προκύπτει ότι το τέκνο του υπόχρεου πάσχει από ανίατο νόσημα ή είναι τυφλό ή κωφάλαλο ή έχει διανοητική καθυστέρηση, ο ακριβής χρόνος της φοίτησης ή της περίθαλψης, γενικά, του ανάπηρου τέκνου, για το οποίο καταβλήθηκε η αμοιβή, καθώς και το ποσό της, αναλυτικά, κατά κατηγορία δαπάνης.

γ) Στοιχεία, από τα οποία να αποδεικνύεται ότι τα τέκνα είναι άγαμα ή διαζευγμένα ή τελούν σε κατάσταση χηρείας και ότι το ετήσιο φορολογούμενο και απαλλασσόμενο εισόδημά τους δεν υπερβαίνει το ποσό των 6.000 ευρώ.

Νοσήλια που καταβάλλονται στην αλλοδαπή

Προκειμένου για έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης που καταβάλλονται στην αλλοδαπή απαιτούνται οι σχετικές βεβαιώσεις των αλλοδαπών ιατρών ή νοσοκομείων, οι οποίες πρέπει να είναι θεωρημένες από τον αρμόδιο Έλληνα πρόξενο και μεταφρασμένες νόμιμα. Αν δεν υπάρχει ελληνικό προξενείο, η θεώρηση αυτών των αποδείξεων πρέπει να γίνεται από την τοπική αρχή του ξένου Κράτους, η οποία έχει τη σχετική εξουσιοδότηση.

Ποσοστό 20% της δαπάνης αυτής **αφαιρείται από το φόρο** που προκύπτει στο συνολικό εισόδημα. Το ποσό της μείωσης δεν μπορεί να υπερβεί τα 6.000 ευρώ και για κάθε σύζυγο.

Επιπλέον για την απόδειξη καταβολής των δαπανών ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης που καταβάλλει ο διαζευγμένος γονέας για τα τέκνα του που δεν βαρύνουν αυτόν αλλά τον άλλο γονέα τους με το οποίο συγκατοικούν, απαιτείται και υπεύθυνη δήλωση ότι τα τέκνα είναι προστατευόμενα του άλλου γονέα με βάση το άρθρο 7 του ΚΦΕ, καθώς και τα στοιχεία των τέκνων και του άλλου γονέα (ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο, έτος γέννησης, διεύθυνση κατοικίας, ΑΦΜ και ΔΟΥ).

ΔΑΠΑΝΗ ΔΩΡΕΩΝ

Για την απόδειξη της καταβολής του ποσού των δωρεών ή χορηγιών, απαιτούνται τα ακόλουθα, κατά περίπτωση, δικαιολογητικά:

α) Προκειμένου για δωρεά ιατρικών μηχανημάτων και ασθενοφόρων αυτοκινήτων:

(αα) Βεβαίωση του δωρεοδόχου ότι έγινε αποδεκτή η δωρεά.

(αβ) Αντίγραφο του πρωτοκόλλου παράδοσης – παραλαβής.

(αγ) Σε περίπτωση αγοράς και άμεσης παράδοσης των δωρούμενων αντικειμένων, το νόμιμο στοιχείο που προβλέπεται από τον ΚΒΣ, από το οποίο προκύπτει η αξία τους.

Σε περίπτωση που ο δωρητής κατείχε από πριν τα δωρηθέντα αντικείμενα, η αξία τους προσδιορίζεται από τον προϊστάμενο της αρμόδιας ΔΟΥ.

β) Προκειμένου για χρηματικά ποσά:

(βα) Διπλότυπη απόδειξη ή γραμμάτιο είσπραξης του ποσού της δωρεάς ή χορηγίας, η οποία εκδίδεται από το νόμιμο εκπρόσωπο του δωρεοδόχου.

(ββ) Βεβαίωση ή αντίγραφο της οικείας πράξης του νόμιμου εκπροσώπου του δωρεοδόχου από την οποία να προκύπτει η αποδοχή της δωρεάς και η καταχώρηση του ποσού αυτής στα επίσημα βιβλία του δωρεοδόχου.

Σε περίπτωση δωρεάς χρηματικών ποσών με όρο, βεβαίωση του νόμιμου εκπροσώπου του δωρεοδόχου από την οποία να προκύπτει το ύψος του καθαρού προϊόντος που περιέρχεται στο δωρεοδόχο.

Στην περίπτωση κατά την οποία το ποσό της δωρεάς ή χορηγίας κατατίθεται σε ειδικό λογαριασμό του δωρεοδόχου ή του αποδέκτη της χορηγίας, που έχει ανοιχθεί σε τράπεζα ή στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, εκτός των παραπάνω δικαιολογητικών, απαιτείται και το οικείο γραμμάτιο είσπραξης της Τράπεζας ή του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, στο οποίο πρέπει να αναγράφονται τα στοιχεία που αναφέρονται στις διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 2238/1994.

Αν το πρωτότυπο έχει δοθεί στο δωρεοδόχο για την είσπραξη του ποσού που δωρήθηκε, υποβάλλεται αντίγραφο του γραμματίου, κυρωμένο από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή την Τράπεζα, από την οποία εκδόθηκε.

Τα δικαιολογητικά για την έκπτωση των δωρεών χρηματικών ποσών προς αθλητικά σωματεία, ορίζονται στην οικεία διάταξη.

Αν τα χρηματικά ποσά των δωρεών προς αθλητικά σωματεία υπερβαίνουν αθροιστικά για κάθε δωρεοδόχο τα 2.950,00 ευρώ ετησίως, απαιτείται και το πρωτότυπο του παραστατικού καταβολής του φόρου 10% για το πάνω από 2.950 ευρώ ποσό της δωρεάς.

Τα χρηματικά ποσά των δωρεών και χορηγιών αφαιρούνται από το συνολικό εισόδημα μόνο εφόσον υπερβαίνουν συνολικά ετησίως τα 100 ευρώ. Σε περίπτωση που καταβάλατε χορηγίες στο Υπουργείο Εσωτερικών με βάση το άρθρο 25 του ν.3649/2008, για την προετοιμασία και τη διοργάνωση του 3^{ου} Παγκόσμιου Φόρουμ, απαιτείται το πρωτότυπο αποδεικτικό καταβολής του ποσού της χορηγίας και αντίγραφο της κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομίας και Οικονομικών για την αποδοχή της χορηγίας.

Για τα χρηματικά ποσά που καταβάλατε για πολιτιστικές χορηγίες του ν.3525/2007 στο Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και στις αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρίες του άρθρου 741 Α.Κ. που επιδιώκουν σκοπούς πολιτιστικούς, απαιτείται επικυρωμένο αντίγραφο της απόφασης του Υπουργού Πολιτισμού με την οποία χαρακτηρίζεται η χορηγία ως πολιτιστική, τα πρωτότυπα αποδεικτικά καταβολής των ποσών εάν η χορηγία είναι χρηματικό ποσό και την Υπουργική Απόφαση για την εκτίμηση της αξίας της χορηγίας εάν αυτή έγινε σε είδος ή άυλα αγαθά ή υπηρεσίες, καθώς και το αποδεικτικό παράδοσης και παραλαβής της χορηγίας.

ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΚΩΝ

Για την απόδειξη της καταβολής των τόκων, απαιτείται, προκειμένου για:

α) Στεγαστικά δάνεια, σχετική βεβαίωση της Τράπεζας ή του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων ή του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου ή άλλου πιστωτικού οργανισμού, από την οποία να προκύπτει ότι πρόκειται για στεγαστικό δάνειο για απόκτηση πρώτης κατοικίας (αγορά ή ανέγερση ή αποπεράτωση), ότι έχει εγγραφεί υποθήκη ή προσημείωση σε ακίνητο του φορολογουμένου ή του άλλου συζύγου ή των τέκνων τους που τους βαρύνουν, το ποσό μόνο των δεδουλευμένων συμβατικών τόκων (ληξιπρόθεσμων και απαιτητών) που όφειλε και κατέβαλε αυτός μέσα στο έτος 2008 καθώς και το έτος σύναψης του δανείου.

Εάν δεν αναγράφεται στη βεβαίωση αυτή σε ποιον ανήκει το ακίνητο, στο οποίο έχει εγγραφεί υποθήκη ή προσημείωση, πρέπει να επισυνάπτεται υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986, στην οποία να βεβαιώνεται ότι το ακίνητο ανήκει στο φορολογούμενο ή στη σύζυγο ή στα τέκνα τους, που τους βαρύνουν και ο αριθμός εγγραφής στο βιβλίο μεταγραφών του οικείου Υποθηκοφυλακείου (στην ίδια υπεύθυνη δήλωση βεβαιώνεται ότι πρόκειται για δάνειο για αγορά πρώτης κατοικίας, αν αυτό δεν βεβαιώνεται στην οικεία βεβαίωση της Τράπεζας ή του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων κτλ.).

β) Νέα δάνεια που λαμβάνονται για εξόφληση παλιών στεγαστικών δανείων που είχαν ληφθεί για αγορά πρώτης κατοικίας, βεβαίωση της Τράπεζας ή γενικά του φορέα που χορήγησε το νέο δάνειο, από την οποία να προκύπτει ότι πρόκειται για νέο δάνειο για εξόφληση παλιού στεγαστικού δανείου, που είχε ληφθεί για αγορά πρώτης κατοικίας με υποθήκη ή προσημείωση σε ακίνητο του φορολογουμένου ή του άλλου συζύγου ή των τέκνων τους που τους βαρύνουν, το ανεξόφλητο ποσό του παλιού δανείου και ο χρόνος λήξης του, ότι οι δεδουλευμένοι τόκοι που καταβλήθηκαν το έτος 2008 αφορούν το τμήμα του νέου δανείου που καταβλήθηκε για εξόφληση του υπόλοιπου ποσού του παλιού δανείου που δεν είχε εξοφληθεί μέχρι τη σύναψη του νέου δανείου, καθώς και ότι έχει εγγραφεί και για το νέο δάνειο υποθήκη ή προσημείωση σε ακίνητο του φορολογουμένου ή του άλλου συζύγου ή των τέκνων τους που τους βαρύνουν.

γ) Στεγαστικά δάνεια για απόκτηση πρώτης κατοικίας που χορηγούνται από ασφαλιστικές επιχειρήσεις στους υπαλλήλους τους, βεβαίωση αυτών που να περιλαμβάνει τα στοιχεία που αναφέρονται στην προηγούμενη περίπτωση α'.

δ) Προκαταβολές που έχουν χορηγηθεί από τα Ταμεία Αλληλοβοηθείας Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας, σχετική βεβαίωση αυτών, από την οποία να προκύπτει ότι ο φορολογούμενος είναι βοηθηματούχος του αντίστοιχου Ταμείου, ότι η προκαταβολή χορηγήθηκε σ' αυτόν με βάση τις διατάξεις του άρθρου 18 του ν.δ. 398/1974 (Φ.Ε.Κ. 116 Α') για απόκτηση πρώτης κατοικίας, το ποσό των τόκων, καθώς και ότι οι τόκοι αυτοί είναι δεδουλευμένοι και καταβλήθηκαν μέσα στο έτος 2008.

ε) Δάνεια που έχουν χορηγηθεί από τράπεζες, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα Ταχυδρομικά Ταμειούχια και λοιπούς πιστωτικούς οργανισμούς στο φορολογούμενο για αναστήλωση, επισκευή, συντήρηση ή εξωραϊσμό διατηρητέων κτισμάτων, καθώς και κτισμάτων που βρίσκονται σε περιοχές χαρακτηριζόμενες ως παραδοσιακά τμήματα πόλεων ή ως παραδοσιακοί οικισμοί, βεβαίωση αυτών που να περιλαμβάνει το ποσό των δεδουλευμένων τόκων που καταβλήθηκαν μέσα στο έτος 2008, καθώς και επικυρωμένο αντίγραφο της οικείας απόφασης για χαρακτηρισμό των κτισμάτων ως διατηρητέων ή σημείωση για την κανονιστική πράξη με την οποία χαρακτηρίστηκε η περιοχή, που βρίσκονται τα κτίσματα, ως παραδοσιακό τμήμα πόλεως ή ως παραδοσιακός οικισμός.

Στις πιο πάνω περιπτώσεις αν, εκτός από τους τόκους που είναι δεδουλευμένοι, καταβλήθηκαν τόκοι υπερημερίας, τα ποσά αυτών των τόκων πρέπει να αναφέρονται χωριστά στην οικεία βεβαίωση, δεδομένου ότι τα ποσά αυτά δεν εκπίπτουν από το φορολογητέο εισόδημα.

Στη βεβαίωση καταβολής των τόκων στεγαστικών δανείων για απόκτηση πρώτης κατοικίας, ειδικά για συμβάσεις δανείων που έχουν ληφθεί από 1.1.2000 και μετά, θα αναγράφεται και η συνολική επιφάνεια της κατοικίας, που αποκτιέται, σε τετραγωνικά μέτρα. Επίσης, προκειμένου για δάνεια που έχουν ληφθεί από 1.1.2003 και μετά, πρέπει να αναγράφεται στη βεβαίωση και το ποσό του δανείου. Εάν το δάνειο έχουν λάβει οι σύζυγοι από κοινού, στη βεβαίωση του καθενός θα αναγράφεται το ποσό του δανείου που του αναλογεί.

Διευκρινίζεται ότι για συμβάσεις δανείων που έχουν συναφθεί μέχρι 31.12.2002, οι τόκοι αφαιρούνται από το συνολικό εισόδημα, ενώ για συμβάσεις δανείων που έχουν συναφθεί από 1.1.2003 και μετά, οι τόκοι μειώνουν το συνολικό φόρο κατά ποσοστό 20% αυτών.

ΔΑΠΑΝΗ ΓΙΑ ΑΓΟΡΑ ΜΕΡΙΔΙΩΝ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΜΕΤΟΧΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΕΙΚΤΩΝ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Η έκπτωση από το εισόδημα της δαπάνης αγοράς μεριδίων μετοχικών και μεικτών αμοιβαίων κεφαλαίων εσωτερικού ισχύει για αγορές μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων που πραγματοποιήθηκαν μέσα στο 2005 και δεν μεταβιβάστηκαν για τρία έτη δηλαδή μέχρι 31-12-2008 και εφόσον το ποσό της δαπάνης αγοράς τους δεν προέρχεται από ρευστοποιήσεις ήδη υπάρχοντων μετοχικών και μεικτών αμοιβαίων κεφαλαίων, αλλά από νέα κεφάλαια.

Η ίδια έκπτωση ισχύει και για την αγορά μεριδίων μετοχικών και μεικτών αμοιβαίων κεφαλαίων εσωτερικού που είναι συνδεδεμένα με ασφαλιστήρια συμβόλεια ζωής μέσω εσωτερικού μεταβλητού κεφαλαίου, που πραγματοποιείται από 1-1-2007 έως 31-12-2009 και εφόσον διακρατηθούν τρία έτη, οπότε η πρώτη εφαρμογή θα γίνει με τις δηλώσεις του οικον. έτους 2011.

ΕΦΑΠΑΞ ΔΑΠΑΝΗ ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ, ΛΟΓΩ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Για την αναγνώριση της δαπάνης χωρίς δικαιολογητικά των 2.400,00 Ευρώ απαιτούνται τα ακόλουθα δικαιολογητικά, από τα οποία πιστοποιείται η ιδιότητα του φορολογούμενου ή του κάθε προσώπου που συνοικεί με αυτόν και τον βαρύνει, ως αναπήρου, τυφλού κ.τ.λ., λόγω της οποίας δικαιούται ο φορολογούμενος την έκπτωση αυτής της δαπάνης.

α) Προκειμένου για αναπήρους με αναπηρία 67% και πάνω από νοητική καθυστέρηση, φυσική αναπηρία ή ψυχική πάθηση, γνωμάτευση της οικείας πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής της νομαρχίας, η διαδικασία για την έκδοση της οποίας ορίζεται στην 1035166/400/Α' 0012/ΠΟΛ. 1087/9-3-93 (Φ.Ε.Κ. 198Β') κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

β) Προκειμένου για τυφλούς, βεβαίωση της αρμόδιας Διεύθυνσης της οικείας νομαρχίας ότι είναι γραμμένοι στο γενικό μητρώο τυφλών, που τηρείται σ' αυτήν.

γ) Προκειμένου για νεφροπαθείς που τελούν υπό αιμοκάθαρση ή περιτοναϊκή κάθαρση ή έχουν κάνει μεταμόσχευση νεφρού, καθώς και πρόσωπα που πάσχουν από μεσογειακή δρεπανοκυτταρική και μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία και κάνουν μεταγγίσεις

αίματος, σχετική βεβαίωση του φορέα (νοσοκομείο, ιδιωτική κλινική κτλ) που έκανε τη μεταμόσχευση νεφρού ή που κάνει την αιμοκάθαρση ή τις μεταγγίσεις, από την οποία να προκύπτει η κατάσταση τους αυτή.

δ) Προκειμένου για ανάπηρους αξιωματικούς ή οπλίτες ή θύματα πολέμου, καθώς και αναπήρους ή θύματα εθνικής αντίστασης ή εμφύλιου πολέμου, σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων 1543/1985 (Φ.Ε.Κ. 73 Α') και 1863/1985 (Φ.Ε.Κ. 204 Α'), όπως τροποποιήθηκαν με το νόμο 1976/1991 (ΦΕΚ 184 Α), σχετική βεβαίωση της αρμόδιας Υπηρεσίας του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Ειδικά για τους αναπήρους αξιωματικούς και οπλίτες, καθώς και τα θύματα πολέμου αρκούν τα ενημερωτικά σημειώματα πληρωμής της σύνταξής τους, στα οποία αναγράφεται ο δεκαψήφιος ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ της σύνταξής τους, ο οποίος πρέπει να αρχίζει από 3 ή 4. Επίσης, ειδικά για τα πρόσωπα που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του ν. 1579/1950 (Φ.Ε.Κ. 286 Α') και ν.δ. 330/1947 (Φ.Ε.Κ. 84 Α'), απαιτείται σχετική βεβαίωση της Ελληνικής Αστυνομίας.

Τέλος, ειδικά για αξιωματικούς οι οποίοι έχουν τεθεί σε κατάσταση πολεμικής διαθεσιμότητας ή για αξιωματικούς που εξαιτίας πολεμικού τραύματος ή νοσήματος που επήλθαν λόγω κακουχιών σε πολεμική περίοδο, βρίσκονται σε κατάσταση υπηρεσίας γραφείου, βεβαίωση της αρμόδιας κρατικής υπηρεσίας που τους χορηγεί τις αποδοχές τους.

ΔΑΠΑΝΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ

α) Για την απόδειξη της καταβολής της διατροφής από τον ένα σύζυγο στον άλλο υποβάλλονται επικυρωμένο αντίγραφο της σχετικής δικαστικής απόφασης ή της σχετικής συμβολαιογραφικής πράξης και β) υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 του συζύγου που την εισέπραξε, στην οποία θα αναγράφεται ο ΑΦΜ του, το ετήσιο ποσό που εισέπραξε και τα στοιχεία αυτού που την κατέβαλε.

ΔΑΠΑΝΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ-ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ-ΤΗΛΕΘΕΡΜΑΝΣΗΣ Κ.Τ.Λ.

Για την απόδειξη της δαπάνης:

α) αλλαγής εγκατάστασης χρήσης καυσίμου από πετρέλαιο σε φυσικό αέριο ή για νέα εγκατάσταση φυσικού αερίου ηλιοθερμικών και φωτοβολταϊκών συστημάτων,

β) αντικατάστασης του λέβητα πετρελαίου για την εγκατάσταση συστήματος τηλεθέρμανσης ή νέας εγκατάστασης τηλεθέρμανσης, με σκοπό τη θέρμανση των σπιτιών,

γ) αγοράς και εγκατάστασης ηλιακών συλλεκτών για θέρμανση νερού (ηλιακοί θερμοσίφωνες) ή για εγκατάσταση κεντρικού κλιματισμού με χρήση ηλιακής ενέργειας,

δ) αγοράς αποκεντρωμένων συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που βασίζονται σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (φωτοβολταϊκά, μικρές ανεμογεννήτριες), καθώς και συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και ψύξης-θέρμανσης με χρήση φυσικού αερίου ή ανανεώσιμων πηγών και

ε) θερμομόνωσης κτηρίων που ήδη υπάρχουν και για τα οποία δεν προβλέπονταν η τοποθέτηση θερμομονωτικών υλικών, απαιτούνται τα δικαιολογητικά που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά.

Εάν οι προηγούμενες δαπάνες (α) έως (ε) αφορούν εργασίες που γίνονται σε πολυκατοικία, ο διαχειριστής της πολυκατοικίας εκδίδει και χορηγεί σε κάθε συνιδιοκτήτη συγκεντρωτική κατάσταση δαπανών, στην οποία επισυνάπτονται φωτοαντίγραφα των πρωτότυπων δικαιολογητικών και στην οποία εμφανίζονται τα ονόματα των συνιδιοκτητών, τα χιλιοστά του καθενός και το ποσό της δαπάνης που αναλογεί στον καθένα.

Στις δαπάνες αυτές περιλαμβάνεται και το ποσό που καταβάλλεται για τέλη σύνδεσης στην εταιρεία παροχής αερίου, ενώ δεν περιλαμβάνεται το ποσό που καταβάλλεται ως εγγύηση.

ΔΑΠΑΝΗ ΓΙΑ ΔΕΞΙΩΣΕΙΣ ΓΑΜΩΝ- ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ- ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΑ-ΥΔΡΑΥΛΙΚΟΥΣ Κ.Τ.Λ.

Για την απόδειξη της δαπάνης:

α) για τη διενέργεια δεξιώσεων γάμων και βαπτίσεων, η δαπάνη που καταβάλλεται σε κάθε είδους χώρους εστίασης και ψυχαγωγίας,

β) που καταβάλλεται σε μεσίτες ακινήτων, ωδεία, σχολές χορού, ρυθμικής και μπαλέτου, σχολές πολεμικών τεχνών, πάλης και παρόμοιων αθλημάτων, γυμναστήρια, κολυμβητήρια, ινστιτούτα ή κέντρα αδυνατίσματος και αισθητικής, κομμωτήρια, διαιτολόγους, διατροφολόγους, ομοιοπαθητικούς, λογοθεραπευτές, μασέρ,

γ) που καταβάλλεται για παροχή υπηρεσιών για την επισκευή και συντήρηση της εγκατάστασης και των συσκευών κλιματισμού (ψύξη-θέρμανση), καθώς και αυτών εξαερισμού χώρων,

δ) που καταβάλλεται για παροχή υπηρεσιών σε υδραυλικούς, ηλεκτρολόγους, ελαιοχρωματιστές και λοιπούς επαγγελματίες που ασχολούνται με την επισκευή και συντήρηση οικοδομών, όπως ξυλουργούς, επαγγελματίες τοποθέτησης πλακιδίων, υαλοπινάκων και μεταλλικών κουφωμάτων, συντηρητές καλοριφέρ, ασανσέρ κ.λπ. απαιτούνται τα δικαιολογητικά που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΒΣ, όπως ισχύουν κάθε φορά.

2. Ποια δικαιολογητικά πρέπει να υποβληθούν μαζί με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος για την απαλλαγή από την τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης επιβατικών αυτοκινήτων Ι.Χ. και σκαφών αναψυχής μήκους μέχρι 10 μέτρα;

Για την απαλλαγή από την τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης των κύριων και κατόχων επιβατικών αυτοκινήτων Ι.Χ. άνω των 14 φορολογήσιμων ίππων και εργοστασιακής αξίας κάτω των 50.000 ευρώ, υποβάλλεται βεβαίωση εργοστασιακής αξίας. Ειδικότερα:

α) Για τα αυτοκίνητα άνω των 14 φορολογήσιμων ίππων που αποκτήθηκαν από 1.1.1993 και μετά και έχουν έτος πρώτης κυκλοφορίας στην Ελλάδα μέχρι 31.12.1992 (δηλαδή είναι ηλικίας άνω των 10 ετών), δεν υποβάλλεται βεβαίωση εργοστασιακής αξίας, αλλά φωτοαντίγραφο της άδειας κυκλοφορίας.

β) Για τα αυτοκίνητα άνω των 14 φορολογήσιμων ίππων που αποκτήθηκαν καινούργια από 1.1.1993 και μετά και η αξία αγοράς τους (αξία τιμολογίου) είναι μικρότερη των 50.000 ευρώ, δεδομένου ότι και η εργοστασιακή θα είναι χαμηλότερη του ποσού αυτού, δεν προσκομίζεται βεβαίωση εργοστασιακής αξίας αλλά υποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση του υποχρέου, όπου αναγράφεται η αξία του τιμολογίου της αντιπροσωπείας, όπως αυτή δηλώθηκε ως τεκμήριο αγοράς κατά το χρόνο απόκτησής του.

Αν ο αγοραστής είναι κάτοικος Ελλάδας και το αυτοκίνητο το εισήγαγε καινούργιο από το εξωτερικό, θα υποβάλει επίσης υπεύθυνη δήλωση για την αξία αγοράς του αυτοκινήτου, όπως τη δήλωσε ως τεκμήριο απόκτησης το έτος της αγοράς (αξία αγοράς στο εξωτερικό συν έξοδα για την κυκλοφορία του στην Ελλάδα), εφόσον αυτή είναι μικρότερη των 50.000 ευρώ.

Αν η αξία αγοράς, όπως δηλώθηκε ως τεκμήριο απόκτησης, υπερβαίνει το ποσό των 50.000 ευρώ, υποβάλλεται βεβαίωση εργοστασιακής αξίας.

γ) Για τα αυτοκίνητα άνω των 14 φορολογήσιμων ίππων που αποκτήθηκαν μετά την 1.1.1993 μεταχειρισμένα, με έτος πρώτης κυκλοφορίας στην Ελλάδα μετά την 1.1.1993, υποβάλλεται βεβαίωση εργοστασιακής αξίας.

δ) Για τα αυτοκίνητα άνω των 14 φορολογήσιμων ίππων που έχουν εισαχθεί από τους ίδιους τους φορολογουμένους από το εξωτερικό και πρωτοκυκλοφόρησαν στην Ελλάδα μετά την 1.1.1993, είτε καινούργια είτε μεταχειρισμένα, εφόσον δεν υπάρχουν αντιπροσωπείες αυτών στη χώρα μας, δεν υποβάλλεται βεβαίωση εργοστασιακής αξίας αλλά υπεύθυνη δήλωση, από το φορολογούμενο που το εισήγαγε, για την εργοστασιακή αξία, όπως αυτή προσδιορίστηκε στο τελωνείο για την επιβολή του τέλους ταξινόμησης.

Οι βεβαιώσεις εργοστασιακής αξίας χορηγούνται, κατόπιν αιτήσεως των φορολογουμένων, από τα μέλη του Συνδέσμου Εισαγωγέων Αντιπροσώπων Αυτοκινήτων (ΣΕΑΑ) μέσω των επίσημων εμπόρων (Dealer) και αναφέρουν τον αριθμό πλαισίου του οχήματος και την εργοστασιακή του αξία. Επίσης οι βεβαιώσεις αναφέρουν το ονοματεπώνυμο των ιδιοκτητών ή κατόχων και τον αριθμό της άδειας κυκλοφορίας του αυτοκινήτου, όπως τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από τις αιτήσεις των ενδιαφερομένων.

Τα παραπάνω δικαιολογητικά εφόσον έχουν ήδη υποβληθεί με την προηγούμενη δήλωση και εφόσον η φετινή δήλωση υποβάλλεται στην ίδια Δ.Ο.Υ. δεν υποβάλλονται ξανά.

ε) Για τα αυτοκίνητα που αποκτήθηκαν καινούργια από 1.1.2004 και εξής απαιτούνται τα εξής, κατά περίπτωση δικαιολογητικά:

I) Αν η αξία αγοράς τους (τιμολογίου) είναι μεγαλύτερη των 50.000 ευρώ, βεβαίωση εργοστασιακής αξίας.

II) Εάν η αξία αγοράς τους (τιμολογίου) είναι μικρότερη των 50.000 ευρώ, δεδομένου ότι και η εργοστασιακή θα είναι χαμηλότερη του ποσού αυτού, το τιμολόγιο αγοράς.

Για τα αυτοκίνητα που αποκτήθηκαν από 1.1.2004 και μετά μεταχειρισμένα εάν έχουν έτος πρώτης κυκλοφορίας στην Ελλάδα μέχρι 31.12.1992 ή από 1.1.1993 και μετά αλλά είναι κάτω των 14 ίππων, υποβάλλεται φωτοαντίγραφο της άδειας κυκλοφορίας, ενώ εάν έχουν

έτος πρώτης κυκλοφορίας από 1.1.1993 και μετά και είναι άνω των 14 ίππων, υποβάλλεται βεβαίωση εργοστασιακής αξίας.

Εάν έχουν εισαχθεί από τους ίδιους τους φορολογούμενους από το εξωτερικό, είτε καινούργια είτε μεταχειρισμένα και δεν υπάρχουν αντιπροσωπείες αυτών στη Χώρα μας, υπεύθυνη δήλωση, από το φορολογούμενο που το εισήγαγε, για την εργοστασιακή αξία, όπως αυτή προσδιορίστηκε στο Τελωνείο για την επιβολή του τέλους ταξινόμησης.

Εάν η εισαγωγή πραγματοποιήθηκε από ελεύθερους εμπόρους που δεν είναι εξουσιοδοτημένοι (dealer), βεβαίωση εργοστασιακής αξίας, που θα χορηγείται από τους εμπόρους αυτούς, οι οποίοι βεβαιώνουν την εργοστασιακή αξία των αυτοκινήτων με βάση τη διασάφηση του εκτελωνισμού.

Τα ίδια δικαιολογητικά απαιτούνται για τα αυτοκίνητα που αποκτήθηκαν από 1.1.2005 και μετά.

στ) Για την απαλλαγή από την τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης σκαφών αναψυχής ολικού μήκους μέχρι 10 μέτρα, υποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση του κυρίου ή κατόχου ότι το σκάφος έχει ολικό μήκος κάτω των 10 μέτρων και ότι δεν έχει ναυτολογημένο πλήρωμα για ολόκληρο ή μέρος του έτους.

3. Ποια δικαιολογητικά πρέπει να υποβληθούν με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος για την απαλλαγή από το τεκμήριο απόκτησης περιουσιακών στοιχείων, στην περίπτωση αγοράς τους με επαναπατριζόμενα κεφάλαια;

Για τη μη εφαρμογή του τεκμηρίου απόκτησης περιουσιακών στοιχείων στην περίπτωση που αυτά αγοράζονται με επαναπατριζόμενα κεφάλαια, υποβάλλεται το λογιστικό παραστατικό της συναλλαγής – εισαγωγής των κεφαλαίων που εκδίδει η τράπεζα που διενεργεί την εισαγωγή, όπως ορίζεται με την 1070412/11007/Β0012/ΠΟΛ. 1110/1.11.2004 απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.

Η Τράπεζα εκδίδει ένα παραστατικό το οποίο είναι μοναδικό. Σε περίπτωση κοινού λογαριασμού ο ένας από τους συνδικαιούχους παίρνει το πρωτότυπο και οι λοιποί επικυρωμένα φωτοαντίγραφα αυτού, στα οποία πάνω σημειώνουν ενυπόγραφα ποιος έχει πάρει το πρωτότυπο και ποια είναι η Δ.Ο.Υ. του.

4. Τα γεωργικά εισοδήματα συμπληρώνονται και στο Ε3;

Τα φυσικά πρόσωπα που ασκούν γεωργική εκμετάλλευση και τα οποία δεν τηρούν ή τηρούν βιβλία Β' Κατηγορίας του Κ.Β.Σ. δεν συνυποβάλλουν το έντυπο Ε3. Αντίθετα, το Ε3 θα συνυποβληθεί με το έντυπο Ε5 από τους υποχρέους που δηλώνουν εισοδήματα από γεωργική εκμετάλλευση.

5. Πώς αποδεικνύεται ότι ένα ακίνητο παρέμεινε κενό;

Πρέπει να προσκομίζονται φωτοαντίγραφα των λογαριασμών της Δ.Ε.Η. ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, όπως λογαριασμοί ύδρευσης, κοινοχρήστων κ.λ.π. από τα οποία να αποδεικνύεται ότι το ακίνητο ήταν κενό το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

6. Πώς φορολογούνται εισοδήματα που αποκτήθηκαν στην αλλοδαπή;

Πρώτα εξετάζουμε τι προβλέπει η σύμβαση αποφυγής της διπλής φορολογίας του εισοδήματος που τυχόν ισχύει, μεταξύ του συγκεκριμένου κράτους με την Ελλάδα. Αν δεν προβλέπεται κάτι διαφορετικό ή δεν υπάρχει σύμβαση, τότε το εισόδημα που αποκτήθηκε στην αλλοδαπή προστίθεται στα υπόλοιπα εισοδήματα και φορολογείται.

Σημειώνεται ότι από το οικον. έτος 1993 (χρήση 1/1-31/12/1992) οι συντάξεις του εξωτερικού υπάγονται σε φόρο εισοδήματος στην Ελλάδα. Ο φόρος ο οποίος τυχόν καταβλήθηκε στην αλλοδαπή, για το εισόδημα που προέκυψε σ' αυτή, εκπίπτει από το φόρο που αναλογεί στο συνολικό του εισόδημα, μέχρι όμως του ποσού του φόρου που αναλογεί για το εισόδημα της αλλοδαπής στην Ελλάδα, με την επιφύλαξη των όσων προβλέπονται από τη διμερή σύμβαση, αν υπάρχει.

7. Ποιο ποσό κεφαλαίου προηγούμενων ετών που φορολογήθηκε ή νόμιμα έχει απαλλαχθεί από τη φορολογία, αναγνωρίζεται για την κάλυψη τεκμαρτής δαπάνης;

Ποσό που προκύπτει από το συμπηφισμό των θετικών και αρνητικών στοιχείων, καθώς και οποιοδήποτε άλλο ποσό που αποδειγμένα έχει εισπραχθεί. Αν δεν υπάρχουν δαπάνες του άρθρου 16 του ν. 2238/1994 ή είναι κάτω από 2.900,00 ευρώ, το ποσό που θα εκπεσθεί δεν μπορεί να είναι κατώτερο των 2.900,00 ευρώ (Άρθρο 19 ν. 2238/1994).

Εφιστάται η προσοχή, καθόσον με την παρ. 17 του άρθρου 2 του ν. 2065/1992 καταργήθηκε ο περιορισμός της πενταετίας.

8. Σε ποιόν κωδικό θα καταχωρηθεί η σύνταξη πολύτεκνης μητέρας;

Στα ποσά που απαλλάσσονται από το φόρο. Για το οικον. έτος 2009 στους κωδ. 659-660.

9. Οι δαπάνες προμήθειας φαρμάκων αναγνωρίζονται ως έξοδα;

Μόνον τα φάρμακα που χορηγήθηκαν κατά τη νοσηλεία σε νοσοκομεία ή κλινικές, τα οποία συμπεριλαμβάνονται στα έξοδα νοσηλείας.

10. Πώς πρέπει να δηλωθούν οι αναδρομικές αποδοχές, οι οποίες εισπράχθηκαν μέσα στο διαχειριστικό έτος 2008 και δεν υπάγονται στις διατάξεις της περίπτωσης δ της παραγράφου 4 του άρθρου 45 του ν.2238/1994;

Με συμπληρωματικές δηλώσεις στο έτος που ανάγονται.

11. Σε περίπτωση διάστασης των συζύγων και υποβολής χωριστών δηλώσεων, χωρίς την προσκόμιση αντιγράφου αγωγής για διαζύγιο ή διατροφής ή πρακτικό κατανομής της κοινής περιουσίας για συναινετικό διαζύγιο, ποια δικαιολογητικά πρέπει να συνυποβάλλουν με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος;

Δεν ορίζονται άλλα συγκεκριμένα δικαιολογητικά. Είναι θέμα πραγματικό.

12. Ποιες οι τιμές ζώνης για τον προσδιορισμό του ετήσιου τεκμαρτού μισθώματος για ιδιοκατοικούμενη ή μισθούμενη κύρια κατοικία πάνω από 200 τ.μ. και δευτερεύουσες κατοικίες πάνω από 150 τ.μ.;

Για τον υπολογισμό του τεκμαρτού μισθώματος λαμβάνεται υπόψη η τιμή ζώνης που ισχύει την 1η Ιανουαρίου της φορολογούμενης περιόδου.

13. Ισχύουν οι άτυπες δωρεές για την κάλυψη τεκμηρίων;

Μόνο οι δωρεές χρηματικών ποσών για τις οποίες η οικεία φορολογική δήλωση έχει υποβληθεί μέχρι τη λήξη του έτους στο οποίο πραγματοποιήθηκε η σχετική δαπάνη.

14. Πώς μπορεί ο αγρότης, του οποίου το εισόδημα προσδιορίζεται με το αντικειμενικό σύστημα, να αποδείξει την ύπαρξη κεφαλαίου προηγούμενων χρόνων για τη δικαιολόγηση τεκμηρίου;

Με βάση τα καθαρά κέρδη που έχει αναγράψει στις δηλώσεις του (σχετ. 1078888/1256/A0012/2-7-1998 ΠΟΛ 1187).

15. Ποια είναι η αρμόδια Δ.Ο.Υ. για την κατάθεση ιδιωτικών συμφωνητικών μισθώσεως ακινήτων;

Οποιαδήποτε ΔΟΥ.

16. Ποιες είναι οι προθεσμίες κατάθεσης των ιδιωτικών συμφωνητικών μίσθωσης ακινήτων;

Μέσα σε 30 ημέρες από τη σύνταξή τους (άρθρο 77 ν. 2238/1994).

17. Ποια δικαιολογητικά απαιτούνται και ποια έντυπα θα συμπληρωθούν για έκδοση πιστοποιητικών που αφορούν μεταβιβάσεις ακινήτων ή αγωγές εξώσεων;

Προκειμένου να γίνει μεταβίβαση ακινήτου απαιτείται να υποβληθεί στο συμβολαιογράφο υπεύθυνη δήλωση ότι έχουν δηλωθεί εμπρόθεσμα τα μισθώματα του ακινήτου κατά την τελευταία διετία πριν από τη μεταβίβαση, ή ότι το ακίνητο δεν απέφερε εισόδημα κατά την τελευταία πενταετία. Προκειμένου για μεταβίβαση γεωργικού ακινήτου υποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση ότι δηλώθηκε εμπρόθεσμα ή εκπρόθεσμα το γεωργικό εισόδημα. Διατηρείται το πιστοποιητικό του άρθρου 81 του ν.2238/1994 στην περίπτωση εκδίκασης αγωγής εξώσης και στην περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης (άρθρο 26 ν.3220/ΦΕΚ 15Α/28.1.2004).

18. Ποια δικαιολογητικά απαιτούνται για την αναγνώριση ως προστατευομένων μελών των άγαμων τέκνων μέχρι 20 ετών που δε σπουδάζουν και των άγαμων μέχρι 27 ετών που σπουδάζουν, εφόσον είναι γραμμένα στα Μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ.

Απαιτείται, εκτός από τη βεβαίωση της σχολής εάν το τέκνο σπουδάζει και βεβαίωση του ΟΑΕΔ, υπογεγραμμένη από τον Προϊστάμενο της αρμόδιας υπηρεσίας του, ότι μέσα στο έτος 2008 ήταν εγγεγραμμένο στα μητρώα ανέργων του.

19. Πώς υπολογίζεται η προκαταβολή φόρου επόμενου οικονομικού έτους σε φορολογούμενους με εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες και εισοδήματα από λοιπές πηγές;

Ως προκαταβολή υπολογίζεται το πενήντα πέντε τοις εκατό (55%) του φόρου που αναλογεί στο συνολικό (πραγματικό ή τεκμαρτό) εισόδημα το κρινόμενο έτος. Αν υπάρχουν εισοδήματα για τα οποία ο φόρος παρακρατήθηκε στην πηγή, ο φόρος αυτός θα εκπεσθεί από το φόρο που πρέπει να βεβαιωθεί ως προκαταβολή.

Δηλαδή, προκαταβολή = (κύριος φόρος + συμπληρωματικός) Χ 55% μείον παρακρατούμενος φόρος ή προκαταβλητέος φόρος ελεύθερων επαγγελματιών.

20. Πώς υποβάλλεται η φορολογική δήλωση σε περίπτωση θανάτου ενός των συζύγων;

Υποβάλλονται χωριστές δηλώσεις. Δηλαδή, μία στο όνομα του αποβιώσαντος, η οποία υποβάλλεται από τους κληρονόμους αυτού και μία στο όνομα του άλλου συζύγου.

21. Ποια η φορολογική κλίμακα που θα φορολογηθούν τα εισοδήματα του οικον. έτους 2009 (χρήση 1.1-31.12.2008);

ΚΛΙΜΑΚΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΟΙΚΟΝ. ΕΤΟΥΣ 2009

(α) ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΙΣΘΩΤΩΝ-ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ

Κλιμάκιο εισοδήματος	Φορολογικός Συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου	Σύνολο εισοδήματος	Σύνολο φόρου
12.000	0	0	12.000	0
18.000	27	4.860	30.000	4.860
45.000	37	16.650	75.000	21.510
Άνω 75.000	40			

(β) ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΗ ΜΙΣΘΩΤΩΝ-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ

Κλιμάκιο εισοδήματος	Φορολογικός Συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου	Σύνολο εισοδήματος	Σύνολο φόρου
10.500	0	0	10.500	0
1.500	15	225	12.000	225
18.000	27	4.860	30.000	5.085
45.000	37	16.650	75.000	21.735
Άνω 75.000	40			

22. Σε ποιο εισόδημα επιβάλλεται συμπληρωτικός φόρος;

Στο ακαθάριστο ποσό από ακίνητα, εκτός από το απαλλασσόμενο εισόδημα από ιδιοκατοίκηση, με συντελεστή 1,5%. Για κατοικίες που έχουν επιφάνεια πάνω από 300 τ.μ. η καθεμιά ο συντελεστής γίνεται 3%.

ΘΕΜΑΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

A. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ - ΔΩΡΕΩΝ - ΓΟΝ. ΠΑΡΟΧΩΝ

1. **Ποιος είναι υπόχρεος για την υποβολή της δήλωσης φόρου κληρονομιάς;**
Ο κληρονόμος ή ο νόμιμος αντιπρόσωπός του (άρθρο 61 του Κώδικα Φορολογίας Κληρονομιών – Δωρεών - Γονικών παροχών, ο οποίος κυρώθηκε με το ν. 2961/01).
2. **Ποια είναι η προθεσμία υποβολής της δήλωσης φόρου κληρονομιάς;**
Μέσα σε έξι μήνες, αν ο κληρονομούμενος πέθανε στην Ελλάδα, ή μέσα σε ένα χρόνο, αν ο κληρονομούμενος ή οι κληρονόμοι ή οι κληροδόχοι διέμεναν κατά το χρόνο θανάτου στην αλλοδαπή.
Η προθεσμία αρχίζει από :
το θάνατο του κληρονομούμενου
τη δημοσίευση της διαθήκης ή
τη δημοσίευση της τελεσίδικης απόφασης που κηρύσσει την αφάνεια ή
το θάνατο του υπόχρεου σε δήλωση, αν αυτός δεν υπέβαλε δήλωση ή
το διορισμό των κηδεμόνων σχολαζουσών κληρονομιών, των εκτελεστών διαθήκης, των συνδίκων πτώχευσης ή
την αναγνώρισή τους, σε περίπτωση κληρονόμων σχολαζουσών κληρονομιών ή
το χρόνο που ορίζεται στα άρθρα 7 και 8 του Κώδικα.
Η κατά τα άνω εξάμηνη ή ετήσια προθεσμία μπορεί να παραταθεί για τρεις (3) κατ' ανώτατο όριο μήνες, με απόφαση του προϊσταμένου της αρμόδιας Δ.Ο.Υ., αν συντρέχουν αποχρώντες λόγοι (άρθρα 62, 63 και 64).
3. **Ποια δικαιολογητικά απαιτούνται κατά την υποβολή δηλώσεων φόρου κληρονομιάς;**
α) Ληξιαρχική πράξη θανάτου
β) αντίγραφο διαθήκης
γ) κληρονομητήριο ή πιστοποιητικό της αρμόδιας δημοτικής ή κοινοτικής αρχής περί του είδους και του βαθμού συγγενείας προς τον κληρονομούμενο
δ) πιστοποιητικό του Γραμματέα Πρωτοδικών περί μη δημοσιεύσεως νεότερης διαθήκης ή περί μη δημοσιεύσεως διαθήκης στην περίπτωση της εξ αδιαθέτου διαδοχής
ε) πιστοποιητικό για την ηλικία του επικαρπωτή, όταν για τον προσδιορισμό της αξίας λαμβάνεται υπόψη η ηλικία αυτού
στ) έγγραφο νομιμοποίησεως, σε περίπτωση πληρεξουσίου
ζ) τα έγγραφα που αποδεικνύουν τη μετάθεση του χρόνου γένεσης της φορολογικής υποχρέωσης
η) αποδεικτικά χρεών της κληρονομιάς (άρθρο 67).
4. **Ποια είναι αρμόδια Δ.Ο.Υ. για την παραλαβή δηλώσεων φόρου κληρονομιάς;**
Η Δ.Ο.Υ. της κατοικίας του κληρονομούμενου ή η Δ.Ο.Υ. Κατοίκων Εξωτερικού, αν ο κληρονομούμενος ήταν κάτοικος αλλοδαπής.
Αν όμως ο κληρονομούμενος είχε την κατοικία του στην αλλοδαπή, αλλά πέθανε στην Ελλάδα, αρμόδια είναι η Δ.Ο.Υ. του τόπου θανάτου.
Ως κατοικία του κληρονομούμενου θεωρείται αυτή που προκύπτει από το ΑΦΜ αυτού (άρθρο 66).
5. **Ποιος είναι υπόχρεος υποβολής δήλωσης φόρου δωρεάς - γονικής παροχής;**
Είναι οι συμβαλλόμενοι δωρητής – δωρεοδόχος, γονέας - τέκνο και, σε περίπτωση άτυπης δωρεάς, ο δωρεοδόχος (άρθρο 85).
6. **Ποια είναι αρμόδια Δ.Ο.Υ. για την παραλαβή δήλωσης φόρου δωρεάς- γονικής παροχής;**
Ο προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. της κατοικίας του δωρητή. Ως κατοικία του δωρητή θεωρείται αυτή που προκύπτει από το ΑΦΜ αυτού. (άρθρο 87).

7. Ποια είναι η προθεσμία υποβολής της δήλωσης φόρου δωρεάς -γονικής παροχής;

Η δήλωση υποβάλλεται πριν από την κατάρτιση του συμβολαίου, το οποίο συντάσσεται με βάση θεωρημένο αντίγραφο της δήλωσης, και, προκειμένου για άτυπες δωρεές, μέσα σε έξι μήνες από την παράδοση του αντικειμένου της δωρεάς στο δωρεοδόχο (άρθρο 86).

8. Ποιες είναι οι προϋποθέσεις απαλλαγής από το φόρο κληρονομιών και γονικών παροχών για την απόκτηση της πρώτης κατοικίας;

Ο κληρονόμος (σύζυγος ή τέκνο του κληρονομούμενου) ή το τέκνο που αποκτά τη γονική παροχή ή ο σύζυγος αυτού ή τα ανήλικα τέκνα τους, να μην έχουν δικαίωμα πλήρους κυριότητας ή επικαρπίας ή οίκησης σε άλλη οικία ή διαμέρισμα που πληροί τις στεγαστικές ανάγκες της οικογένειάς τους ή δικαίωμα πλήρους κυριότητας επί οικοπέδου οικοδομήσιμου ή επί ιδανικού μεριδίου οικοπέδου, στα οποία αντιστοιχεί εμβαδόν κτίσματος που πληροί τις στεγαστικές τους ανάγκες και βρίσκονται σε δήμο ή κοινότητα με πληθυσμό άνω των 3.000 κατοίκων (άρθρα 26 ενότητα Α' και 43 ενότητα Α').

9. Ποια είναι τα αφορολόγητα ποσά για την απόκτηση πρώτης κατοικίας αιτία θανάτου ή γονικής παροχής;

Η απαλλαγή παρέχεται για αξία ακινήτου, που αντιστοιχεί σε εμβαδό κατοικίας έως διακόσια (200) τ.μ., το οποίο προσαυξάνεται κατά είκοσι πέντε (25) τ.μ. για το τρίτο και καθένα από τα επόμενα ανήλικα τέκνα των οποίων την επιμέλεια έχει ο δικαιούχος. Στις κληρονομίες η προσαύξηση ισχύει εφόσον στο δικαιούχο κληρονόμο ή κληροδόχο περιέρχεται μία μόνο κατοικία ή ένα οικόπεδο εξ ολοκλήρου και κατά πλήρη κυριότητα και όχι ποσοστό εξ αδιαιρέτου (άρθρα 26 ενότητα Α' και 43 ενότητα Α').

10. Ποιες είναι οι προϋποθέσεις της αγροτικής απαλλαγής στη φορολογία κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών;

-Ο κληρονόμος ή δωρεοδόχος να είναι παιδί, σύζυγος, γονέας, αδελφός ή εγγονός του δικαιοπαρόχου (κληρονομούμενου -δωρητή)

-Οι κληρονόμοι ή δωρεοδόχοι να ασχολούνται κατά κύριο επάγγελμα με τη γεωργία ή κτηνοτροφία και

-η έκταση να χρησιμοποιείται για 15 χρόνια συνεχώς και αποκλειστικά για γεωργοκτηνοτροφική εκμετάλλευση (άρθρο 26 ενότητα Β').

11. Γεωργικές απαλλαγές

Δεν φορολογείται η αιτία θανάτου, γονικής παροχής ή δωρεάς μεταβιβαζόμενη γεωργική ή κτηνοτροφική έκταση μαζί με τις εγκαταστάσεις που βρίσκονται πάνω σε αυτήν και εξυπηρετούν αποκλειστικά την εκμετάλλευσή της, με τις πιο πάνω προϋποθέσεις.

Ανεξάρτητα από την πιο πάνω απαλλαγή και πρόσθετα σ' αυτή, όταν η κληρονομική μερίδα αποτελείται κατά το μισό τουλάχιστον της αξίας της από γεωργοκτηνοτροφικά περιουσιακά στοιχεία, ο κληρονομούμενος ασχολείται κατά κύριο επάγγελμα με γεωργοκτηνοτροφικές εργασίες, ο κληρονόμος είναι ανήλικος ή ασχολείται κατά κύριο επάγγελμα σε γεωργικές γενικά εργασίες και η κληρονομία περιέρχεται σε κατιόντες ή ανιόντες ή σύζυγο κληρονομούμενου, αφαιρείται και δε φορολογείται το τριπλάσιο ποσό των αφορολογήτων της Α' και Β' κατηγορίας, δηλαδή ποσό **285.000 €** για κληρονόμους που εντάσσονται στην Α' κατηγορία και **60.000 €** για κληρονόμους που εντάσσονται στη Β' κατηγορία.

12. Σε πόσες δόσεις καταβάλλεται ο φόρος κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών;

α) Σε 3 ίσες διμηνιαίες δόσεις, αν η βεβαίωση έγινε (για κληρονομιά της Α' και Β' κατηγορίας ή δικαιούχους γονικής παροχής) με βάση τη δήλωση του υποχρέου και αφορά ακίνητα.

β) Σε 6 ίσες διμηνιαίες δόσεις αν η βεβαίωση του φόρου έγινε με βάση τη δήλωση του υποχρέου και αφορά σε λοιπά περιουσιακά στοιχεία ή ως τίτλος βεβαίωσης ελήφθη η απόφαση διοικητικού δικαστηρίου και δικαστικού συμβιβασμού.

γ) Σε 12 ισόποσες διμηνιαίες δόσεις, μετά από δήλωση κληρονόμων της Γ' κατηγορίας, όσον αφορά σε κάθε φύσεως περιουσιακά στοιχεία.

Σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις, κάθε μία από τις δόσεις δεν μπορεί να είναι μικρότερη των **500 €** πλην της τελευταίας

Σε περίπτωση κληρονομιάς, αν ο κληρονόμος είναι ανήλικος, ο αριθμός των δόσεων διπλασιάζεται.

13. Ποιος είναι ο χρόνος φορολογίας για την κτήση αιτία θανάτου;

Κατά κανόνα χρόνος φορολογίας είναι ο χρόνος θανάτου. Ο χρόνος φορολογίας μετατίθεται σε μεταγενέστερο του θανάτου χρονικό σημείο αυτοδίκαια στις περιπτώσεις αναβλητικής αίρεσης, επιδικίας περί το κληρονομικό δικαίωμα ή περί την κληρονομιά, διαχωρισμού επικαρπίας από την κυριότητα, αναγκαστικής απαλλοτρίωσης κ.λ.π. ή με απόφαση του προϊσταμένου της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. στις περιπτώσεις του άρθρου 8 του Κώδικα (άρθρα 7 και 8).

14. Πότε παραγράφεται το δικαίωμα του δημοσίου για επιβολή φόρου κληρονομιάς ή δωρεάς, γονικής παροχής;

Παραγράφεται μετά την πάροδο 10 ετών αν υποβλήθηκε δήλωση, ή 15 ετών αν δεν υποβλήθηκε δήλωση.

Ανεξάρτητα από τα παραπάνω το δικαίωμα του δημοσίου είναι παραγραμμένο για όλες τις υποθέσεις για τις οποίες η φορολογική υποχρέωση γεννήθηκε μέχρι 31-12-1989 (άρθρο 102).

15. Ποια είναι τα αφορολόγητα όρια και οι φορολογικοί συντελεστές στη φορολογία κληρονομιών και γονικών παροχών;

α) Η γονική παροχή και η κληρονομιά ακινήτων ή εμπράγματων δικαιωμάτων επί ακινήτων σε συγγενείς που υπάγονται στην **Α'** και **Β'** κατηγορία υπόκειται σε φόρο, ο οποίος υπολογίζεται αυτοτελώς με συντελεστή ένα τοις εκατό (1%), μετά την αφαίρεση αξίας ενενήντα πέντε χιλιάδων (95.000) ευρώ, προκειμένου για συγγενείς που υπάγονται στην **Α'** κατηγορία, και είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ, προκειμένου για συγγενείς που υπάγονται στη **Β'** κατηγορία. Τα ποσά του προηγούμενου εδαφίου αφαιρούνται κατ' αρχήν από την αξία των κληρονομιών ακινήτων και, στην περίπτωση που η αξία των ακινήτων υπολείπεται των ποσών αυτών, αφαιρούνται κατά σειρά από την αξία των μετοχών και των λοιπών περιουσιακών στοιχείων.

Η γονική παροχή και η κληρονομιά εισηγμένων στο χρηματιστήριο μετοχών, ομολογιών, ιδρυτικών και λοιπών γενικά τίτλων των εμπορικών εταιρειών, δημοσίων χρεογράφων ή άλλων τέτοιας φύσης αξιών υπόκειται σε φόρο αυτοτελώς με συντελεστή έξη τοις χιλίοις (6‰) προκειμένου για συγγενείς που υπάγονται στην **Α'** κατηγορία, και με συντελεστή ένα και δύο δέκατα τοις εκατό (1,2%), προκειμένου για συγγενείς που υπάγονται στη **Β'** κατηγορία. Η γονική παροχή και η κληρονομιά μη εισηγμένων στο χρηματιστήριο μετοχών και λοιπών τίτλων κινητών αξιών, εταιρικών μεριδίων ή μεριδίων, ποσοστών συμμετοχής σε κοινωνία αστικού δικαίου, που ασκεί επιχείρηση ή επάγγελμα, και συνεταιριστικών μεριδίων υπόκειται σε φόρο αυτοτελώς με συντελεστή ένα και δύο δέκατα τοις εκατό (1,2%), προκειμένου για συγγενείς που υπάγονται στην **Α'** κατηγορία, και με συντελεστή δύο και τέσσερα δέκατα τοις εκατό (2,4%), προκειμένου για συγγενείς που υπάγονται στη **Β'** κατηγορία.

Η αιτία θανάτου κτήση των λοιπών περιουσιακών στοιχείων σε συγγενείς που υπάγονται στην **Α'** και **Β'** κατηγορία υπόκειται σε φόρο αυτοτελώς με συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%).

β) Η κληρονομιά των κάθε φύσεως περιουσιακών στοιχείων σε κληρονόμους που υπάγονται στη **Γ'** κατηγορία υπόκειται σε φόρο ο οποίος υπολογίζεται για κάθε κληρονομική μερίδα ή κληροδοσία με βάση την εξής φορολογική κλίμακα:

Κλιμάκια (σε ευρώ)	Συντελεστής κλιμακίου (%)	Φόρος Κλιμακίου (σε ευρώ)	Φορολογητέα περιουσία (σε ευρώ)	Φόρος που αναλογεί (σε ευρώ)
6.000	---	---	6.000	---
66.000	20	13.200	72.000	13.200
195.000	30	58.500	267.000	71.700
Υπερβάλλον	40			

16. Ποια είναι τα αφορολόγητα όρια και οι φορολογικοί συντελεστές στη φορολογία δωρεών;

Στη φορολογία δωρεών ο φόρος υπολογίζεται με τις πιο κάτω φορολογικές κλίμακες:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α´

Κλιμάκια	Συντελεστής κλιμακίου (%)	Φόρος κλιμακίου	Φορολογητέα περιουσία	Φόρος που αναλογεί
95.000	---	---	95.000	---
25.000	5	1.250	120.000	1.250
145.000	10	14.500	265.000	15.750
Υπερβάλλον	20			

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Β´

Κλιμάκια (σε €)	Συντελεστής κλιμακίου (%)	Φόρος κλιμακίου (σε €)	Φορολογητέα περιουσία (σε €)	Φόρος που αναλογεί
20.000	---	---	20.000	---
55.000	10	5.500	75.000	5.500
195.000	20	39.000	270.000	44.500
Υπερβάλλον	30			

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Γ´

Κλιμάκια	Συντελεστής κλιμακίου (%)	Φόρος κλιμακίου	Φορολογητέα περιουσία	Φόρος που αναλογεί
6.000	---	---	6.000	---
66.000	20	13.200	72.000	13.200
195.000	30	58.500	267.000	71.700
Υπερβάλλον	40			

17. Υπάρχει επιπλέον απαλασσόμενο ποσό όταν κληρονόμος είναι σύζυγος ή ανήλικο τέκνο του κληρονομούμενου;

Μετά την 1-1-2003, όταν κληρονόμος είναι σύζυγος ή ανήλικο τέκνο του κληρονομούμενου, απαλλάσσεται από το φόρο κληρονομιάς αξία κληρονομιάς περιουσίας μέχρι 300.000 € για κάθε κληρονόμο. Μετά την απαλλαγή αυτή εφαρμόζονται όλες οι λοιπές απαλλαγές, μειώσεις και αφορολόγητα.

B. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

1. Ποιο είναι το αντικείμενο του φ.μ.α. και ποιος ο υπόχρεος για την καταβολή του φόρου;

Σε κάθε μεταβίβαση ακινήτου με αντάλλαγμα και σύσταση εμπραγμάτου σε ακίνητο δικαιώματος καθώς και σε μεταβίβαση πλοίου με ελληνική σημαία επιβάλλεται φόρος στην αξία αυτών και υπόχρεος για την καταβολή του είναι ο αγοραστής.

2. Ποια είναι η αρμόδια Δ.Ο.Υ. για την υποβολή της δήλωσης;

Για κάθε μεταβίβαση ακινήτου οι συμβαλλόμενοι υποχρεούνται πριν από τη σύνταξη του συμβολαίου, να επιδώσουν κοινή δήλωση φ.μ.α. προς τον αρμόδιο Προϊστάμενο Δ.Ο.Υ. της περιφέρειας στην οποία βρίσκεται το ακίνητο.

3. Σε πόσα αντίγραφα υποβάλλεται η δήλωση;

Η δήλωση υποβάλλεται σε δύο αντίγραφα εκ των οποίων το ένα κρατείται από τον Προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. και το δεύτερο, αφού βεβαιωθεί από τον Προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. για την ακρίβεια της αντιγραφής, παραδίδεται στον συμβαλλόμενο.

4. Επιτρέπεται η επίδοση της δήλωσης σε αναρμόδιο Προϊστάμενο Δ.Ο.Υ.;

Επιτρέπεται η επίδοση της δήλωσης σε αναρμόδιο Προϊστάμενο Δ.Ο.Υ., όταν είναι δύσκολη η επίδοσή της στον αρμόδιο Προϊστάμενο, λόγω του ότι η έδρα αυτού είναι σε διαφορετική πόλη από εκείνη που καταρτίζεται η σύμβαση, ο οποίος, αφού καταχωρήσει τη δήλωση αυτή στο βιβλίο δηλώσεων, υποχρεούται να την αποστείλει στον αρμόδιο Προϊστάμενο Δ.Ο.Υ. προς έλεγχο.

Επίσης, αν στην περιφέρεια που βρίσκεται το ακίνητο εφαρμόζεται το σύστημα αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων, επιτρέπεται, όταν είναι δύσκολη η επίδοσή της στον αρμόδιο Προϊστάμενο, να επιδοθεί η δήλωση του φόρου μεταβίβασης στον Προϊστάμενο της αρμόδιας για τη φορολογία εισοδήματος του αγοραστή Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας. Στην περίπτωση αυτή χορηγείται αντίγραφο της δήλωσης για τη σύνταξη συμβολαίου και στη συνέχεια η δήλωση διαβιβάζεται στον προϊστάμενο της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. για έλεγχο των προσδιοριστικών στοιχείων του ακινήτου που δηλώθηκαν.

5. Πώς καταβάλλεται ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων;

Στις περιοχές που εφαρμόζεται το αντικειμενικό σύστημα, κατά την υποβολή της δήλωσης Φ.Μ.Α., ο φορολογούμενος υποχρεούται να αναγράφει σε αυτήν την αντικειμενική αξία του μεταβιβαζόμενου ακινήτου, βάσει της οποίας καταβάλλει εφάπαξ το φόρο που αναλογεί. Σε περίπτωση που το τίμημα είναι μεγαλύτερο της αντικειμενικής αξίας, ο φόρος υπολογίζεται επί του τιμήματος. Αν όμως ο φορολογούμενος αμφισβητήσει την αντικειμενική αξία του ακινήτου, έχει το δικαίωμα μέσα σε 60 ημέρες από τότε που υπέβαλε τη δήλωση να προσφύγει στα διοικητικά δικαστήρια, τα οποία θα αποφανθούν για τον προσδιορισμό της αξίας με βάση τα συγκριτικά στοιχεία.

Στις υπόλοιπες περιοχές που δεν εφαρμόζεται το αντικειμενικό σύστημα, κατά την υποβολή της δήλωσης Φ.Μ.Α., ο φορολογούμενος καταβάλλει εξ ολοκλήρου το φόρο που αναλογεί με βάση την αξία που δήλωσε. Στη συνέχεια, ο προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. προσδιορίζει προσωρινά την αγοραία αξία του ακινήτου και ο αγοραστής έχει πλέον το δικαίωμα μέσα σε δίμηνη ανατρεπτική προθεσμία από την ημερομηνία παραλαβής της δήλωσης να επιδώσει συμπληρωματική δήλωση σύμφωνα με τη προσωρινή αξία του προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. και να καταβάλει χωρίς προσαυξήσεις και πρόστιμα το μισό του αναλογούντος φόρου και το υπόλοιπο μισό τον επόμενο της βεβαίωσης μήνα. Στην περίπτωση που δεν υποβάλει την πιο πάνω συμπληρωματική δήλωση, ενεργείται πλέον τακτικός έλεγχος από το προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. για το προσδιορισμό της αξίας, χωρίς να τον δεσμεύει πλέον η προσωρινή προεκτίμηση και στη συνέχεια εκδίδεται το σχετικό φύλλο ελέγχου. Μέσα σε 60 ημέρες από την κοινοποίηση του φύλλου ελέγχου ο αγοραστής έχει το δικαίωμα να συμβιβαστεί ή να προσφύγει στα διοικητικά δικαστήρια.

6. Ποιοι είναι οι συντελεστές για τον υπολογισμό του Φ.Μ.Α.;

Ο υπολογισμός του φόρου μεταβίβασης ακινήτων γίνεται με τρεις συντελεστές. Τον ακέραιο, το μειωμένο στο μισό και το μειωμένο στο 1/4.

Ο ακέραιος συντελεστής 7% υπολογίζεται στο μέχρι του ποσού των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) € της φορολογητέας αξίας και αυξάνεται σε 9% για το άνω του ποσού αυτού τμήμα της. Οι παραπάνω συντελεστές Φ.Μ.Α. αυξάνονται από 7% σε 9% και από 9% σε 11% αντίστοιχα, όταν το ακίνητο που μεταβιβάζεται βρίσκεται σε εντός σχεδίου περιοχή που λειτουργεί ή έχει συσταθεί Πυροσβεστική Υπηρεσία. Στο ποσό του κύριου φόρου επιβάλλεται και φόρος υπέρ δήμων και κοινοτήτων 3%.

Για να γίνει κατανοητό αυτό, παρατίθενται τα ακόλουθα παραδείγματα:

α) Ο Α' αγοράζει οικόπεδο αξίας 8.800 € σε περιοχή που δεν υπάρχει Πυροσβεστική Υπηρεσία. Ο αναλογών φόρος μεταβίβασης θα υπολογισθεί με συντελεστή 7%.

β) Ο Α' αγοράζει οικόπεδο αξίας 16.000 € σε περιοχή που υπάρχει Πυροσβεστική Υπηρεσία. Ο αναλογών φόρος θα υπολογισθεί για το μέχρι των 15.000 € τμήμα της αγοραίας αξίας με συντελεστή 9%, για το άνω δε των 1.000 € τμήμα με συντελεστή 11%.

Ο Φ.Μ.Α. που προκύπτει κατά τα προεκτεθέντα μειώνεται στο μισό ή στο ένα τέταρτο ανάλογα με τη νομική μορφή της πραγματοποιούμενης μεταβίβασης ή την ιδιότητα των συμβαλλόμενων προσώπων.

α) Φ.Μ.Α. μειωμένος στο τέταρτο.

Οι περιπτώσεις που ο Φ.Μ.Α. μειώνεται στο τέταρτο είναι η αυτούσια διανομή ακινήτων μεταξύ των συγγενών, η διάλυση Ο.Ε., Ε.Ε. και Ε.Π.Ε. και η μεταβίβαση των ακινήτων της εταιρείας στους εταίρους της κατά το λόγο της εταιρικής τους μερίδας καθώς και η απόληψη ακινήτων της εταιρείας από εταίρους που αποχωρούν από αυτή.

β) Φ.Μ.Α. μειωμένος στο μισό.

Οι περιπτώσεις που ο Φ.Μ.Α. μειώνεται στο μισό είναι η ανταλλαγή ακινήτων ίσης αξίας, η υποχρεωτική ανταλλαγή οικοπέδων, συγχώνευση Α.Ε και Συνεταιρισμών, η αναγκαστική απαλλοτρίωση για δημόσια ωφέλεια καθώς και η συνένωση οικοπέδων.

7. Σε ποιες περιπτώσεις σύστασης ή τροποποίησης οριζόντιας ή κάθετης ιδιοκτησίας οφείλεται φ.μ.α.;

Σε κάθε περίπτωση σύστασης ή τροποποίησης οριζόντιας ή κάθετης ιδιοκτησίας θα πρέπει να ερευνάνται αν συντελείται, άμεσα ή έμμεσα, μεταβίβαση εμπραγμάτων επί ακινήτων δικαιωμάτων μεταξύ των συγγενών, είτε με μορφή διανομής, είτε ανταλλαγής, είτε πώλησης, είτε δωρεάς ιδανικών μεριδίων π.χ.

- σύσταση σε οικόπεδο με υφιστάμενα κτίσματα.
- σύσταση και στο μελλόκτιστο δικαίωμα υψούν με υφιστάμενα κτίσματα.
- μεταφορά ποσοστών εξ αδιαιρέτου οικοπέδου σε μελλόκτιστο δικαίωμα υψούν, στο οποίο υφίστανται κτίσματα και στις οριζόντιες ιδιοκτησίες αυτών έχει κατανεμηθεί το σύνολο των ποσοστών του οικοπέδου.
- τροποποίηση σύστασης με απόσπαση τμήματος οριζόντιας ιδιοκτησίας από εκείνη στην οποία ανήκε και μεταφορά της σε οριζόντια ιδιοκτησία άλλου συνιδιοκτήτη.
- σύσταση με διανομή ψιλής κυριότητας.
- διανομή υφιστάμενης κάθετης ιδιοκτησίας σε οικόπεδο με κτίσματα.
- κατάργηση υφιστάμενης σύστασης σε οικόπεδο με κτίσματα.

8. Τεκμήριο αποπερατωμένου κτίσματος – Ποιες είναι οι προϋποθέσεις εφαρμογής του;

- α.** να μεταβιβάζονται ιδανικά μερίδια οικοπέδου
- β.** η μεταβίβαση να γίνεται με αντάλλαγμα
- γ.** να έχει εκδοθεί οικοδομική άδεια ανέγερσης πολυκατοικίας, ή η σχετική αίτηση να έχει υποβληθεί το αργότερο σε 2 χρόνια από τη μεταβίβαση και
- δ.** η ανέγερση των κτισμάτων να γίνει είτε από τον πωλητή των ποσοστών του οικοπέδου, είτε από εργολάβο ο οποίος ανέλαβε με αντιπαροχή την ανέγερση της πολυκατοικίας, είτε από τρίτο πρόσωπο το οποίο ενεργεί για λογαριασμό είτε του οικοπεδούχου είτε του εργολάβου.

9. Πότε οφείλεται φόρος διανομής;

Κατά την αυτούσια διανομή ακινήτων μεταξύ των συγκυρίων τους οφείλεται φ.μ.α, αν συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α. η διανομή να είναι αυτούσια, δηλαδή ο καθένας από τους συγκυρίους να παίρνει είτε ένα διαιρετό μέρος των ακινήτων που διανέμονται είτε ποσοστό εξ αδιαίρετου αυτών.

β. η αξία της μερίδας που παίρνει από τη διανομή κάθε συγκύριος δηλ. η φυσική του μερίδα, να είναι ίση με την αξία της ιδανικής του μερίδας, δηλ. με την αξία που είχε η εξ αδιαίρετου συμμετοχή του.

Ο φ.μ.α. μειωμένος στο $\frac{1}{4}$ επιβάλλεται στο σύνολο της περιουσίας που διανέμεται και σε περίπτωση άνισης διανομής, η επί πλέον αξία θεωρείται ότι αποκτάται με ξεχωριστή μεταβίβαση και φορολογείται με ακέραιο συντελεστή φ.μ.α, αν καταβληθεί αντάλλαγμα, διαφορετικά οφείλεται φόρος δωρεάς.

Σε περίπτωση άνισης διανομής η διαφορά της φυσικής από την ιδανική μερίδα υποβάλλεται τόσο σε φόρο διανομής όσο και κατά περίπτωση σε φόρο δωρεάς ή φ.μ.α. με ακέραιο συντελεστή.

10. Ποιοι είναι οι πρόσθετοι φόροι και πότε επιβάλλονται;

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 2523/1997, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 24 παρ. 1 του ν.3296/2004:

α) Σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης, επιβάλλεται πρόσθετος φόρος που ορίζεται σε ποσοστό **2,5%** επί του φόρου, την πληρωμή του οποίου θα απέφευγε ο υπόχρεος λόγω μη υποβολής της δήλωσης, για κάθε μήνα καθυστέρησης.

β) Σε περίπτωση υποβολής ανακριβούς δήλωσης, επιβάλλεται στον υπόχρεο πρόσθετος φόρος που ορίζεται σε ποσοστό **2%** επί του φόρου, την πληρωμή του οποίου θα απέφευγε, για κάθε μήνα καθυστέρησης.

γ) Σε περίπτωση υποβολής εκπρόθεσμης δήλωσης, επιβάλλεται πρόσθετος φόρος που ορίζεται σε ποσοστό **1%** επί του φόρου που οφείλεται με τη δήλωση, για κάθε μήνα καθυστέρησης.

Τα ανωτέρω ισχύουν για υποθέσεις φορολογίας μεταβίβασης ακινήτων, η φορολογική υποχρέωση των οποίων γεννιέται από τη δημοσίευση του ν. 3296/2004 και μετά (14.12.2004).

Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 2523/97, ορίζονται ως ανώτατα όρια για την επιβολή πρόσθετων φόρων, το ποσοστό **100%** για υποβολή εκπρόθεσμης δήλωσης και **200%** για την υποβολή ανακριβούς δήλωσης ή μη υποβολής δήλωσης του φόρου, την πληρωμή του οποίου θα απέφευγε ο υπόχρεος φορολογούμενος.

11. Δικαίωμα προσφυγής – Εξώδικη επίλυση της διαφοράς

α. Κατά του φύλλου ελέγχου έχει δικαίωμα προσφυγής ο υπόχρεος ή οι κληρονόμοι του, εντός 60 ημερών από την κοινοποίηση του φύλλου ελέγχου.

β. Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας προς άσκηση της προσφυγής, ο υπόχρεος δικαιούται να ζητήσει από τον αρμόδιο Προϊστάμενο Δ.Ο.Υ την εξώδικη επίλυση της διαφοράς (συμβιβασμός).

ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ**12. Ποιοι είναι οι δικαιούχοι της απαλλαγής από το Φ.Μ.Α για αγορά πρώτης κατοικίας;**

Η απαλλαγή παρέχεται μόνο σε φυσικά πρόσωπα (έγγαμα ή άγαμα) και συγκεκριμένα μόνο σε Έλληνες υπηκόους που κατοικούν στην Ελλάδα.

Κατ' εξαίρεση, μπορούν να τύχουν απαλλαγής οι Έλληνες ή ομογενείς που εργάστηκαν ή εργάζονται στο εξωτερικό για έξι τουλάχιστον χρόνια και είναι εγγεγραμμένοι κατά το χρόνο της αγοράς σε δημοτολόγια της χώρας, ακόμα και αν δε διαμένουν στην Ελλάδα, αρκεί να πληρούν τις λοιπές προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος.

Συνεπώς, δε δικαιούνται της απαλλαγής οι Έλληνες φοιτητές για όσο διάστημα παραμένουν σπουδάζοντας στο εξωτερικό.

Επίσης, για τους έμμισθους Έλληνες δημοσίους υπαλλήλους που υπηρετούν στο εξωτερικό θεωρείται ότι η κατοικία τους βρίσκεται στην Ελλάδα και συνεπώς δικαιούνται της απαλλαγής.

Οι αλλοδαποί δεν μπορούν να τύχουν της απαλλαγής αυτής κατά την αγορά πρώτης κατοικίας. Κατ' εξαίρεση, της ως άνω απαλλαγής **μπορούν** να τύχουν και οι αλλοδαποί υπήκοοι Κράτους - Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι διαμένουν και εργάζονται για αρκετό διάστημα στην Ελλάδα με τις ίδιες προϋποθέσεις που τυχαίνουν οι Έλληνες πολίτες.

Η απαλλαγή κατά την αγορά πρώτης κατοικίας παρέχεται και στους Έλληνες εκ Τουρκίας, Β. Ηπείρου, Ρωσίας (Πόντιοι) και εκ Κύπρου, εφόσον έχουν εγκατασταθεί μόνιμα στην Ελλάδα.

Η μόνιμη διαμονή της κατηγορίας αυτών των δικαιούχων αποδεικνύεται με κάθε νόμιμο μέσο, όπως π.χ. η έναρξη άσκησης επαγγέλματος, η πρόσληψη για παροχή υπηρεσιών εξαρτημένης εργασίας (μισθωτός), η ενοικίαση κατοικίας, η φοίτηση σε σχολές κ.λ.π. **Το ελάχιστο συνεχόμενο χρονικό διάστημα κατοικίας – ή και εργασίας, όπου απαιτείται – στην Ελλάδα ορίζεται σε ένα (1) έτος.**

Επισημαίνεται ότι ειδικά για τα πρόσωπα αυτά η πρόθεσή τους για μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα δεν αναιρείται από το γεγονός ότι για ειδικούς λόγους, οι αρμόδιες υπηρεσίες τους χορηγούν προσωρινές άδειες παραμονής που ανανεώνονται.

Οι καταγόμενοι από τη Βόρεια Ήπειρο, την Κύπρο και την Τουρκία, εφόσον απέκτησαν ιθαγένεια τρίτου κράτους πλην της Αλβανικής, Κυπριακής και Τουρκικής, δεν μπορούν να τύχουν απαλλαγής από το φόρο.

Η απαλλαγή παρέχεται και στον κύριο εξ αδιαιρέτου ποσοστού ή ψιλό κύριο ή επικαρπωτή κατοικίας ή οικοπέδου που αγοράζει το υπόλοιπο ποσοστό ή το εμπράγματο δικαίωμα της επικαρπίας ή της ψιλής κυριότητας, προκειμένου να γίνει εξ ολοκλήρου κύριος του ακινήτου, εφόσον το ποσοστό που έχει δεν του πληροί τις στεγαστικές ανάγκες.

Η απαλλαγή παρέχεται και στο σύζυγο που βρίσκεται σε διάσταση, υπό τον όρο ότι έχει καταθέσει αίτηση ή αγωγή διαζυγίου τουλάχιστον προ έξι μηνών από το χρόνο της αγοράς. Αν δε λυθεί ο γάμος με διαζύγιο μέσα σε πέντε έτη από την αγορά, αίρεται η χορηγηθείσα απαλλαγή και καταβάλλεται ο οικείος φόρος.

Οι ιδιοκτήτες ξενοδοχείων, αποθηκών, γραφείων, βιομηχανοστασίων και γενικά αμιγών επαγγελματικών στεγών έχουν δικαίωμα απαλλαγής. Δεν θεωρείται επαγγελματική στέγη το ακίνητο, το οποίο από την οικοδομική άδεια ή τον τίτλο κτήσης χαρακτηρίζεται ως κατοικία, έστω και αν αυτό χρησιμοποιείται ως επαγγελματική στέγαση.

13. Ποια είναι η έκταση της παρεχόμενης απαλλαγής;

Με τη διάταξη της παρ. 4 του **άρθρου 3 του ν. 3634/2008** (Φ.Ε.Κ. 9 Α'/29-1-2008) καταργήθηκαν τα αφορολόγητα όρια για την απόκτηση πρώτης κατοικίας και παρέχεται **πλήρης απαλλαγή** από το φόρο μεταβίβασης (και το τέλος συναλλαγής ακινήτων) για αγορά κατοικίας με εμβαδόν έως 200 τ.μ. ή οικοπέδου, στο οποίο αντιστοιχεί κατοικία με εμβαδόν έως 200 τ.μ., ανεξάρτητα από την αξία τους. Το ανωτέρω εμβαδόν προσαυξάνεται κατά 25 τ.μ. για το τρίτο και καθένα από τα επόμενα ανήλικα τέκνα, την επιμέλεια των οποίων έχει ο δικαιούχος, ή τα προστατευόμενα τέκνα με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%.

Αν το εμβαδόν της πρώτης κατοικίας υπερβαίνει τα ανωτέρω όρια, η απαλλαγή χορηγείται μέχρι του ποσού της αξίας που αντιστοιχεί στο εμβαδόν αυτό. Για την αξία που

αντιστοιχεί στο επιπλέον εμβαδόν οφείλεται ο οικείος φόρος, δηλαδή φόρος μεταβίβασης ή τέλος συναλλαγής ακινήτων, αντίστοιχα.

Τα ανωτέρω εφαρμόζονται σε αγορές πρώτης κατοικίας, η φορολογική υποχρέωση των οποίων γεννιέται από τις 13-12-2007 και μετά.

14. Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για την απαλλαγή πρώτης κατοικίας;

α) Ο αγοραστής ή η σύζυγός του ή τα ανήλικα παιδιά του να μην έχουν δικαίωμα πλήρους κυριότητας ή επικαρπίας ή οικήσεως σε άλλη οικία ή διαμέρισμα που πληροί τις στεγαστικές ανάγκες της οικογένειάς του ή δικαίωμα πλήρους κυριότητας επί οικοπέδου οικοδομήσιμου ή επί ιδανικού μεριδίου οικοπέδου, στο οποίο αντιστοιχεί εμβαδόν κτίσματος που πληροί τις στεγαστικές του ανάγκες, και βρίσκονται σε δημοτικό διαμέρισμα με πληθυσμό άνω των 3.000 κατοίκων. Ακόμη για την απαλλαγή απαιτείται το αγοραζόμενο οικόπεδο ή το γήπεδο στο οποίο βρίσκεται η αγοραζόμενη οικία ή το διαμέρισμα να είναι οικοδομήσιμο και εντός εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου δήμου ή κοινότητας, και μεταξύ αγοραστή και πωλητή να μην υπάρχει συγγένεια εξ αίματος ή εξ αγχιστείας πρώτου βαθμού.

Οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση της απαλλαγής θα πρέπει να συντρέχουν στο όνομα του αγοραστή.

β) Θεωρείται ότι καλύπτονται οι στεγαστικές ανάγκες του αγοραστή και της οικογένειάς του, αν το συνολικό εμβαδόν της καθαρής επιφάνειας (της επιφάνειας χωρίς τους κοινόχρηστους χώρους) κατοικιών που υφίστανται ή υπάρχει η δυνατότητα βάσει των πολεοδομικών διατάξεων να αναγερθούν είναι: 70 τ.μ., προσαυξανόμενα κατά 20 τ.μ. για καθένα από τα δύο πρώτα παιδιά του και 25 τ.μ. για το τρίτο και τα επόμενα τέκνα. **Κατ' εξαίρεση, οι στεγαστικές ανάγκες του αγοραστή με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% αυξάνονται από 70 τ.μ. σε 90 τ.μ. (άρθρο 16 παρ. 14 ν. 3522/2006).**

γ) Η απαλλαγή παρέχεται με τον όρο ότι το ακίνητο θα παραμείνει στην κυριότητα του αγοραστή για μία τουλάχιστον πενταετία.

15. Πότε αίρεται η απαλλαγή;

Σε περίπτωση που με πράξη εν ζωή μεταβιβασθεί το ακίνητο ή συσταθεί σ' αυτό οποιοδήποτε εμπράγματο δικαίωμα, πλην υποθήκης, πριν από την παρέλευση της πενταετίας, αυτός που μεταβιβάζει ή συνιστά εμπράγματο δικαίωμα υποχρεούται, προ της μεταβίβασης ή της σύστασης του εμπράγματος δικαιώματος, να υποβάλει δήλωση και να καταβάλει εφάπαξ το Φ.Μ.Α. που αναλογεί στην αξία του μεταβιβαζομένου ακινήτου. Ως αξία του ακινήτου λαμβάνεται η αξία που έχει το ακίνητο κατά το χρόνο της νέας μεταβίβασης ή της σύστασης του εμπράγματος δικαιώματος ή το δηλωθέν τίμημα της μεταβίβασης, εφόσον αυτό είναι μεγαλύτερο της αντικειμενικής αξίας. Ο φόρος υπολογίζεται με βάση τους συντελεστές που ίσχυαν κατά το χρόνο χορήγησης της απαλλαγής, εκτός εάν ο φόρος που αναλογεί στην αξία του ακινήτου του χρόνου απαλλαγής είναι μεγαλύτερος, οπότε καταβάλλεται ο μεγαλύτερος αυτός φόρος.

Σημειώνεται ότι στην περίπτωση χορήγησης απαλλαγής και στους δύο συζύγους κατά την αγορά ακινήτου εξ αδιαιρέτου, κατά τη μεταβίβαση του ποσοστού του ενός συζύγου σε τρίτον εντός της πενταετίας καταβάλλεται ο φόρος που αναλογεί στο ποσοστό αυτό.

16. Ποιες είναι οι κυρώσεις σε περίπτωση διαπίστωσης μη συνδρομής των προϋποθέσεων απαλλαγής;

Αν διαπιστωθεί από την Δ.Ο.Υ. ότι χορηγήθηκε απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης, ενώ δε συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις της απαλλαγής, επιβάλλεται σε βάρος του αγοραστή, εκτός από τον αναλογούντα κύριο φόρο, και πρόσθετος φόρος που ορίζεται σε ποσοστό 100% επί του κυρίου φόρου. Ο κύριος φόρος υπολογίζεται με βάση την αξία του ακινήτου κατά το χρόνο διαπίστωσης της παράβασης με εφαρμογή των συντελεστών που ίσχυαν κατά το χρόνο χορήγησης της απαλλαγής, εκτός εάν ο φόρος που αναλογεί στην αξία του ακινήτου του χρόνου της απαλλαγής είναι μεγαλύτερος. Σε περίπτωση διοικητικής επίλυσης της διαφοράς ο ανωτέρω πρόσθετος φόρος **δεν** μπορεί να μειωθεί στα 3/5 αυτού, κατά τις διατάξεις της παραγράφου 8 του άρθρου 2 του ν. 2523/1997. Αν η αξία που έχει απαλλαγεί από το φόρο αποτελεί τμήμα της συνολικής αξίας του ακινήτου, ο κύριος και πρόσθετος φόρος επιβάλλεται με βάση το τμήμα αυτό, η αξία του οποίου υπολογίζεται με βάση τη σχέση της αξίας που έχει απαλλαγεί προς τη συνολική αξία, κατά το χρόνο της απαλλαγής (άρθρο 3 παρ. 6 ν. 3634/2008).

Τα ανωτέρω ισχύουν για αγορές πρώτης κατοικίας η φορολογική υποχρέωση των οποίων γεννιέται από τις **13-12-2007 και μετά**.

17. Υπάρχει δικαίωμα απαλλαγής για δεύτερη φορά;

Η απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης για αγορά κατοικίας ή οικοπέδου παρέχεται μια φορά.

Απαλλαγή παρέχεται και για κάθε νέα αγορά ακινήτου, εφόσον:

α) τα ακίνητα που έχει στην κυριότητά του κατά το χρόνο της νέας αγοράς ο αγοραστής, ο σύζυγος ή τα ανήλικα τέκνα τους, δεν πληρούν τις στεγαστικές ανάγκες της οικογένειάς τους και

β) ο αγοραστής υποβάλει την οικεία δήλωση και καταβάλει εφάπαξ το φόρο που αναλογεί στην αξία του ακινήτου που έτυχε της απαλλαγής.

Ως αξία του ακινήτου λαμβάνεται η αξία που έχει αυτό κατά το χρόνο της νέας απαλλαγής. Για τον υπολογισμό του φόρου γίνεται χρήση των συντελεστών που ίσχυαν κατά το χρόνο χορήγησης της πρώτης απαλλαγής και καταβάλλεται εφάπαξ, εκτός εάν ο φόρος που αναλογεί στην αξία του ακινήτου ή στο καταβληθέν τίμημα κατά το χρόνο χορήγησης της πρώτης απαλλαγής είναι μεγαλύτερος, οπότε καταβάλλεται ο μεγαλύτερος αυτός φόρος.

Η απαλλαγή αυτή παρέχεται και σε πρόσωπα τα οποία έτυχαν απαλλαγής από το φόρο μεταβίβασης για απόκτηση στέγης μέχρι 14.7.1980, καθώς και σε πρόσωπα τα οποία έτυχαν απαλλαγής από το φόρο κληρονομιάς ή γονικής παροχής για απόκτηση πρώτης κατοικίας, εφόσον για τα πρόσωπα αυτά συντρέχουν οι προϋποθέσεις απαλλαγής και καταβληθεί ο οικείος φόρος κατά περίπτωση.

18. Ποια είναι τα δικαιολογητικά για τη χορήγηση της απαλλαγής για πρώτη κατοικία και πότε υποβάλλονται;

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη χορήγηση της απαλλαγής από το Φ.Μ.Α. υποβάλλονται μαζί με την δήλωση Φ.Μ.Α. πριν από την υπογραφή του οριστικού συμβολαίου.

Τα δικαιολογητικά για τη διαπίστωση των προϋποθέσεων απαλλαγής καθορίζονται με την υπ' αριθ. 1051240/385/Α0013/ΠΟΛ. 1057/21-6-2004 (Φ.Ε.Κ. 973 Β'/29-6-2004) απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, όπως συμπληρώθηκε με την υπ' αριθ. 1036725/147/Α0013/ΠΟΛ. 1060/7-4-2005 (Φ.Ε.Κ. 515 Β'/19-4-2005) απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.

19. Ποιες απαλλαγές παρέχονται στους αγρότες;

Με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρ. 8 του ν. 3220/2004 παρέχεται πλήρης απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης κατά την αγορά ή ανταλλαγή γεωργικών ή κτηνοτροφικών εκτάσεων, μαζί με τις εγκαταστάσεις τους που εξυπηρετούν αποκλειστικά την εκμετάλλευσή τους, **σε όλους τους αγρότες** (νέους, νεοεισερχόμενους ή άνω των 40 ετών) είτε με τις διατάξεις του ν. 634/1977 είτε με εκείνες του ν. 2520/1997, **χωρίς κανένα περιορισμό (ανώτατο όριο) ως προς την αξία ή την έκταση των αγροτικών ακινήτων**.

20. Χορηγείται απαλλαγή για αγορά οικίας, διαμερίσματος ή οικοπέδου με εισαγωγή συναλλάγματος;

Χορηγείτο, καταργήθηκε όμως από 28-12-2000 με τις διατάξεις του ν.2873/2000.

21. Πότε παραγράφεται το δικαίωμα του Δημοσίου για την επιβολή του Φ.Μ.Α.;

Το δικαίωμα του Δημοσίου για επιβολή Φ.Μ.Α. παραγράφεται μετά την πάροδο πενταετίας από το τέλος του έτους μέσα στο οποίο επιδόθηκε η δήλωση Φ.Μ.Α. και μετά πάροδο δεκαπέντε ετών από το τέλος του έτους εντός του οποίου παρεσχέθη η απαλλαγή, έστω και αν η υπόθεση περαιώθηκε οριστικά.

Γ. ΦΟΡΟΣ ΑΥΤΟΜΑΤΟΥ ΥΠΕΡΤΙΜΗΜΑΤΟΣ

Με τις διατάξεις των άρθρων 2 έως και 10 του ν. 3427/2005 (Φ.Ε.Κ. 312 Α') επιβλήθηκε ο φόρος αυτομάτου υπερτιμήματος.

1. Ποιο είναι το αντικείμενο του Φ.Α.Υ. και ποιος είναι ο υπόχρεος για την καταβολή του φόρου;

Ο φόρος αυτομάτου υπερτιμήματος επιβάλλεται σε ακίνητα που αποκτώνται με οποιαδήποτε αιτία μετά την 1η Ιανουαρίου 2006 και μεταβιβάζονται περαιτέρω με επαχθή αιτία. Ως κτήση του ακινήτου νοείται η αγορά ή η με άλλη αιτία κτήση του, ανεξάρτητα από τη μεταγραφή της. Υπόχρεος για την καταβολή του φόρου είναι ο πωλητής.

2. Ποια είναι η αρμόδια Δ.Ο.Υ. για την υποβολή της δήλωσης;

Οι συμβαλλόμενοι υποχρεούνται πριν από τη σύνταξη του συμβολαίου, να επιδώσουν δήλωση Φ.Α.Υ. προς τον αρμόδιο Προϊστάμενο Δ.Ο.Υ. της περιφέρειας στην οποία βρίσκεται το ακίνητο.

3. Ποια είναι η φορολογητέα αξία και ποιοι οι φορολογικοί συντελεστές;

Ως φορολογητέα αξία για τον υπολογισμό του φόρου ορίζεται η διαφορά μεταξύ της τιμής κτήσης και της τιμής πώλησης του ακινήτου, οι οποίες εξευρίσκονται σύμφωνα με το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων ή με βάση τα συγκριτικά στοιχεία, όπου δεν εφαρμόζεται το σύστημα αντικειμενικού προσδιορισμού, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το τυχόν μεγαλύτερο δηλούμενο τίμημα.

Ο συντελεστής του φόρου αυτομάτου υπερτιμήματος ορίζεται σε ποσοστό:

α) είκοσι τοις εκατό (20%), αν η μεταβίβαση γίνει σε χρονικό διάστημα έως και πέντε (5) ετών από την κτήση του ακινήτου,

β) δέκα τοις εκατό (10%), αν η μεταβίβαση γίνει σε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των πέντε (5) έως και δεκαπέντε (15) ετών από την κτήση του ακινήτου,

γ) πέντε τοις εκατό (5%), αν η μεταβίβαση γίνει σε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δεκαπέντε (15) έως και είκοσι πέντε (25) ετών από την κτήση του ακινήτου.

Αν η μεταβίβαση γίνει μετά την πάροδο είκοσι πέντε ετών από την κτήση του ακινήτου ή του εμπράγματος επ' αυτού δικαιώματος, δεν επιβάλλεται φόρος αυτομάτου υπερτιμήματος.

4. Πότε παραγράφεται το δικαίωμα του Δημοσίου για την επιβολή του Φ.Α.Υ.;

Το δικαίωμα του Δημοσίου για την επιβολή του Φ.Α.Υ. παραγράφεται μετά την πάροδο πενταετίας από το τέλος του έτους εντός του οποίου υποβλήθηκε η οικεία δήλωση. Σε περίπτωση μη υποβολής της δήλωσης το δικαίωμα του Δημοσίου παραγράφεται μετά την πάροδο δεκαπέντε (15) ετών από το τέλος του έτους εντός του οποίου λήγει η προθεσμία για την υποβολή της δήλωσης.

5. Σε μεταβιβάσεις υποκείμενες σε Φ.Α.Υ. επιβάλλεται φόρος μεταβίβασης ακινήτων στον αγοραστή;

Με τη διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 21 του ν. 3427/2005 ορίζεται ότι μεταβιβάσεις υποκείμενες σε Φ.Α.Υ. δεν υπόκεινται σε φόρο μεταβίβασης ακινήτων.

Δ. ΤΕΛΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Με τις διατάξεις των άρθρων 11 έως και 19 του ν. 3427/2005 θεσπίζεται το τέλος συναλλαγής ακινήτων σε αντικατάσταση του φόρου μεταβίβασης ακινήτων.

1. Ποιο είναι το αντικείμενο του τέλους συναλλαγής ακινήτων και ποιος είναι ο υπόχρεος για την καταβολή του τέλους;

Το τέλος συναλλαγής ακινήτων επιβάλλεται σε ακίνητα που αποκτώνται με οποιαδήποτε αιτία μετά την 1η Ιανουαρίου 2006 και μεταβιβάζονται περαιτέρω με επαχθή αιτία. Υπόχρεος για την καταβολή του τέλους είναι ο αγοραστής.

Κατ' εξαίρεση, αντί του τέλους συναλλαγής ακινήτων, επιβάλλεται φόρος μεταβίβασης ακινήτων επί ακινήτων που αποκτώνται αιτία γονικής παροχής μετά την 13-12-2007 και μεταβιβάζονται περαιτέρω με επαχθή αιτία εντός πενταετίας από την κτήση τους (άρθρο 4 ν. 3634/2008).

2. Ποια είναι η αρμόδια Δ.Ο.Υ. για την υποβολή της δήλωσης;

Οι συμβαλλόμενοι υποχρεούνται πριν από τη σύνταξη του συμβολαίου, να επιδώσουν δήλωση του τέλους συναλλαγής προς τον αρμόδιο Προϊστάμενο Δ.Ο.Υ. της περιφέρειας στην οποία βρίσκεται το ακίνητο.

3. Πώς υπολογίζεται το τέλος συναλλαγής ακινήτων;

Το τέλος υπολογίζεται σε ποσοστό 1% επί της αξίας του μεταβιβαζόμενου ακινήτου, η οποία εξευρίσκεται σύμφωνα με το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων ή με βάση τα συγκριτικά στοιχεία, όπου δεν εφαρμόζεται το σύστημα αντικειμενικού προσδιορισμού. Σε περίπτωση που στο μεταβιβαστικό συμβόλαιο το τίμημα ή, επί αναγκαστικού ή εκούσιου πλειστηριασμού, το εκπλειστηρίασμα είναι μεγαλύτερο της αξίας που προκύπτει με την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων, το τέλος υπολογίζεται με βάση το τίμημα ή το εκπλειστηρίασμα αντίστοιχα.

4. Πότε παραγράφεται το δικαίωμα του Δημοσίου για την επιβολή του τέλους συναλλαγής ακινήτων;

Το δικαίωμα του Δημοσίου για την επιβολή του τέλους συναλλαγής παραγράφεται μετά την πάροδο πενταετίας από το τέλος του έτους εντός του οποίου υποβλήθηκε η οικεία δήλωση. Σε περίπτωση μη υποβολής της δήλωσης το δικαίωμα του Δημοσίου παραγράφεται μετά την πάροδο δεκαπέντε (15) ετών από το τέλος του έτους εντός του οποίου λήγει η προθεσμία για την υποβολή της δήλωσης.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΦΟΡΟΥ

1. Ποιοι είναι υπόχρεοι σε υποβολή δήλωσης ειδικού φόρου, για το έτος 2009;

Υπόχρεοι σε υποβολή δήλωσης ειδικού φόρου είναι εταιρείες που έχουν εμπράγματα δικαιώματα πλήρους ή ψιλής κυριότητας ή επικαρπίας σε ακίνητα που βρίσκονται στην Ελλάδα και δεν εμπίπτουν στις απαλλαγές των παρ. 2, 3, και 4 του άρθρου 15 του ν. 3091/2002, όπως συμπληρώθηκαν με το άρθρο 15 του ν.3193/2003.

2. Όσες εταιρείες απαλλάσσονται από τον ειδικό φόρο είναι υπόχρεες να υποβάλλουν δηλώσεις;

Όχι, αλλά υποχρεούνται να τηρούν κατ' έτος τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που τους απαλλάσσουν από την υποχρέωση υποβολής δήλωσης στο αρχείο τους και να τα προσκομίζουν σε περίπτωση ελέγχου (ΠΟΛ 1041/2003).

3. Πότε υποβάλλεται η δήλωση του ειδικού φόρου έτους 2009;

Η δήλωση ειδικού φόρου για το έτος 2009 υποβάλλεται μέχρι την 20^η Μαΐου 2009.

4. Ποια Δ.Ο.Υ. είναι αρμόδια για την υποβολή δήλωσης ειδικού φόρου;

Για την παραλαβή των δηλώσεων και τη βεβαίωση του φόρου αρμόδιος είναι ο προϊστάμενος της Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας που είναι αρμόδια για τη φορολογία εισοδήματος (άρθρο 17 ν. 3091/2002).

5. Υπάρχει αφορολόγητο όριο για τις δηλώσεις του ειδικού φόρου;

Όχι, σε φόρο υποβάλλεται η συνολική αξία της περιουσίας με πάγιο συντελεστή 3% (άρθρο 15 ν. 3091/2002).

6. Πως προσδιορίζεται η αξία των ακινήτων;

Για τον υπολογισμό του φόρου λαμβάνεται υπόψη η αξία που έχουν τα ακίνητα την 1^η Ιανουαρίου του έτους φορολογίας και συγκεκριμένα:

Για ακίνητα που βρίσκονται σε περιοχές που εφαρμόζεται το αντικειμενικό σύστημα, η αξία τους προσδιορίζεται με το σύστημα αυτό (όπως ισχύει).

❖ Για ακίνητα στα οποία υπάρχουν κτίσματα και βρίσκονται σε περιοχές που δεν εφαρμόζεται το αντικειμενικό σύστημα, η αξία των κτισμάτων υπολογίζεται με αντικειμενικά κριτήρια, ενώ η αξία του οικοπέδου με βάση συγκριτικά στοιχεία που υπάρχουν στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.

❖ Η αξία των γηπέδων που βρίσκονται σε περιοχές που δεν έχουν ενταχθεί στο αντικειμενικό σύστημα, προσδιορίζεται με βάση την αγοραία αξία όπως αυτή διαμορφώνεται με τα συγκριτικά στοιχεία (άρθρο 17 ν. 3091/2002).

7. Υποχρεούνται όλοι όσοι υποβάλλουν δήλωση ειδικού φόρου να συνυποβάλλουν και τα φύλλα υπολογισμού αξίας των ακινήτων τους;

Ναι. Η δήλωση ειδικού φόρου συνοδεύεται υποχρεωτικά και από τα φύλλα υπολογισμού αξίας των ακινήτων, για όσα ακίνητα είναι εντός αντικειμενικού συστήματος και η αξία τους υπολογίζεται με το σύστημα αυτό (ΠΟΛ. 1047/2003).

8. Ανώνυμη Εταιρεία με έδρα την Ευρωπαϊκή Ένωση και ανώνυμες μετοχές είναι υπόχρεη σε ειδικό φόρο;

Ναι, είναι υπόχρεη σε ειδικό φόρο, γιατί η εταιρεία που είναι κυρία του ακινήτου δεν έχει ονομαστικές μετοχές.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΛΩΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΕΤΟΥΣ 2009 (ΕΝΤΥΠΟ Ε9)

1. Ποιοι έχουν υποχρέωση υποβολής δήλωσης στοιχείων ακινήτων έτους 2009;

Υπόχρεοι σε υποβολή δήλωσης στοιχείων ακινήτων για το έτος 2009 είναι:

- ❖ Όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, που έχουν εμπράγματα δικαιώματα πλήρους ή ψιλής κυριότητας ή επικαρπίας ή οίκησης σε ακίνητα που βρίσκονται στην Ελλάδα και αποκτήθηκαν εντός του έτους 2008.
- ❖ Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που την 1^η Ιανουαρίου 2009 έχουν οποιαδήποτε μεταβολή στα ακίνητά τους, τα οποία έχουν δηλωθεί στο έντυπο Ε9 προηγούμενων ετών.
- ❖ Ο υπόχρεος που στις δηλώσεις Ε9 προηγούμενων ετών συμπεριέλαβε σύζυγο ή λοιπά προστατευόμενα μέλη, εφόσον έχουν επέλθει μεταβολές στην οικογενειακή του κατάσταση όπως έχει απεικονισθεί στις δηλώσεις Ε9 προηγούμενων ετών (2005, 2006 2007 και 2008), ανεξάρτητα από το αν έχει μεταβληθεί η κατάσταση των ακινήτων.
- ❖ Το προστατευόμενο μέλος που σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος υποχρεούται σε δήλωση φορολογίας εισοδήματος, εφόσον έχει επέλθει μεταβολή στην περιουσιακή του κατάσταση εντός του 2008.

2. Πότε υποβάλλεται η δήλωση στοιχείων ακινήτων έτους 2009;

Η δήλωσης στοιχείων ακινήτων έτους 2009, φυσικών και νομικών προσώπων, υποβάλλεται τις ίδιες ημερομηνίες με τη δήλωση Φορολογίας Εισοδήματος.

3. Πού και πώς υποβάλλεται το έντυπο Ε9;

Το έντυπο Ε9 (δήλωση στοιχείων ακινήτων) έτους 2009 υποβάλλεται **αυτοτελώς** στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. του φυσικού ή νομικού προσώπου. Η δήλωση υποβάλλεται σε δύο αντίτυπα που παρέχονται δωρεάν από το Δημόσιο, υπογράφεται από τον υπόχρεο και τη σύζυγο, εφόσον έχει ακίνητα ή εμπράγματα δικαιώματα σε αυτά ή από το νόμιμο εκπρόσωπο του νομικού προσώπου ή από πρόσωπο που έχει ειδικά εξουσιοδοτηθεί προς τούτου.

4. Οι σύζυγοι υποβάλλουν κοινό έντυπο Ε9;

ΝΑΙ. Οι σύζυγοι υποβάλλουν υποχρεωτικά κοινό έντυπο Ε9.

5. Σε περίπτωση γάμου εντός του 2008 υποχρεούται οι σύζυγοι να υποβάλλουν κοινό Ε9;

Σε περίπτωση γάμου εντός του 2008 υποχρεούται ο υπόχρεος-σύζυγος να υποβάλλει Ε9 έτους 2009 εφόσον η σύζυγος έχει εμπράγματα δικαιώματα πλήρους ή ψιλής κυριότητας ή επικαρπίας ή οίκησης σε ακίνητα τα οποία έχουν καταχωρηθεί στις δηλώσεις Ε9 προηγούμενων ετών.

6. Τι ενέργειες πρέπει να γίνουν για υπόχρεο σε δήλωση Ε9 που απεβίωσε εντός του 2008;

Σε περίπτωση θανάτου του υπόχρεου μέχρι 31-12-2008 υποχρεούνται οι κληρονόμοι του αποβιώσαντος να υποβάλλουν δήλωση στοιχείων ακινήτων (Ε9) έτους 2009, συμπληρώνοντας στην πρώτη σελίδα του εντύπου τα στοιχεία του θανόντος σημειώνοντας «Χ» στην ένδειξη «διαγραφή λόγω θανάτου» καθώς και τα στοιχεία των λοιπών μελών όπως είχαν δηλωθεί στις δηλώσεις προηγούμενων ετών του αποβιώσαντος, σημειώνοντας «Χ» στις αντίστοιχες ενδείξεις «σχέση με τον υπόχρεο» και «μεταβολή σχέσης –διαγραφή –άλλη αιτία». **Στο εσωτερικό του εντύπου δεν θα αναγραφεί κανένα ακίνητο.** Υπόχρεοι να δηλώσουν τα ακίνητα αυτά στη δήλωση στοιχείων ακινήτων είναι οι εξ' αδιαθέτου κληρονόμοι κατά το ποσοστό τους, εφόσον δεν έχει δημοσιευθεί διαθήκη μέχρι τις 31-12-2008 ή από τους εκ διαθήκης κληρονόμους κατά το ποσοστό τους εφόσον έχει δημοσιευθεί διαθήκη μέχρι τις 31-12-2008.

7. Όταν επέλθει μεταβολή εντός του έτους 2008, στην οικογενειακή κατάσταση λόγω θανάτου της συζύγου ή των προστατευόμενων μελών ποιος υποχρεούται να δηλώσει τις μεταβολές στο Ε9;

Σε περίπτωση θανάτου της συζύγου ή των προστατευόμενων μελών του υπόχρεου μέχρι 31-12-2008, ο υπόχρεος θα υποβάλει έντυπο Ε9 έτους 2009 συμπληρώνοντας τα στοιχεία τους, σημειώνοντας «Χ» στις αντίστοιχες ενδείξεις «σχέση με τον υπόχρεο» καθώς και «μεταβολή σχέσης –διαγραφή –λόγω θανάτου». Στο εσωτερικό του εντύπου δεν θα αναγραφούν στοιχεία των ακινήτων του θανόντος.

8. Σε περίπτωση διακοπής σχέσης των συζύγων εντός του έτους 2008, ποιος υποχρεούται να υποβάλει Ε9;

Σ' αυτή την περίπτωση ο υπόχρεος-σύζυγος που τα προηγούμενα έτη είχε αναγράψει τα ακίνητα της συζύγου του στο κοινό έντυπο Ε9, υποχρεούται να υποβάλει δήλωση Ε9 έτους 2009 και να αναγράψει στην πρώτη σελίδα του εντύπου την σύζυγο, σημειώνοντας «Χ» στις αντίστοιχες ενδείξεις «σχέση με τον υπόχρεο –σύζυγος» και «μεταβολή σχέσης –διαγραφή –άλλη αιτία». Στο εσωτερικό του εντύπου δεν θα αναγραφούν τα στοιχεία των ακινήτων της

συζύγου. Η σύζυγος δε θα υποβάλει δήλωση Ε9 έτους 2009 εφόσον δεν υπάρχει μεταβολή στα στοιχεία των ακινήτων της.

9. Τέκνο που δεν είναι πλέον προστατευόμενο την 1^η Ιανουαρίου 2009 σύμφωνα με τις διατάξεις φορολογίας εισοδήματος, υποχρεούται σε υποβολή Ε9 για το έτος 2009;

Ο Υπόχρεος-γονέας που στις δηλώσεις Ε9 των προηγούμενων ετών συμπεριέλαβε τα ακίνητα τέκνου του, το οποίο το 2009 δεν είναι προστατευόμενο μέλος, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, υποβάλει δήλωση Ε9 έτους 2009 και στην πρώτη σελίδα του εντύπου αναγράφει το τέκνο, σημειώνοντας «X» στις αντίστοιχες ενδείξεις «σχέση με τον υπόχρεο –τέκνο» και «μεταβολή σχέσης –διαγραφή -άλλη αιτία». Στο εσωτερικό του εντύπου που θα υποβληθεί από τον υπόχρεο-γονέα, δεν θα αναγραφούν τα στοιχεία των ακινήτων του τέκνου. Το τέκνο οφείλει να υποβάλει έντυπο Ε9 έτους 2009, με το οποίο δηλώνει μόνο τις μεταβολές των ακινήτων του. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει μεταβολή στα στοιχεία των ακινήτων του, δε θα υποβάλει δήλωση Ε9 έτους 2009.

10. Ανήλικο, που σύμφωνα με τις διατάξεις φορολογίας εισοδήματος έχει υποχρέωση υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος επ' ονόματί του και έχει ακίνητα, πως θα υποβάλει το Ε9;

Η δήλωση στοιχείων ακινήτων σ' αυτήν την περίπτωση, θα υποβληθεί στο όνομα του ανηλίκου και όχι με αυτή των γονέων του.

11. Ακίνητο που μεταβιβάστηκε μέσα στο έτος 2008 και είχε αναγραφεί στις δηλώσεις Ε9 των προηγούμενων ετών, πως θα διαγραφεί;

Στην περίπτωση αυτή θα υποβληθεί από τον υπόχρεο δήλωση Ε9 έτους 2009, και στην πρώτη σελίδα του εντύπου στην ένδειξη «δηλώθηκαν ακίνητα στο Ε9 ετών 2005, 2006, 2007 και 2008» θα σημειωθεί «X» στο τετραγωνίδιο ΝΑΙ ή ΟΧΙ κατά περίπτωση, για κάθε έτος ξεχωριστά. Στο εσωτερικό της δήλωσης θα αναγραφούν όλα τα στοιχεία του ακινήτου που μεταβιβάστηκε και στη στήλη «κωδ. μεταβολή» (24 του πίνακα 1 και 22 του πίνακα 2) θα γραφτεί ο κωδ. αριθμός 3 (διαγραφή ακινήτου). Ως αύξων αριθμός, θα αναγραφεί εκείνος της δήλωσης Ε9 με τον οποίο δηλώθηκε το ακίνητο για πρώτη φορά.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Σε περίπτωση που έχει αποσταλεί το εκκαθαριστικό σημείωμα ενιαίου τέλους ακινήτων (Ε.Τ.ΑΚ.) έτους 2008 θα αναγραφεί υποχρεωτικά ο αριθμός Α.Τ.ΑΚ. που αναγράφεται στο εκκαθαριστικό σημείωμα και όχι ο αύξων αριθμός ακινήτου.

12. Πως γίνεται η μεταβολή ακινήτου που έχει ήδη δηλωθεί στο έντυπο Ε9 προηγούμενων ετών;

Στην περίπτωση αυτή θα υποβληθεί από τον υπόχρεο δήλωση Ε9 έτους 2009, και στην πρώτη σελίδα του εντύπου στην ένδειξη «δηλώθηκαν ακίνητα στο Ε9 ετών 2005, 2006, 2007 και 2008» θα σημειωθεί «X» στο τετραγωνίδιο ΝΑΙ ή ΟΧΙ κατά περίπτωση, για κάθε έτος ξεχωριστά. Στο εσωτερικό του εντύπου αναγράφονται όλα τα στοιχεία του ακινήτου που μεταβάλλεται, στην κατάσταση που είναι την 1^η Ιανουαρίου 2009 και στη στήλη «κωδ. μεταβολή» (24 του πίνακα 1 και 22 του πίνακα 2) θα γραφτεί ο κωδ. αριθμός 2 (μεταβολή στοιχείων ακινήτου που έχει ήδη δηλωθεί). Ως αύξων αριθμός της αναγραφής των στοιχείων του ακινήτου που μεταβάλλεται, θα αναγραφεί εκείνος της δήλωσης Ε9 με τον οποίο δηλώθηκε το ακίνητο για πρώτη φορά.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Σε περίπτωση που έχει αποσταλεί το εκκαθαριστικό σημείωμα ενιαίου τέλους ακινήτων (Ε.Τ.ΑΚ.) έτους 2008 θα αναγραφεί υποχρεωτικά ο αριθμός Α.Τ.ΑΚ. που αναγράφεται στο εκκαθαριστικό σημείωμα και όχι ο αύξων αριθμός ακινήτου.

13. Πως δηλώνεται ακίνητο που αποκτήθηκε εντός το έτους 2008;

Στην περίπτωση αυτή θα υποβληθεί από τον υπόχρεο δήλωση Ε9 έτους 2009, και στην πρώτη σελίδα του εντύπου στην ένδειξη «δηλώθηκαν ακίνητα στο Ε9 ετών 2005, 2006, 2007 και 2008» θα σημειωθεί «Χ» στο τετραγωνίδιο ΝΑΙ ή ΟΧΙ κατά περίπτωση, για κάθε έτος ξεχωριστά. Στη στήλη «κωδ. μεταβολή» του εσωτερικού του εντύπου (24 του πίνακα 1 και 22 του πίνακα 2) θα γραφεί ο κωδ. αριθμός 1 (δήλωση νέου ακινήτου).

ΠΡΟΣΟΧΗ: Ως αύξων αριθμός του νέου ακινήτου, στο εσωτερικό του εντύπου, θα αναγραφεί **ο επόμενος αριθμός που ακολουθεί τον τελευταίο αύξοντα αριθμό της τελευταίας υποβληθείσας δήλωσης Ε9 προηγούμενων ετών.**

14. Με το Ε9 υποβάλλονται και οι τίτλοι κυριότητας;

ΟΧΙ, υποχρεούται όμως ο υπόχρεος στις σημειώσεις φορολογουμένου να αναγράψει τον αριθμό παραστατικού και την ημερομηνία αυτού που αποδεικνύει τη μεταβολή, (π.χ. συμβόλαιο, άδεια οικοδομής κλπ).

15. Ποια ακίνητα γράφονται στον πίνακα 1 και ποια στον πίνακα 2 του εντύπου Ε9;

Στον **πίνακα 1** γράφονται όλα τα κτίσματα που βρίσκονται στην Ελλάδα, ανεξάρτητα αν είναι εντός ή εκτός σχεδίου πόλης ή οικισμού.

Επίσης στον ίδιο πίνακα γράφονται τα στοιχεία των εντός σχεδίου πόλης ή οικισμού οικοπέδων είτε έχουν κτίσματα είτε όχι.

Στον πίνακα 2 αναγράφονται όλα τα γήπεδα-εκτάσεις, που είναι εκτός σχεδίου πόλης ή οικισμού.

16. Ακίνητο που αποκτήθηκε μέσα στο έτος 2008 και μεταβιβάστηκε το ίδιο έτος υποχρεούται ο υπόχρεος να το αναγράψει στο Ε9 έτους 2009;

Στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται η αναγραφή του συγκεκριμένου ακινήτου στη δήλωση στοιχείων ακινήτων.

17. Νομικό πρόσωπο που διέκοψε τις εργασίες του μέχρι την 31-12-2008 υποχρεούται σε υποβολή δήλωσης στοιχείων ακινήτων;

ΝΑΙ, όλα τα νομικά πρόσωπα, τα οποία έχουν υποβάλλει δηλώσεις Ε9 προηγούμενων ετών και διέκοψαν τις εργασίες τους μέχρι 31-12-2008, υποχρεούται σε υποβολή δήλωσης στοιχείων ακινήτων, συμπληρώνοντας στην πρώτη σελίδα του εντύπου τα στοιχεία τους, σημειώνοντας «Χ» στην αντίστοιχη ένδειξη «διαγραφή λόγω διακοπής εργασιών».

ΘΕΜΑΤΑ ΦΟΡΟΥ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ (Φ.Π.Α.)

1. Ποιές οι ημερομηνίες υποβολής των περιοδικών δηλώσεων, δηλώσεων INTRASTAT και Ανακεφαλαιωτικών Πινάκων Ενδοκοινοτικών Αποκτήσεων και Παραδόσεων;

I. α) Όταν η περιοδική δήλωση υποβάλλεται **στη Δ.Ο.Υ.**, τότε αυτή υποβάλλεται:

- κάθε μήνα: για όσους τηρούν Γ' κατηγορίας βιβλία Κ.Β.Σ. και το Δημόσιο
- κάθε τρίμηνο: για όσους τηρούν Β' κατηγορίας βιβλία Κ.Β.Σ.
- κάθε τρίμηνο: για όσους τηρούν Α' κατηγορίας βιβλία Κ.Β.Σ.
  - μέχρι την 20η ημέρα του επόμενου μήνα, που ακολουθεί το μήνα ή το τρίμηνο, εφόσον αυτή είναι εργάσιμη, για υποκειμένους που ο ΑΦΜ λήγει στο ψηφίο 1,2
  - μέχρι την επόμενη εργάσιμη ημέρα της προθεσμίας για τα ψηφία 1,2, για υποκειμένους που ο ΑΦΜ λήγει στο ψηφίο 3,4
  - μέχρι την επόμενη εργάσιμη ημέρα της προθεσμίας για τα ψηφία 3,4, για υποκειμένους που ο ΑΦΜ λήγει στο ψηφίο 5,6
  - μέχρι την επόμενη εργάσιμη ημέρα της προθεσμίας για τα ψηφία 5,6, για υποκειμένους που ο ΑΦΜ λήγει στο ψηφίο 7,8
  - μέχρι την επόμενη εργάσιμη ημέρα της προθεσμίας για τα ψηφία 7,8, για υποκειμένους που ο ΑΦΜ λήγει στο ψηφίο 9,0.
- μέχρι την 26η ημέρα του επόμενου μήνα που ακολουθεί το μήνα ή το τρίμηνο και ανεξάρτητα από το τελευταίο ψηφίο του ΑΦΜ τους, προκειμένου για εγκεκριμένους αποθηκευτές αλκοολούχων ποτών και άλλων αλκοολούχων προϊόντων.

β) Η **υποβολή** των αρχικών εμπρόθεσμων περιοδικών δηλώσεων με χρεωστικό υπόλοιπο, με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου **μέσω του ειδικού δικτύου TAXISnet**, παρατείνεται μέχρι την 26η ημέρα του επόμενου μήνα που ακολουθεί τη λήξη της φορολογικής περιόδου, στην οποία αφορά η δήλωση, ανεξαρτήτως του τελευταίου ψηφίου ΑΦΜ. Η ίδια ημερομηνία, θεωρείται ως καταληκτική για τις πληρωμές των οφειλόμενων ποσών μέσω των τραπεζών.

Η **υποβολή** των αρχικών εμπρόθεσμων περιοδικών δηλώσεων με πιστωτικό ή μηδενικό υπόλοιπο, που υποβάλλονται ηλεκτρονικά **μέσω του ειδικού δικτύου TAXISnet**, παρατείνεται μέχρι και την τελευταία ημέρα του επόμενου μήνα που ακολουθεί τη λήξη της φορολογικής περιόδου στην οποία αφορά η δήλωση, ανεξαρτήτως του τελευταίου ψηφίου ΑΦΜ.

Οι προθεσμίες υποβολής αυτής της παραγράφου ισχύουν και για τις περιπτώσεις που οι δηλώσεις αυτές, υποβάλλονται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., λόγω τεχνικής αδυναμίας υποβολής τους μέσω του συστήματος TAXISnet ή πληρωμής τους μέσω των πιστωτικών ιδρυμάτων και του Διατραπεζικού Συστήματος ΔΙΑΣ.

Σημειώνεται ότι οι υποκείμενοι στο Φ.Π.Α. που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας Κ.Β.Σ. υποχρεούνται να υποβάλλουν τις αρχικές εμπρόθεσμες περιοδικές δηλώσεις Φ.Π.Α. αποκλειστικά και μόνο μέσω του ειδικού συστήματος TAXISnet.

γ) Σε περίπτωση γενικής ή τοπικής αργίας, ή τοπικά μη εργάσιμης ημέρας οι παραπάνω προθεσμίες υποβολής, μετακυλίνουν ανάλογα.

δ) Όταν η περιοδική δήλωση Φ.Π.Α., που υποβλήθηκε ηλεκτρονικά μέσω του TAXISnet, απορριφθεί λόγω λανθασμένης καταβολής του χρεωστικού υπολοίπου, η προθεσμία υποβολής παρατείνεται:

- μέχρι την 5^η ημέρα του μεθεπόμενου μήνα που ακολουθεί τη λήξη της φορολογικής περιόδου στην οποία αφορά η δήλωση, εφόσον η περιοδική δήλωση είχε αρχικά υποβληθεί εμπρόθεσμα, είχε δοθεί εμπρόθεσμα η εντολή πληρωμής στην Τράπεζα και υπήρχε τουλάχιστον το ακριβές υπόλοιπο στο λογαριασμό του υπόχρεου την ημερομηνία πληρωμής.

Στην περίπτωση αυτή ο υποκείμενος στο φόρο υποβάλλει εκ νέου την απορριφθείσα περιοδική δήλωση στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. (στην ανωτέρω προθεσμία) συνυποβάλλοντας τα απαραίτητα δικαιολογητικά από τα οποία να προκύπτει ότι πληρούνται οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις.

II. Οι αρχικοί εμπρόθεσμοι Ανακεφαλαιωτικοί Πίνακες Ενδοκοινοτικών Αποκτήσεων και Παραδόσεων υποβάλλονται, από τους υποκειμένους στο φόρο, **ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ** μέσω του ειδικού δικτύου TAXISnet έως την 26^η του επόμενου μήνα από τη λήξη της τρίμηνης

ημερολογιακής περιόδου, μέσα στην οποία πραγματοποιήθηκαν οι συναλλαγές, ανεξαρτήτως της κατηγορίας των τηρούμενων βιβλίων του Κ.Β.Σ.

Από 10 Μαΐου 2005 παρέχεται η δυνατότητα υποβολής, από τους υποκείμενους στο φόρο, των αρχικών εμπρόθεσμων Ανακεφαλαιωτικών Πινάκων Ενδοκοινοτικών Αποκτήσεων και Παραδόσεων, και μέσω των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.).

Οι εκπρόθεσμοι ή διορθωτικοί Ανακεφαλαιωτικοί Πίνακες (Αποκτήσεων και Παραδόσεων) υποβάλλονται **ΜΟΝΟ** στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.

- III. Η στατιστική δήλωση INTRASTAT υποβάλλεται μηνιαίως είτε **εντύπως** στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., είτε σε ηλεκτρονική μορφή στον ιστότοπο : www.statistics.gr, ανεξαρτήτως της κατηγορίας τήρησης βιβλίων του Κ.Β.Σ., κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στην Ε.Δ.Υ.Ο. 1100576/7672/3068/Δ0014/ΠΟΛ.1277/16.12.2002.

2. Πότε υποβάλλονται οι εκκαθαριστικές δηλώσεις;

A. Η εκκαθαριστική δήλωση Φ.Π.Α. υποβάλλεται:

α) για υποκείμενους των οποίων η διαχειριστική περίοδος λήγει την 31/12/2008:

I. μέχρι την 9^η Μαρτίου 2009, για υποκείμενους, οι οποίοι κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου τηρούσαν βιβλία Α΄ ή Β΄ κατηγορίας του Κ.Β.Σ.

II. μέχρι την 11^η Μαΐου 2009, για υποκείμενους, οι οποίοι κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου τηρούσαν βιβλία Γ΄ κατηγορίας του Κ.Β.Σ., καθώς και το Δημόσιο.

Η υποβολή των ανωτέρω εκκαθαριστικών δηλώσεων πραγματοποιείται ανάλογα με το τελευταίο ψηφίο του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) του υποκειμένου και ολοκληρώνεται μέσα σε 11 εργάσιμες ημέρες ως εξής:

Τελευταίο Ψηφίο ΑΦΜ	Βιβλία	
	Α΄ και Β΄ κατηγορίας	Γ΄ κατηγορίας
1	Την 9 ^η Μαρτίου 2009	Την 11 ^η Μαΐου 2009
2	Την επόμενη εργάσιμη ημέρα της προθεσμίας για το ψηφίο 1	
3	Την επόμενη εργάσιμη ημέρα της προθεσμίας για το ψηφίο 2	
4	Την επόμενη εργάσιμη ημέρα της προθεσμίας για το ψηφίο 3	
5	Την επόμενη εργάσιμη ημέρα της προθεσμίας για το ψηφίο 4	
6	Την επόμενη εργάσιμη ημέρα της προθεσμίας για το ψηφίο 5	
7	Την επόμενη εργάσιμη ημέρα της προθεσμίας για το ψηφίο 6	
8	Την επόμενη εργάσιμη ημέρα της προθεσμίας για το ψηφίο 7	
9	Την επόμενη εργάσιμη ημέρα της προθεσμίας για το ψηφίο 8	
10-50	Την επόμενη εργάσιμη ημέρα της προθεσμίας για το ψηφίο 9	
60-00	Την επόμενη εργάσιμη ημέρα της προθεσμίας για το ψηφίο 10-50	

β) Για υποκείμενους των οποίων η διαχειριστική περίοδος λήγει άλλη ημερομηνία από οποιαδήποτε αιτία ή λόγω οριστικής παύσης εργασιών ή διακοπής των υπαγομένων σε Φ.Π.Α. δραστηριοτήτων, μετά την 1/1/2009.

I. Μέχρι την 20η ημέρα του τρίτου μήνα από το τέλος του μήνα της λήξης της διαχειριστικής περιόδου ή της οριστικής παύσης εργασιών ή της διακοπής των υπαγομένων σε Φ.Π.Α. δραστηριοτήτων, εάν κατά τη λήξη τηρούσαν βιβλία Α΄ ή Β΄ κατηγορίας του Κ.Β.Σ.

II. Μέχρι την 20η ημέρα του πέμπτου μήνα από το τέλος του μήνα της λήξης της διαχειριστικής περιόδου ή της οριστικής παύσης εργασιών ή της διακοπής των υπαγομένων σε Φ.Π.Α. δραστηριοτήτων, εάν κατά τη λήξη τηρούσαν βιβλία Γ΄ κατηγορίας του Κ.Β.Σ.

γ) Για οριστική παύση εργασιών λόγω θανάτου του υποκειμένου.

I. Μέχρι την 20η ημέρα του τρίτου μήνα από το τέλος του μήνα της εμπρόθεσμης υποβολής της δήλωσης οριστικής παύσης εργασιών σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης γ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν. 2859/2000), αν κατά τη λήξη της διαχειριστικής αυτής περιόδου τηρούσε βιβλία Α΄ ή Β΄ κατηγορίας του Κ.Β.Σ.

II. Μέχρι την 20η ημέρα του πέμπτου μήνα από το τέλος του μήνα της εμπρόθεσμης υποβολής της δήλωσης οριστικής παύσης εργασιών σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης γ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του Κώδικα Φ.Π.Α., αν κατά τη λήξη της διαχειριστικής αυτής περιόδου τηρούσε βιβλία Γ΄ κατηγορίας του Κ.Β.Σ.

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση γενικής ή τοπικής αργίας ή τοπικά μη εργάσιμης ημέρας, οι εκκαθαριστικές δηλώσεις, η προθεσμία υποβολής των οποίων λήγει κατά την ημερομηνία

αυτή, υποβάλλονται την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα και μεταφέρεται κατά μία ημέρα η προθεσμία υποβολής των υπολοίπων δηλώσεων.

Β. Οι υποκείμενοι, των οποίων η διαχειριστική περίοδος λήγει την 31/12/2008, έχουν τη δυνατότητα, με την επιφύλαξη των υποκειμένων που κατά τη λήξη αυτή τηρούσαν βιβλία Γ' κατηγορίας Κ.Β.Σ. και για τους οποίους η ηλεκτρονική υποβολή είναι υποχρεωτική, να υποβάλλουν τις αρχικές, εμπρόθεσμες, πιστωτικές ή μηδενικές εκκαθαριστικές δηλώσεις Φ.Π.Α. έτους 2008 με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου (TAXISnet), εφόσον για τη διαχειριστική περίοδο αυτή έχουν υποβάλει όλες τις περιοδικές δηλώσεις (εμπρόθεσμες, εκπρόθεσμες και τροποποιητικές) Φ.Π.Α. (μέσω TAXIS ή TAXISnet) μέχρι πέντε (5) εργάσιμες ημέρες πριν από την υποβολή της εκκαθαριστικής δήλωσης.

Προσοχή. Οι υποκείμενοι που έχουν υποχρέωση συνυποβολής με την εκκαθαριστική δήλωση Φ.Π.Α. έτους 2008 των ειδικών καταστάσεων των Α.Υ.Ο. ΠΟΛ. 1262/02.08.1993 (ΦΕΚ 675/τ.Β) και ΠΟΛ. 1029/02.02.1995 (ΦΕΚ 105/τ.Β) έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν την ως άνω εκκαθαριστική δήλωση με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου (TAXISnet) και να αποστέλλουν στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. τις ειδικές καταστάσεις με συστημένη επιστολή μέχρι τις ημερομηνίες που εμφανίζονται στο επόμενο εδάφιο.

Η ηλεκτρονική υποβολή της εκκαθαριστικής δήλωσης Φ.Π.Α. έτους 2008 μπορεί να ξεκινήσει από 9 Φεβρουαρίου 2009, ως εξής:

- I. μέχρι την 23η Μαρτίου 2009 για υποκείμενους, οι οποίοι κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου (31/12/2008) τηρούσαν βιβλία Α' ή Β' κατηγορίας του Κ.Β.Σ.,
- II. μέχρι την 25η Μαΐου 2009 για υποκείμενους, οι οποίοι κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου (31/12/2008) τηρούσαν βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ.

Οι ίδιες προθεσμίες ισχύουν και για τις περιπτώσεις που οι δηλώσεις αυτές, υποβάλλονται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. λόγω τεχνικής αδυναμίας υποβολής τους μέσω του συστήματος TAXISnet.

Σε περίπτωση γενικής ή τοπικής αργίας ή τοπικά μη εργάσιμης ημέρας, οι παραπάνω προθεσμίες μετακυλιούνται κατά μία ημέρα. Στην περίπτωση γενικής αργίας, η υποβολή μπορεί να γίνει με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου (μέσω του ειδικού δικτύου TAXISnet) και στις λοιπές περιπτώσεις αποκλειστικά στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.

Για περισσότερες πληροφορίες θα πρέπει να ανατρέξετε στην Α.Υ.Ο.Ο. 1115002/7626/1484/Α0014/ΠΟΛ. 1154/14.11.2008.

3. Ποιες υποχρεώσεις υπάρχουν σε περίπτωση οριστικής παύσης εργασιών / διακοπής εργασιών;

Στην παύση εργασιών, οι παρακάτω υποχρεώσεις πρέπει να πληρωθούν:

- υποβολή της περιοδικής δήλωσης μέχρι την 20η του επόμενου μήνα που ακολουθεί τη φορολογική περίοδο (μήνα ή τρίμηνο), στην οποία ανήκει το τελευταίο χρονικό διάστημα λειτουργίας του υποκειμένου, όχι όμως αργότερα από την προθεσμία υποβολής της εκκαθαριστικής δήλωσης. **Εξαιρετικά**, προκειμένου για οριστική παύση εργασιών λόγω είτε λήξης νομικού προσώπου και ενώσεων προσώπων είτε θανάτου του υποκειμένου, η περιοδική δήλωση υποβάλλεται εμπρόθεσμα μέχρι την 20η του επόμενου μήνα που ακολουθεί τη φορολογική περίοδο (μήνα ή τρίμηνο), στην οποία ανήκει το τελευταίο χρονικό διάστημα λειτουργίας του υποκειμένου ή εντός 20 ημερών, από την εμπρόθεσμη υποβολή της δήλωσης οριστικής παύσης εργασιών σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του Κώδικα Φ.Π.Α.
- υποβολή της εκκαθαριστικής δήλωσης στις προθεσμίες που αναφέρονται στην περίπτωση 2.Α.
- έκδοση του ειδικού στοιχείου αυτοπαραδόσης για τα αποθέματα της επιχείρησης, πάγια (εφόσον έχει παρέλθει η πενταετής περίοδος διακανονισμού του φόρου που τα επιβάρυνε κατά την αγορά τους) και εμπορεύσιμα, που υπάρχουν κατά την στιγμή της παύσης στην κατοχή της επιχείρησης.

4. Πώς υποβάλλονται οι περιοδικές δηλώσεις και οι Ανακεφαλαιωτικοί Πίνακες Ενδοκοινοτικών Αποκτήσεων και Παραδόσεων, μέσω του ειδικού δικτύου TAXISnet.

Οι υποκείμενοι στο φόρο, που υπάγονται σε Δ.Ο.Υ. ενταγμένη στο σύστημα TAXIS, για να υποβάλλουν ηλεκτρονικά τις δηλωτικές τους υποχρεώσεις του Φ.Π.Α. πρέπει να υποβάλλουν αίτηση εγγραφής στο ειδικό δίκτυο TAXISnet και να πιστοποιηθούν από τη Γενική Γραμματεία

Πληροφορικών Συστημάτων (Γ.Γ.Π.Σ.) για να λάβουν Όνομα Χρήστη (User Name) και Κωδικό Χρήστη (Password).

Το έντυπο της δήλωσης εγγραφής συμπληρώνεται στην οθόνη του ηλεκτρονικού υπολογιστή, από τον υποκείμενο στο φόρο ή από τον αρμόδιο υπάλληλο του Κ.Ε.Π. κατά περίπτωση, και αποστέλλεται ηλεκτρονικά στη Γ.Γ.Π.Σ.

Οι όροι και οι προϋποθέσεις υποβολής των υπ' όψη δηλώσεων καθορίζονται με τις Α.Υ.Ο. 1023240/1107/163/Α0014/ΠΟΛ.1055/02.03.2001 (ΦΕΚ 215/Β'/05.03.2001), όπως τροποποιήθηκε με την Α.Υ.Ο. 1101260/6084/ 787/0014/ΠΟΛ. 1257/14.11.2001, Α.Υ.Ο.Ο. 1064796/ 4576/ 2064/Δ0014/ ΠΟΛ. 1091/10.07.2003 (ΦΕΚ 1027/Β'/24.07.2003'), όπως τροποποιήθηκε με την Α.Υ.Ο.Ο. 1067434/6235/768/Δ0014/ΠΟΛ. 1098/20.07.2006 (ΦΕΚ 1124/Β'/18.8.2006), και την Κ.Υ.Α. 1045138/2497/604/Δ0014/27.04.2005 (ΦΕΚ 615/Β'/10.05.2005).

5. Πότε πρέπει να υποβληθούν η τελευταία περιοδική και εκκαθαριστική δήλωση Φ.Π.Α. σε περίπτωση μετασχηματισμού των επιχειρήσεων;

Στον μετασχηματισμό σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2166/1993 (ΦΕΚ 137/Α') όπως ισχύει, οι μετατρεπόμενες, συγχωνευόμενες ή απορροφώμενες επιχειρήσεις υποβάλλουν εκκαθαριστική δήλωση, για τις πράξεις που πραγματοποίησαν μέχρι τον χρόνο σύνταξης του ισολογισμού μετασχηματισμού στην αρμόδια για τη φορολογία τους Δ.Ο.Υ.

Για το χρόνο υποβολής της εκκαθαριστικής δήλωσης ισχύει ότι απαντήθηκε στην ερώτηση 2.Α. Ως ημερομηνία αφητηρίας για την προθεσμία εμπρόθεσμης υποβολής της εκκαθαριστικής δήλωσης θεωρείται η ημερομηνία ολοκλήρωσης του μετασχηματισμού.

Επιπλέον, από το χρόνο σύνταξης του ισολογισμού μετασχηματισμού και μέχρι το χρόνο ολοκλήρωσης του μετασχηματισμού, κάθε μία από τις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις για τις πράξεις που διενεργεί στο όνομά της αλλά για λογαριασμό της προερχόμενης από το μετασχηματισμό αυτό εταιρείας, υποχρεούται να υποβάλλει περιοδικές δηλώσεις για κάθε μηνιαία φορολογική περίοδο.

Για περισσότερες πληροφορίες θα πρέπει να ανατρέξετε στην Ε.Δ.Υ.Ο. 1055240/439/0015/ΠΟΛ. 1131/09.05.1995.

Αν υπάρχουν ενδοκοινοτικές συναλλαγές και ο ισολογισμός μετασχηματισμού είναι σε διαφορετική ημερομηνία από το τέλος του τριμήνου, θα υποβληθεί ένας ανακεφαλαιωτικός πίνακας από την αρχή του τριμήνου μέχρι την ημερομηνία ισολογισμού και ένας δεύτερος ανακεφαλαιωτικός πίνακας από την ημερομηνία ισολογισμού μέχρι το τέλος του τριμήνου.

6. Ποιο είναι το πρόστιμο που επιβάλλεται σε περιπτώσεις εκπρόθεσμης υποβολής αρχικών περιοδικών δηλώσεων ΦΠΑ με μηδενικό ή πιστωτικό υπόλοιπο;

Το πρόστιμο είναι από 117 μέχρι 1.170 ΕΥΡΩ που συμβιβάζεται στο 1/3.

7. Ποιο είναι το ύψος των προσαυξήσεων για την εκπρόθεσμη υποβολή χρεωστικών δηλώσεων Φ.Π.Α. ;

Για φορολογικές περιόδους από την 1.1.2005 για κάθε μήνα καθυστέρησης 1,5% μέχρι 100%.

8. Πότε υπάρχει υποχρέωση υπογραφής των δηλώσεων Φ.Π.Α. από λογιστή;

Από 1ης Ιανουαρίου 2006, οι δηλώσεις Φ.Π.Α. δεν υπογράφονται υποχρεωτικά από λογιστή (παράγραφος 2 του άρθρου 5 του ν. 3453/2006, ΦΕΚ 74/Α'/07.04.2006).

9. Διευκρινίσεις σχετικά με τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και την εγγραφή των υποκειμένων στο φόρο στο Μητρώο V.I.E.S.

Κάθε υποκείμενος στο φόρο που είναι εγκατεστημένος στο εσωτερικό της χώρας και προτίθεται να πραγματοποιήσει ενδοκοινοτικές συναλλαγές (παραδόσεις ή αποκτήσεις ή παραδόσεις – αποκτήσεις αγαθών) για να μην επιβαρυνθεί με Φ.Π.Α. από τον προμηθευτή του που είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος, αλλά και να μην επιβαρύνει με Φ.Π.Α. τον πελάτη του που είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος απαιτείται πριν την έναρξη της συναλλαγής (τιμολόγησης) να υποβάλλει στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. «δήλωση έναρξης – μεταβολής εργασιών φυσικού προσώπου» (έντυπο Μ2) ή «δήλωση έναρξης – μεταβολής

εργασιών μη φυσικού προσώπου» (έντυπο M3), κατά περίπτωση, για την εγγραφή του στο μητρώο V.I.E.S.

Στη συνέχεια προβαίνει, πριν την έναρξη κάθε συναλλαγής στον έλεγχο εγκυρότητας του κοινοτικού Α.Φ.Μ./Φ.Π.Α.σε σχέση με την επωνυμία του.

Ο έλεγχος εγκυρότητας του κοινοτικού Α.Φ.Μ./Φ.Π.Α. πραγματοποιείται στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις www.gsis.gr, και www.europa.eu.int/vies για τους Α.Φ.Μ./Φ.Π.Α. των επιχειρήσεων των Κρατών-Μελών Βελγίου (BE), Κύπρου (CY), Δημοκρατίας της Τσεχίας (CZ), Εσθονίας (EE),Φινλανδίας (FI), Ιρλανδίας (IE), Λιθουανίας (LT), Λετονίας (LV), Σουηδίας (SE),Σλοβακίας (SK), Ουγγαρίας (HU) και Σλοβενίας (SI), δεδομένου ότι οι Φορολογικές Αρχές των ανωτέρω Κρατών-Μελών παρέχουν τα στοιχεία των εταιριών τους (επωνυμία –ταχ. διεύθυνση, κ.λ.π.) μέσω internet.

Ο έλεγχος εγκυρότητας των κοινοτικών Α.Φ.Μ./Φ.Π.Α.σε σχέση με την επωνυμία τους των επιχειρήσεων των υπολοίπων Κρατών-Μελών πραγματοποιείται είτε τηλεφωνικά στον αριθμό 210-3640076, είτε εγγράφως με την αποστολή σχετικού εγγράφου μέσω fax στον αριθμό 210-3616216 και 210-3637103.

Τέλος, απαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου να θεωρηθεί μια συναλλαγή ως ενδοκοινοτική είναι , μεταξύ άλλων, και η αποδεδειγμένη φυσική διακίνηση των αγαθών από ή προς άλλο Κράτος – Μέλος, κατά περίπτωση.(σχετική η ΠΟΛ. 1201/1999 ΕΔΥΟ).

10. Πώς γίνεται η κατάταξη σε συντελεστή Φ.Π.Α. ;

Ο συντελεστής του φόρου προστιθέμενης αξίας ορίζεται στο δεκαεννέα τοις εκατό (19%) στη φορολογητέα αξία όπως η τελευταία προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 19 και 20 του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν.2859/2000).

Κατ' εξαίρεση, συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΙΙΙ του Κώδικα Φ.Π.Α. υπάγονται στο μειωμένο συντελεστή (9%). Κάθε κατηγορία αγαθών οριοθετείται από τις δασμολογικές κλάσεις (Δ.Κ.) όπως αυτές αναφέρονται στη Συνδυασμένη Ονοματολογία του έτους 1996.

Σημειώνεται ότι σε αυτό το Παράρτημα περιλαμβάνονται και αγαθά και υπηρεσίες που υπάγονται στον υπερμειωμένο συντελεστή (4,5%).

11. Σε ποιες περιπτώσεις (κυρίως χωρικά) ισχύουν οι μειωμένοι κατά 30% συντελεστές Φ.Π.Α.;

Για τα νησιά των νομών Δωδεκανήσου, Σάμου, Χίου, Λέσβου, Κυκλάδων και για τα νησιά του Αιγαίου Βορ. Σποράδες, Σκύρο, Θάσο, Σαμοθράκη οι συντελεστές που εφαρμόζονται είναι μειωμένοι κατά 30%, δηλαδή είναι 3%, 6% και 13%.

Οι μειωμένοι συντελεστές Φ.Π.Α. εφαρμόζονται σε αγαθά, με εξαίρεση τα καπνοβιομηχανικά προϊόντα και τα μεταφορικά μέσα, εφόσον αυτά:

- α) βρίσκονται στα νησιά αυτά και παραδίδονται από υποκείμενο στο φόρο που είναι εγκαταστημένος στα νησιά αυτά, ή
- β) πωλούνται με προορισμό τα νησιά αυτά από υποκείμενο στο φόρο, εγκαταστημένο σε οποιοδήποτε μέρος του εσωτερικού της χώρας, προς αγοραστή υποκείμενο ή προς μη υποκείμενο στο φόρο νομικό πρόσωπο, εγκαταστημένο στα νησιά αυτά, ή
- γ) αποστέλλονται ή μεταφέρονται προς υποκείμενο στο φόρο ή προς μη υποκείμενο στο φόρο νομικό πρόσωπο που είναι εγκαταστημένο στα νησιά αυτά, στα πλαίσια της ενδοκοινοτικής απόκτησης αγαθών, ή
- δ) εισάγονται στα νησιά αυτά.

Όσον αφορά στην παροχή υπηρεσιών, οι μειωμένοι συντελεστές Φ.Π.Α. ισχύουν, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι εξής δύο προϋποθέσεις:

- α) Οι υπηρεσίες παρέχονται από υποκείμενους στο φόρο που έχουν την εγκατάστασή τους στις εν λόγω νησιωτικές περιοχές. Στην έννοια της εγκατάστασης περιλαμβάνεται η ύπαρξη της έδρας ή του κεντρικού ή υποκαταστήματος που λειτουργεί μόνιμα και όχι ευκαιριακά, από τα οποία πραγματοποιείται η παροχή των υπηρεσιών.
- β) Η εκτέλεση των υπηρεσιών ολοκληρώνεται υλικά εντός των περιοχών αυτών.

12. Πότε και πώς γίνεται ο διακανονισμός παγίων;

Όταν επιχείρηση αγοράσει αγαθό επένδυσης υποχρεούται να το παρακολουθεί για μια πενταετία, με αφετηρία το έτος χρησιμοποίησής του.

Αν μέσα στα πέντε χρόνια, από την πρώτη χρησιμοποίηση, επέλθει μεταβολή στο δικαίωμα έκπτωσης ή γίνει πώληση του αγαθού επένδυσης, τότε πρέπει να γίνει διακανονισμός για το ένα πέμπτο (1/5) του φόρου για κάθε χρόνο που υπάρχει μεταβολή ή για το φόρο των εναπομεινάντων πέμπτων, αντίστοιχα.

Συνεπώς, κατά τη διάρκεια της πενταετούς περιόδου, αν: (1) μεταβάλλεται το δικαίωμα έκπτωσης, ο διακανονισμός θα ενεργείται, κατά την υποβολή της προβλεπόμενης από τις διατάξεις του άρθρου 38 του Κώδικα Φ.Π.Α. εκκαθαριστικής δήλωσης, για το 1/5 του φόρου για κάθε έτος όπου συντελείται η προαναφερθείσα μεταβολή, ενώ (2) παραδίδεται αγαθό επένδυσης ή παύει οριστικά αυτό να χρησιμοποιείται σε φορολογητέες πράξεις, θα ενεργείται εφάπαξ διακανονισμός για τα εναπομεινάντα πέμπτα του φόρου μέσα στο ίδιο έτος της παράδοσης ή παύσης κατά την υποβολή της εκκαθαριστικής δήλωσης.

13. Πώς γίνεται ο επιμερισμός του φόρου των κοινών δαπανών (Pro - rata), ποιές εκροές συμπεριλαμβάνονται στον αριθμητή και ποιές στον παρονομαστή του κλάσματος;

Σε περίπτωση που ο υποκείμενος στο φόρο χρησιμοποιεί αγαθά και υπηρεσίες για την πραγματοποίηση πράξεων, για μερικές από τις οποίες δεν παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης (μη υποκείμενες ή απαλλασσόμενες χωρίς δικαίωμα έκπτωσης), ο εκπιπτόμενος φόρος ορίζεται σε ποσοστό στα εκατό του συνολικού ποσού του φόρου των κοινών αυτών εισρωών. Το εκπιπτόμενο αυτό ποσοστό βρίσκεται με βάση ένα κλάσμα (Pro - rata), το οποίο:

- (α) στον αριθμητή περιλαμβάνονται οι: φορολογητέες εκροές + οι φορολογητέες εκροές εκτός Ελλάδας + απαλλασσόμενες εκροές που δημιουργούν δικαίωμα προς έκπτωση, και
- (β) στον παρονομαστή περιλαμβάνονται: ό,τι έχει περιληφθεί στον αριθμητή + οι απαλλασσόμενες εκροές που δεν δημιουργούν δικαίωμα προς έκπτωση. Επίσης, στο παρονομαστή συμπεριλαμβάνονται και οι μη συνδεόμενες με την τιμή των πράξεων επιδοτήσεις, μόνο στη περίπτωση που το κλάσμα έχει ήδη δημιουργηθεί από άλλη αιτία.

Δεν λαμβάνονται υπόψη ούτε στον αριθμητή ούτε στον παρονομαστή τα ποσά που προέρχονται από:

- παραδόσεις παγίων της επιχείρησης,
- αυτοπαραδόσεις, ιδιοχρησιμοποιήσεις
- ενδοκοινοτικές αποκτήσεις,
- πράξεις λήπτη,
- επιστροφές φόρων,
- παρεπόμενες πράξεις σε ακίνητα, ή από χρηματοδοτικές ή πράξεις των περιπτώσεων κ, κα, κβ, κγ, κδ, κε της παραγράφου 1 του άρθρου 22 του Κώδικα Φ.Π.Α., εφόσον πρόκειται για παρεπόμενες της κύριας δραστηριότητας πράξεις.

14. Ποιες είναι οι υποχρεώσεις ως προς το Φ.Π.Α. όσων έχουν υπογράψει συμβάσεις εργασίας και όσων μετέχουν σε επιδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα;

Δεν υπόκεινται στο Φ.Π.Α., οι μισθωτοί και τα άλλα φυσικά πρόσωπα τα οποία συνδέονται με τον εργοδότη τους με σύμβαση εργασίας ή με οποιαδήποτε άλλη νομική σχέση, που δημιουργεί δεσμούς εξάρτησης, όσον αφορά τους όρους εργασίας ή την αμοιβή και συνεπάγεται την ευθύνη του εργοδότη. Επομένως σε κάθε περίπτωση πρέπει να εξετάζεται με βάση τα πραγματικά περιστατικά η ύπαρξη δεσμών εξάρτησης του παρέχοντος την υπηρεσία με τον εργοδότη του, προκειμένου να κριθεί η υπαγωγή του ή μη σε Φ.Π.Α. Για την ύπαρξη δεσμών εξάρτησης θα πρέπει να συντρέχουν τουλάχιστον οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- η υπηρεσία να παρέχεται για ορισμένο ή αόριστο χρόνο,
- να εκτελείται σύμφωνα με τις οδηγίες, τις εντολές και την εποπτεία του εργοδότη,
- την ευθύνη για το αποτέλεσμα της υπηρεσίας να την έχει ο εργοδότης,

- να υπάρχει διαρκής απασχόληση και φυσική παρουσία του παρέχοντος στους χώρους εργασίας του εργοδότη,
- η αμοιβή να καταβάλλεται περιοδικά (π.χ. μηνιαία).

Σχετικές είναι οι Α.Υ.Ο. Σ. 800/129/ΠΟΛ. 68/1987 και Σ. 866/139/ΠΟΛ. 74/1987 και οι Ε.Δ.Υ.Ο. Σ. 1166/182/ΠΟΛ. 116/1987, ΠΟΛ.1176/1991, ΠΟΛ.1279/2000 και ΠΟΛ.1244/2002. Οπωσδήποτε δημιουργούνται δεσμοί εξάρτησης στην περίπτωση της παροχής υπηρεσιών προς Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και Ιδρύματα Έρευνας και Τεχνολογίας που ακολουθούν την ειδική διαδικασία της Α.Υ.Ο. ΠΟΛ. 1128/1997 από πρόσωπα που συμβάλλονται με τα Ιδρύματα αυτά ως ερευνητές για την πραγματοποίηση επιδοτούμενων από την Κοινότητα ερευνητικών προγραμμάτων (άρθρο 4, παράγρ. 5 της Α.Υ.Ο. ΠΟΛ. 1128/1997)

15. Πότε πληρώνεται Φ.Π.Α. και πότε χαρτόσημο στις περιπτώσεις μεταβίβασης επιχείρησης από επαχθή αιτία ή κληρονομική διαδοχή;

Στην μεταβίβαση επιχείρησης σαν σύνολο, κλάδο ή μέρος της, από επαχθή ή χαρακτηριστική αιτία ή σαν εισφορά σε υφιστάμενο ή συνιστώμενο νομικό πρόσωπο δεν οφείλεται Φ.Π.Α., εφόσον αυτός που τα αποκτά συνεχίζει τις εργασίες του προκατόχου του αλλά καταβάλλεται χαρτόσημο, όπου προβλέπεται από τις υφιστάμενες διατάξεις της περί τελών χαρτοσήμου νομοθεσίας.

16. Ποιες πράξεις απαλλάσσονται από το Φ.Π.Α.;

Απαλλάσσονται από τον Φ.Π.Α. οι πράξεις που απαριθμούνται στο άρθρο 22 του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν.2859/2000), οι οποίες πραγματοποιούνται στο εσωτερικό της χώρας υπό τις οριζόμενες στο άρθρο αυτό προϋποθέσεις και αφορούν στην νοσοκομειακή και ιατρική περίθαλψη, στην κοινωνική πρόνοια και ασφάλιση, στην εκπαίδευση, στον αθλητισμό, υπηρεσίες πολιτιστικής και μορφωτικής φύσης, υπηρεσίες δικηγόρων, καλλιτεχνών, συγγραφέων, στην παροχή νερού και αποχέτευσης απευθείας από τους Ο.Τ.Α., ασφαλιστικές εργασίες, πιστώσεις, μετοχές, αμοιβαία κεφάλαια, καταθέσεις, μισθώσεις ακινήτων κ.α.

Απαλλάσσονται από τον Φ.Π.Α., σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 39 του Κώδικα Φ.Π.Α., οι μικρές επιχειρήσεις που, με βάση τα ακαθάριστα έσοδα που πραγματοποίησαν κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο, δεν έχουν υποχρέωση να τηρούν και δεν τηρούν βιβλία του Κ.Β.Σ.

Για τις ανωτέρω πράξεις ο υποκείμενος στο φόρο δεν έχει δικαίωμα έκπτωσης του φόρου εισροών του.

Επίσης απαλλάσσονται οι πράξεις που πραγματοποιούνται σύμφωνα μ' όσα καθορίζονται στα άρθρα 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 του Κώδικα Φ.Π.Α..

17. Οι υπηρεσίες εκμάθησης Η/Υ υπάγονται ή όχι σε Φ.Π.Α.;

Η παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης σε θέματα πληροφορικής, απαλλάσσεται από το Φ.Π.Α., ανεξάρτητα από το πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται, εφόσον στοχεύει στη μετάδοση γνώσεων γενικά σε θέματα Η/Υ. Αντίθετα, η παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης σχετικά με το χειρισμό και τη λειτουργία Η/Υ, που συνδέεται με την πώλησή τους, χωρίς να παρέχεται γενικότερη εκπαίδευση, δεν απαλλάσσεται από το Φ.Π.Α..

Διευκρινίσεις σχετικά με την εφαρμογή διατάξεων Φ.Π.Α. στις υπηρεσίες εκμάθησης Η/Υ έχουν δοθεί με την Ε.Δ.Υ.Ο. ΠΟΛ. 1165/30.07.1999 και την ΠΟΛ. 1041/06.05.2004.

18. Συμμετοχή ιατρού σε κλινική μελέτη

Η αμοιβή που εισπράττει ιατρός για τη συμμετοχή του σε κλινική μελέτη που διεξάγεται για λογαριασμό φαρμακευτικής εταιρίας σχετικά με την επίδραση φαρμάκου δεν απαλλάσσεται του Φ.Π.Α., αλλά υπάγεται στο φόρο, όπως και κάθε άλλη δραστηριότητα ιατρού που δε συνιστά ιατρική εξέταση, διάγνωση και περίθαλψη ασθενούς.

19. Απαλλαγή οδικής βοήθειας

Οι υπηρεσίες οδικής βοήθειας έναντι συνδρομής που παρέχονται από ασφαλιστικές επιχειρήσεις, καθώς και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα παροχής οδικής βοήθειας απαλλάσσονται από το Φ.Π.Α. (άρθρο 22.1.ιθ' Κώδικα Φ.Π.Α.).

20. Ποιες επιχειρήσεις υπάγονται στις διατάξεις της Κ.Υ.Α. Π. 2869/1987, σύμφωνα με την οποία μπορούν να εισάγουν ή να αγοράσουν καινούργιο μηχανολογικό εξοπλισμό χωρίς να καταβάλλουν Φ.Π.Α.;

Η Π. 2869/1987 ισχύει περιοριστικά μόνο για έξι (6) συγκεκριμένες κατηγορίες επιχειρήσεων, ήτοι για βιομηχανικές, βιοτεχνικές, μεταλλευτικές, λατομικές, ξενοδοχειακές και αγροτικές επιχειρήσεις που έχουν ενταχθεί (υποχρεωτικά ή προαιρετικά) στο κανονικό καθεστώς Φ.Π.Α. Στην απόφαση αυτή μπορούν να υπαχθούν ακόμη και αν οι επιχειρήσεις αυτές, εκτός από τις αγροτικές, είναι ενταγμένες στο ειδικό καθεστώς των μικρών επιχειρήσεων (τεκμαρτού καθεστώτος). Προσοχή. Στην απόφαση αυτή δεν υπάγονται οι εμπορικές επιχειρήσεις ούτε και οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών.

21. Ποιά δικαιολογητικά απαιτούνται για τη χορήγηση βεβαίωσης αγοράς ή εισαγωγής επενδυτικών αγαθών, σύμφωνα με την Π. 2869/1987 Κ.Υ.Α. ;

Αίτηση, αναλυτικός πίνακας εις διπλούν στον οποίο αναγράφονται τα αγαθά (ποσότητα και αξία), υπεύθυνη δήλωση του ν.1599/86, βεβαίωση της αρμόδιας αρχής για τυχόν υπαγωγή σε αναπτυξιακό νόμο. Προκειμένου, για θερμοκήπια ή υλικά που ενσωματώνονται σε αυτά, βεβαίωση από το Υπουργείο Γεωργίας.

Διευκρινίσεις για την Κ.Υ.Α. Π. 2869/2389/ΠΟΛ. 137/04.05.1987 έχουν δοθεί με τις Ε.Δ.Υ.Ο. ΠΟΛ. 246/1987, ΠΟΛ. 47/1988, ΠΟΛ. 250/1988, ΠΟΛ.1005/1992, ΠΟΛ.1333/1993, ΠΟΛ. 1051/1999 και ΠΟΛ. 1080/2005.

22. Διευκρινίσεις για την χρησιμοποίηση του δελτίου προμήθειας υλικών και αντικειμένων των επαγγελματικών σκαφών παράκτιας αλιείας.

Προκειμένου για επαγγελματικά σκάφη παράκτιας αλιείας που απαλλάσσονται από το Φ.Π.Α., δίνεται η δυνατότητα τήρησης θεωρημένου ειδικού διπλότυπου «Δελτίου Προμήθειας Υλικών και Αντικειμένων χωρίς Φ.Π.Α.» το οποίο αποτελεί δικαιολογητικό για την χωρίς φόρο αγορά υλικών ή αντικειμένων που προορίζονται να ενσωματωθούν ή να χρησιμοποιηθούν στα σκάφη αυτά, με εξαίρεση τα τροφοφόδια.

Η δυνατότητα αυτή παρέχεται ανεξάρτητα από την χωρητικότητα, το μήκος, και την ιπποδύναμη της μηχανής του σκάφους, αρκεί να εντάσσονται στο κανονικό καθεστώς είτε στο ειδικό καθεστώς κατ' αποκοπή καταβολής του φόρου υποχρεωτικά ή προαιρετικά.

Διευκρινίσεις σχετικά με τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις χρησιμοποίησης του εν λόγω δελτίου δίδονται με την υπ' αρ. 1076545/7088/957/Α0014/ΠΟΛ. 1094/09.07.2007 Δ.Υ.Ο.

23. Σε ποιές περιπτώσεις πρέπει να επιβληθεί ΦΠΑ κατά την ολική ναύλωση επαγγελματικού τουριστικού πλοίου αναψυχής;

Η ναύλωση ολόκληρου επαγγελματικού τουριστικού σκάφους του ν. 2743/1999 (πρώην ν.438/1976) που γίνεται από πλοιοκτήτρια εταιρεία προς άλλον υποκείμενο στο φόρο που ασχολείται:

α) με την μεταφορά προσώπων, απαλλάσσεται από το ΦΠΑ,

β) με την πραγματοποίηση περιηγητικών ταξιδιών, υπάγεται σε ΦΠΑ 9%.

Όμως, για τα τουριστικά πλοία της περίπτωσης αυτής, προβλέπεται μείωση της φορολογητέας βάσης ποσοστό έκπτωσης:

- 60%, όταν εκτελούν διεθνείς πλόες,
- 50%, όταν εκτελούν πλόες Τοπικούς μέχρι Μεγάλης Ακτοπλοΐας,
- 40%, όταν εκτελούν πλόες Τοπικούς μέχρι Μικρής Ακτοπλοΐας.

Εφόσον η ναύλωση του ως άνω σκάφους γίνεται προς ιδιώτες με βάση ναυλοσύμφωνο, θεωρείται ως παροχή υπηρεσιών μεταφοράς προσώπων εκ μέρους της πλοιοκτήτριας και υπάγεται σε ΦΠΑ 9%.

Αναλυτικές διευκρινίσεις έχουν δοθεί με την Ε.Δ.Υ.Ο. ΠΟΛ. 1156/09.05.1997.

24. Ποιά η διαδικασία θεώρησης ειδικού διπλοτύπου δελτίου απαλλαγής από το Φ.Π.Α. για εξαγωγικές επιχειρήσεις (Α.Υ.Ο. ΠΟΛ. 1262/1993);

Η διαδικασία απαλλαγής ορίζεται στο άρθρο 4 της υπ' αρ. 1103551/8478/Α0014/ΠΟΛ.1262/02.08.1993 (ΦΕΚ 675/τ.Β) όπως αυτή έχει συμπληρωθεί με τις Α.Υ.Ο. ΠΟΛ.1075/13.03.1995 (ΦΕΚ 212/τ.Β), ΠΟΛ.1155/06.06.1995 (ΦΕΚ 527/τ.Β), ΠΟΛ.1198/13.07.1995 (ΦΕΚ 650/τ.Β), ΠΟΛ. 1206/31.07.2002 (ΦΕΚ 1073/τ.Β) και την ΠΟΛ. 1061/26.03.2008 (ΦΕΚ 581/τ.Β).

25. Οφείλεται Φ.Π.Α. κατά την πώληση αυτοκινήτων και πώς αποδίδεται;

Κάθε πώληση αυτοκινήτου, εφόσον πραγματοποιείται μέσα στην ελληνική επικράτεια, από υποκείμενο στο φόρο στα πλαίσια της επαγγελματικής του δραστηριότητας, με αντάλλαγμα, υπόκειται στο Φ.Π.Α. και αποδίδεται με την περιοδική δήλωση της φορολογικής περιόδου.

Η πώληση Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτου απαλλάσσεται από τον Φ.Π.Α. στην περίπτωση που κατά την αγορά του δεν ασκήθηκε το δικαίωμα έκπτωσης.

Η πώληση μεταχειρισμένων αυτοκινήτων από υποκείμενο στο φόρο που εντάσσεται στο ειδικό καθεστώς του περιθωρίου κέρδους (άρθρο 45 Κώδικα Φ.Π.Α.) φορολογείται μόνο για το μικτό κέδρος που επιτυγχάνει ο μεταπωλητής, εφόσον τα αυτοκίνητα αυτά τα έχει προμηθευτεί από τα πρόσωπα που ορίζονται στην παράγραφο 2 του ως άνω άρθρου. Σημειώνεται ότι σε αυτή την περίπτωση, δεν περιλαμβάνεται στη φορολογητέα αξία το τέλος ταξινόμησης (βλ. σχετ. Ε.Δ.Υ.Ο. 1005723/178/22/0014Β/ΠΟΛ. 1023/20.01.2000).

26. Πώς αποδίδεται ο Φ.Π.Α., όταν γίνεται ενδοκοινοτική απόκτηση για την οποία πρέπει να αποδοθεί φόρος από πρόσωπα που στερούνται του δικαιώματος έκπτωσης του φόρου;

Τα μη υποκείμενα στο φόρο νομικά πρόσωπα, τα πρόσωπα που ενεργούν αποκλειστικά πράξεις για τις οποίες δεν παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης του φόρου των εισροών τους και οι αγρότες του ειδικού καθεστώτος καθίστανται υπόχρεοι στο φόρο λόγω πραγματοποίησης ενδοκοινοτικής απόκτησης και αποδίδουν το Φ.Π.Α. με έκτακτη περιοδική δήλωση, μέχρι τις δεκαπέντε (15) του επόμενου μήνα που ακολουθεί το μήνα που κατέστη απαιτητός ο φόρος σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 16 και 18 του Κώδικα Φ.Π.Α.

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω πρόσωπα δεν έχουν υποχρέωση υποβολής εκκαθαριστικής δήλωσης. Αντίθετα, υποχρεούνται στην υποβολή του Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Ενδοκοινοτικών Αποκτήσεων και της δήλωσης INTRASTAT εφόσον έχουν υπερβεί το κατώφλι εξομίσωσης με τις προϋποθέσεις και μέσα στις προθεσμίες που ορίζονται από τις οικείες αποφάσεις.

27. Ποιά είναι τα ειδικά καθεστώτα Φ.Π.Α. και πως γίνεται η ένταξη σε αυτά;

Τα ειδικά καθεστώτα Φ.Π.Α είναι τα εξής:

- άρθρο 35.α: Παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών από υποκείμενους εγκατεστημένους σε Τρίτη χώρα, προς μη υποκείμενους στο φόρο εγκατεστημένους εντός της Κοινότητας.
- άρθρο 39: Μικρές επιχειρήσεις
- άρθρο 39.α: Ανακυκλώσιμα απορρίμματα
- άρθρο 40: Κατ' αποκοπή καταβολή του φόρου (με βάση το άρθρο αυτό έχουν ορισθεί ετήσια κατ' αποκοπή ποσά Φ.Π.Α. για τους εκμεταλλευτές ΤΑΞΙ και τους εκμεταλλευτές σκαφών παράκτιας αλιείας μέχρι 12 μέτρα - βλ. σχετ. ερωτήματα 29 και 30 κατωτέρω)
- άρθρο 41 - 42: Αγρότες
- άρθρο 43: Πρακτορεία ταξιδιών
- άρθρο 44: Βιομηχανοποιημένα καπνά
- άρθρο 45: Μεταπωλητές μεταχειρισμένων αγαθών και αντικειμένων καλλιτεχνικής αξίας
- άρθρο 46: Πωλήσεις σε δημοπρασία
- άρθρο 47: Επενδυτικός χρυσός

Με τα ίδια άρθρα ορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις ένταξης στα ειδικά αυτά καθεστώτα, καθώς και οι ειδικές διαδικασίες που πρέπει να εφαρμόζουν οι υποκείμενοι στο φόρο που εντάσσονται στα καθεστώτα αυτά.

28. Ποια δικαιολογητικά απαιτούνται για την επιστροφή Φ.Π.Α. στους αγρότες του ειδικού καθεστώτος;

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται αναγράφονται αναλυτικά στον Πίνακα Δ (σελ. 2) της Αίτησης – Δήλωσης και Αναλυτικής Κατάστασης δικαιολογητικών για την επιστροφή του Φ.Π.Α. στους αγρότες του ειδικού καθεστώτος με την οποία και συνυποβάλλονται. Πρόκειται κυρίως για τα νόμιμα φορολογικά στοιχεία από τα οποία πιστοποιούνται οι παραδόσεις αγαθών ή παροχές που πραγματοποιήσαν κατά το προηγούμενο έτος και για τις οποίες δικαιούνται επιστροφής.

29. Ποιες είναι οι υποχρεώσεις ως προς το Φ.Π.Α. των εκμεταλλευτών ΤΑΞΙ;

Οι εκμεταλλευτές ΤΑΞΙ εντάσσονται στο ειδικό καθεστώς απόδοσης Φ.Π.Α. με κατ' αποκοπή ποσά που ορίζονται κάθε φορά με σχετική Α.Υ.Ο. Το καθεστώς αυτό είναι προαιρετικό για τους εκμεταλλευτές, οι οποίοι μπορούν να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με το κανονικό καθεστώς.

Τα ποσά του φόρου που οφείλονται για κάθε ΤΑΞΙ ετησίως ορίζονται, ανάλογα με το πληθυσμό της Κοινότητας ή του Δήμου που έχει την έδρα του το ΤΑΞΙ.

Ο φόρος καταβάλλεται σε δύο ισόποσες δόσεις (μέχρι 15.6 και 15.12 του κάθε έτους) με την υποβολή έκτακτης δήλωσης.

Στην περίπτωση που οι εκμεταλλευτές ΤΑΞΙ εκτός των ευκαιριακών μισθώσεων, συμβάλλονται με επιτηδευματίες και το Δημόσιο και αναλαμβάνουν την μεταφορά προσώπων βάσει ειδικής συμφωνίας ή αποκτούν έσοδα από την παροχή υπηρεσιών διαφήμισης επί των ΤΑΞΙ, εκδίδουν θεωρημένο τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών, υπολογίζουν τον αναλογούντα Φ.Π.Α. με συντελεστή 9% για τη μεταφορά προσώπων και 19% για τις υπηρεσίες διαφήμισης και αποδίδουν τον οφειλόμενο φόρο με έκτακτη δήλωση.

30. Ποιες είναι οι υποχρεώσεις ΦΠΑ των εκμεταλλευτών σκαφών παράκτιας αλιείας;

Οι εκμεταλλευτές σκαφών παράκτιας αλιείας μέχρι 12 μέτρα, καθώς και σκαφών σπογγαλιείας εντάσσονται στο ειδικό καθεστώς απόδοσης Φ.Π.Α. με κατ' αποκοπή ποσά που ορίζονται με την Α.Υ.Ο. 1145339/6602/140/Ε0014/ΠΟΛ.1320/30.12.1998. Το καθεστώς αυτό είναι προαιρετικό για τους εκμεταλλευτές, οι οποίοι μπορούν να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με το κανονικό καθεστώς.

Τα ποσά του φόρου που οφείλονται για κάθε σκάφος ετησίως προσδιορίζονται ανάλογα με το μήκος των σκαφών και έχουν ως εξής:

Μήκος σκαφών (μ)	Ετήσιο ποσό Φ.Π.Α. σε ευρώ
μέχρι = 5	98
μεγαλύτερα των 5 μέχρι = 6	126
μεγαλύτερα των 6 μέχρι = 7	204
μεγαλύτερα των 7 μέχρι = 8	281
μεγαλύτερα των 8 μέχρι = 9	352
μεγαλύτερα των 9 μέχρι = 10	394
μεγαλύτερα των 10 μέχρι = 11	450
μεγαλύτερα των 11 μέχρι = 12	471
Σπογγαλιεία	198

Ο φόρος καταβάλλεται σε δύο ισόποσες δόσεις (μέχρι 20.06 και 20.12 κάθε έτους) με την υποβολή έκτακτης δήλωσης.

Οι ανωτέρω εκμεταλλευτές έχουν δικαίωμα απαλλαγής των πλοίων που προβλέπεται από το άρθρο 27 του Κώδικα ΦΠΑ.

Οι επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται μόνο ένα σκάφος κάτω των 6 μέτρων απαλλάσσονται από το φόρο, ως μικρές επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις αυτές δεν έχουν δικαίωμα απαλλαγής

των πλοίων που προβλέπεται από το άρθρο 27 του Κώδικα ΦΠΑ, εκτός και επιλέξουν την ένταξή τους στο ειδικό αυτό καθεστώς ή στο κανονικό καθεστώς ΦΠΑ.

31. Ζητούνται διευκρινίσεις για τη φορολογική μεταχείριση των κτηθέντων από την Ευρωπαϊκή Ένωση μεταχειρισμένων μεταφορικών μέσων.

Διευκρινίσεις έχουν δοθεί με την Ε.Δ.Υ.Ο. ΠΟΛ. 1050/11.02.2000, Ε.Δ.Υ.Ο. Δ. 367/229/24.03.1995, Ε.Δ.Υ.Ο. ΠΟΛ. 1104/10.04.1995, την Ε.Δ.Υ.Ο. ΠΟΛ. 1116/19.10.2007 και την Ε.Δ.Υ.Ο. ΠΟΛ. 1026/01.02.2008. (βλ. και ερώτημα 25).

32. "Πώληση λογισμικού προγράμματος": παροχή υπηρεσίας ή παράδοση αγαθού;

Στις περιπτώσεις πώλησης τυποποιημένου λογισμικού πρόκειται για παράδοση αγαθού. Στις περιπτώσεις όμως που πωλείται λογισμικό που έχει προσαρμοστεί στις ανάγκες συγκεκριμένου πελάτη πρόκειται για παροχή υπηρεσίας και μάλιστα από τις εντασσόμενες στις πράξεις του άρθρου 14§3 του Κώδικα Φ.Π.Α.

33. Εφαρμογή του Φ.Π.Α. στα νέα ακίνητα:

α) Περιπτώσεις παράδοσης ακινήτων που επιβάλλεται Φ.Π.Α.

Φ.Π.Α. επιβάλλεται στην παράδοση αποπερατωμένων ή ημιτελών κτιρίων ή τμημάτων τους και του οικοπέδου που μεταβιβάζεται με αυτά ως ενιαία ιδιοκτησία ή ιδανικών μεριδίων οικοπέδου επί των οποίων εφαρμόζεται το αμάχητο τεκμήριο του αποπερατωμένου εφόσον πραγματοποιείται από επαχθή αιτία πριν από την πρώτη εγκατάσταση σε αυτά. Για την εφαρμογή Φ.Π.Α. θεωρούνται:

- Ως κτίρια, τα κτίσματα γενικά και οι κάθε είδους κατασκευές που συνδέονται με τα κτίσματα ή με το έδαφος κατά τρόπο σταθερό και μόνιμο.
- Ως πρώτη εγκατάσταση, η πρώτη χρησιμοποίηση με οποιονδήποτε τρόπο των κτιρίων ύστερα από την ανέγερσή τους, όπως είναι η ιδιοκατοίκηση, η ιδιόχρηση, η μίσθωση ή άλλη χρήση. Θεωρείται επίσης ότι πραγματοποιείται η πρώτη εγκατάσταση κατά το χρόνο που συμπληρώνεται πενταετία από την ημερομηνία έκδοσης της οικοδομικής άδειας.

Επίσης Φ.Π.Α. επιβάλλεται στη μεταβίβαση της ψιλής κυριότητας, στη σύσταση ή στην παραίτηση από το δικαίωμα προσωπικής ή πραγματικής δουλείας, στην παραχώρηση του δικαιώματος αποκλειστικής χρήσης επί κοινόκτητων κύριων, βοηθητικών ή ειδικών χώρων κτισμάτων ή επί κοινόκτητου τμήματος οικοπέδου καθώς και στη μεταβίβαση του δικαιώματος άσκησης της επικαρπίας των ακινήτων της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του Κώδικα Φ.Π.Α.

β) Χρόνος έναρξης εφαρμογής

Φ.Π.Α. επιβάλλεται στην παράδοση ακινήτων των οποίων:

- Η άδεια κατασκευής εκδίδεται από 01/01/2006 και μετά
- Η άδεια κατασκευής αναθεωρείται από 01/01/2006 και μετά με την προϋπόθεση ότι μέχρι την ημερομηνία αναθεώρησης δεν έχουν αρχίσει οι εργασίες κατασκευής.

Εξαίρεση μπορεί να χορηγηθεί, εφόσον αυτό είναι επιθυμητό, στις περιπτώσεις που έχει υποβληθεί μέχρι 25/11/2005 πλήρης φάκελος στην πολεοδομία και στις περιπτώσεις αντιπαροχής εφόσον μέχρι την ημερομηνία αυτή έχει υπογραφεί και το προσύμφωνο μεταβίβασης χιλιοστών οικοπέδου και εργολαβικό κατασκευής.

γ) Πρώτη κατοικία

Απαλλάσσεται από το Φ.Π.Α. η παράδοση ακινήτων σε δικαιούχους απαλλαγής από το Φ.Μ.Α. κατά την απόκτηση πρώτης κατοικίας καθώς και η παραχώρηση του δικαιώματος αποκλειστικής χρήσης.

Επισημαίνεται ότι για τον οικοπεδούχο στην περίπτωση αντιπαροχής δεν υφίσταται ποτέ απαλλαγή από τον Φ.Π.Α. για την απόκτηση πρώτης κατοικίας αφού δεν πληρούται η βασική προϋπόθεση της αγοράς που θέτουν οι διατάξεις Φ.Μ.Α.

δ) Παράδοση γηπέδων

Απαλλάσσεται από το Φ.Π.Α. η παράδοση οικοπέδων, αγροτεμαχίων κ.λ.π., καθώς και η παράδοση ιδανικών μεριδίων αυτών.

ε) Αντιπαροχή

Δεν επιβάλλεται Φ.Π.Α. στην παράδοση των χιλιοστών του οικοπέδου από τον οικοπεδούχο προς τον κατασκευαστή, ενώ επιβάλλεται Φ.Π.Α. για τις παραδόσεις κτισμάτων που δίδονται ως αντιπαροχή από τον κατασκευαστή στον οικοπεδούχο. Ως αξία, επί της οποίας υπολογίζεται Φ.Π.Α., λαμβάνεται η αξία των κτισμάτων που παραδίδονται στον οικοπεδούχο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η αξία του ιδανικού μεριδίου του οικοπέδου, δηλαδή η αξία της παρεχόμενης εργολαβίας.

στ) Μεταβίβαση ιδιοκτησιών που παραμένουν στην κυριότητα του οικοπεδούχου πριν από την αποπεράτωση της οικοδομής

Ο οικοπεδούχος μπορεί σε οποιοδήποτε στάδιο κατασκευής της οικοδομής, ακόμη και πριν εκδοθεί με το στοιχείο παράδοσης κτισμάτων, να μεταβιβάσει τις ιδιοκτησίες που παραμένουν στην κυριότητά του. Η μεταβίβαση αυτή υπάγεται σε Φ.Μ.Α. εάν ο οικοπεδούχος είναι ιδιώτης και σε Φ.Π.Α. εάν είναι κατασκευαστική επιχείρηση. Σημειώνεται ότι σε αυτήν την περίπτωση το στοιχείο παράδοσης κτισμάτων θα εκδοθεί στον οικοπεδούχο που έχει συμβληθεί με τον κατασκευαστή και σε αυτόν επιρρίπτεται ο αναλογών Φ.Π.Α.

ζ) Διαφορά ανάμεσα στην φορολογηθείσα αξία κάθε ιδιοκτησίας κατά τη μεταβίβαση και του απολογιστικού κόστους

Κατά την μεταβίβαση ιδιοκτησίας πριν από την αποπεράτωση της οικοδομής επιβάλλεται Φ.Π.Α. Με την ολοκλήρωση της οικοδομής και την υποβολή του ειδικού εντύπου απολογιστικού κόστους είναι πιθανό για κάποιες ή όλες τις ιδιοκτησίες αυτό να προκύπτει μεγαλύτερο από την φορολογηθείσα κατά την υποβολή της ειδικής δήλωσης αξία. Η κατασκευαστική επιχείρηση μπορεί να υποβάλλει έκτακτη δήλωση και να αποδώσει τον Φ.Π.Α. που οφείλει σημειώνοντας την αιτία υποβολής της αλλά δεν θα μεταφέρει το ποσό αυτό προς έκπτωση στην περιοδική της οικείας φορολογικής περιόδου. Άλλως ο φόρος καταλογίζεται κατά τον έλεγχο λόγω ανακρίβειας.

η) Εκχώρηση εργολαβικού προσυμφώνου κατασκευαστικής επιχείρησης που έχει συμβληθεί με οικοπεδούχο σε άλλη κατασκευαστική επιχείρηση προς συνέχιση των εργασιών

Η εκχώρηση εκ μέρους του εργολάβου των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέουν από το προσύμφωνο μεταβίβασης χιλιοστών οικοπέδου και εργολαβικό κατασκευής συνιστά παροχή υπηρεσίας. Ως φορολογητέα αξία λαμβάνεται η αντιπαροχή που έλαβε ή πρόκειται να λάβει για την εκχώρηση αυτή ο αρχικός εργολάβος. Η κατασκευαστική επιχείρηση που υπεισέρχεται στο εργολαβικό προσύμφωνο θα έχει όλες τις φορολογικές υποχρεώσεις ως προς τον Φ.Π.Α. για την εν λόγω οικοδομή.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται στις περιπτώσεις που πριν την εκχώρηση έχει συντελεστεί μεταβίβαση χιλιοστών οικοπέδου από τον οικοπεδούχο στον κατασκευαστή (με συμβόλαιο) ή έχουν μεταβιβαστεί σε οποιονδήποτε τρίτο ιδιοκτησίες που αφορούν στο εργολαβικό αντάλλαγμα, διότι ενδέχεται να προκύπτουν και άλλες πράξεις που υπόκεινται σε φορολογία.

34. Επέκταση εφαρμογής χαμηλού συντελεστή Φ.Π.Α.

Από 1.1.2007 υπάγονται στο χαμηλό συντελεστή Φ.Π.Α.:

- οι υπηρεσίες επισκευής ποδηλάτων, υποδημάτων και δερματίνων ειδών,
- οι υπηρεσίες ανακαίνισης και επισκευής παλαιών ιδιωτικών κατοικιών, εκτός των υλικών που υπερβαίνουν το 1/3 της συνολικής αξίας,
- τεχνολογικά βοηθήματα για αναπήρους (ισχύς από 22/12/2006).

35. Τόπος φορολόγησης

α) Υπηρεσίες συναφείς με ακίνητα φορολογούνται στον τόπο που βρίσκεται το ακίνητο

β) Προμήθεια εμπορικού αντιπροσώπου που μεσολαβεί για πωλήσεις στην Ελλάδα αλλοδαπής εταιρίας φορολογείται στη χώρα του λήπτη, εφόσον πρόκειται για λήπτη υποκείμενο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος.

γ) Εκπαιδευτικές, καλλιτεχνικές και παρόμοιες εκδηλώσεις, όπως πραγματοποίηση κινηματογραφικής ή τηλεοπτικής ταινίας, φορολογούνται στον τόπο που εκτελούνται υλικά, ανεξάρτητα εάν πραγματοποιούνται από εγκατεστημένο ή μη στον ίδιο τόπο υποκείμενο στο φόρο.

δ) Υπηρεσίες σε ενσώματα αγαθά που πραγματοποιούνται στο εσωτερικό της χώρας φορολογούνται στην Ελλάδα εκτός από την περίπτωση που παρέχονται σε υποκείμενο στο φόρο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος και τα αγαθά, μετά την παροχή των υπηρεσιών, εξέρχονται της Ελλάδος.

36. Αντιμετώπιση χορηγιών

Καταβολή ποσών ως χορηγία υπάγεται στο Φ.Π.Α. στην περίπτωση που ο λήπτης των ποσών αυτών διαφημίζει με οποιονδήποτε τρόπο το χορηγό.

ΘΕΜΑΤΑ ΚΩΔΙΚΑ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ (Κ.Β.Σ.)**ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΩΝ & ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ****Έντυπα για θεώρηση****ΣΗΜΕΙΩΜΑ Κ.Β.Σ. Β1/TAXIS (χρώματος ΛΑΔΙ).****Ποια τα δικαιολογητικά θεώρησης;**

α) Ταυτότητα του επιτηδευματία ή του νόμιμου εκπροσώπου ή οποιοδήποτε άλλο έγγραφο δημόσιας αρχής το οποίο μπορεί να αναπληρώσει την ελληνική αστυνομική ταυτότητα σύμφωνα με την ισχύουσα ελληνική νομοθεσία για τις συναλλαγές, για εξακρίβωση στοιχείων.

β) Βεβαίωση του αρμόδιου ασφαλιστικού φορέα περί καταβολής ή διακανονισμού των εισφορών που οφείλονται σ' αυτόν (άρθρο 63 παρ. 1 του ν. 2084/92 - ΦΕΚ 165 Α'), η οποία δύναται να αναζητηθεί αυτεπάγγελα σύμφωνα με την 1113683/1097/0006Γ'/23-11-2007 εγκύκλιο της Δ/νσης Οργάνωσης. Στην περίπτωση μη υπαγωγής σε υποχρεωτική ασφάλιση υποβάλλεται βεβαίωση απαλλαγής του αρμόδιου ασφαλιστικού φορέα. Σημειώνεται ότι από 1/1/2007 καταργήθηκαν τα ταμεία ΤΕΒΕ, ΤΑΕ και ΤΣΑ και συστάθηκε ΝΠΔΔ με την επωνυμία «Οργανισμός Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ).

γ) Βεβαίωση του οικείου επιμελητηρίου περί καταβολής ή διακανονισμού των εισφορών που οφείλονται σ' αυτό, όπου απαιτείται (άρθρο 4 παρ. 1 του ν.2081/92 - ΦΕΚ 154 Α').

δ) Βεβαίωση του αρμόδιου φορέα ασφάλισης προσωπικού (Ι.Κ.Α. κ.λπ.) όπου απαιτείται (Ν.2084/1992), η οποία δύναται να αναζητηθεί αυτεπάγγελα σύμφωνα με την 1113683/1097/0006Γ'/23-11-2007 εγκύκλιο της Δ/νσης Οργάνωσης, ή υπεύθυνη δήλωση του Ν.1599/86, όπου δεν απαιτείται η προσκόμιση βεβαίωσης του Ι.Κ.Α. (ΠΟΛ.1160/2001).

ε) Βεβαίωση του άρθρου 41 παρ. 12 β' του ν. 2496/97 σχετικά με καταχώρηση στο μητρώο Υπ. Εμπορίου όταν συνάπτουν συμβάσεις από απόσταση (υποβάλλεται μια φορά κατά την πρώτη θεώρηση μετά την έναρξη).

στ) Βεβαίωση του οικείου φορέα ιχθυοσκαλών ή του Δ/ντή της ιχθυόσκαλας (ΕΤΑΝΑΛ) για καταβολή των οφειλών προς την ιχθυόσκαλα, προκειμένου για επιχειρήσεις που ασχολούνται με την παραγωγή, αλίευση, εμπορία και διακίνηση αλιευτικού προϊόντος (ΚΥΑ 269051/ΦΕΚ 961 Β'/9-9-1998).

ζ) Εξουσιοδότηση σε περίπτωση προσκόμισης από τρίτο πρόσωπο του σημειώματος θεώρησης (είτε συμπληρώνεται ο πίνακας «η» του εντύπου Β1 ή προσκομίζεται, αν πρόκειται για την πρώτη θεώρηση στοιχείων, πληρεξούσιο έγγραφο συμβολαιογραφικό).

Κώλυμα Θεώρησης

1. Η ύπαρξη φορολογικών χρεών, καθώς και χρεών από οποιοδήποτε τέλος ή εισφορά που βεβαιώνεται (και εισπράττεται από τις Δ.Ο.Υ.), ανεξάρτητα από το ποιος είναι ο τελικός δικαιούχος, πάνω από 6.000 ΕΥΡΩ χωρίς τις νόμιμες προσαυξήσεις (μόνο για τα στοιχεία).
2. Η μη υποβολή δηλώσεων απόδοσης οποιοδήποτε παρακρατούμενου ή επιρριπτόμενου φόρου, τέλους ή εισφοράς από οποιαδήποτε αιτία, ανεξάρτητα από τον τελικό δικαιούχο αυτών (π.χ. ΕΛΓΑ) καθώς και δηλώσεων φόρου εισοδήματος (μόνο για τα στοιχεία).
3. Η ύπαρξη μη φορολογικών χρεών βάσει άλλων διατάξεων (ασφαλιστικά κ.λπ.) πάνω από 6.000 ΕΥΡΩ (για τη θεώρηση βιβλίων και στοιχείων).
4. Η ύπαρξη χρεών σε επιμελητήρια ανεξαρτήτως ύψους ποσού (για τη θεώρηση βιβλίων και στοιχείων).

Ειδικά για την πρώτη θεώρηση στοιχείων απαιτείται:

- Για φυσικό πρόσωπο που προηγούμενα ασκούσε άλλη ατομική δραστηριότητα

Βεβαίωση από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. ότι δεν υφίστανται τα υπ' αριθμ. 1-2 κωλύματα θεώρησης από την προηγούμενη ατομική δραστηριότητα.

- Για νομικό πρόσωπο (ομόρρυθμες, ετερόρρυθμες και περιορισμένης ευθύνης εταιρείες, κοινοπραξίες, κοινωνίες και αστικές εταιρείες)

Βεβαίωση από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. ότι τα συμμετέχοντα μέλη φυσικά ή νομικά πρόσωπα δεν έχουν τα υπ' αριθμ. 1-2 κωλύματα θεώρησης από άσκηση της ατομικής τους δραστηριότητας ή αντίστοιχα τα νομικά πρόσωπα από την άσκηση της δραστηριότητας τους ως μη μέλη νομικού προσώπου.

ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΑΓΑΘΩΝ ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΡΙΤΟΥ – ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τι εκδίδει ο εντολέας;

Δελτίο αποστολής με σκοπό «πώληση για λογαριασμό μου»

Τι εκδίδει ο αντιπρόσωπος;

α) Δικά του φορολογικά στοιχεία για τις πωλήσεις.

β) Εκκαθάριση κατά εντολέα, για τον οποίο, αποτελεί παραστατικό εσόδου και εξόδου.

Η εκκαθάριση για τον εκδότη της αποτελεί παραστατικό εσόδου.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΙ ή ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Θεωρούνται επιτηδευματίες;

Από 1/1/2007 δεν θεωρούνται επιτηδευματίες με ρητές διατάξεις (περίπτωση γ' του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του Κ.Β.Σ., όπως τέθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 27 του ν.3522/2006) και κατά συνέπεια δεν τηρούν βιβλία και δεν εκδίδουν στοιχεία. Επίσης με τις ίδιες διατάξεις από 1/1/2007 δεν θεωρείται επιτηδευματίας και ο συγγραφέας συνταξιούχος ανεξάρτητα από το φορέα συνταξιοδότησής του για την πρώτη μετά από τη συνταξιοδότησή του έκδοση βιβλίου.

Ποιο στοιχείο εκδίδεται για την καταβολή των αμοιβών τους;

Απόδειξη δαπάνης. Στην περίπτωση που οι ίδιοι εκδίδουν τα βιβλία τους και τα πωλούν εκδίδεται τιμολόγιο αγοράς από τον αγοραστή αυτών επιτηδευματία.

ΒΙΒΛΙΟ ΑΠΟΘΗΚΗΣ**Απαλλαγή των Σούπερ- Μάρκετ από την υποχρέωση τήρησης βιβλίου αποθήκης κατά την εξαγωγή**

Για τις διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από 1/1/2005 και μετά ο εκμεταλλευτής καταστήματος Σούπερ – Μάρκετ που ασχολείται με την κατά κύριο λόγο λιανική πώληση, με το σύστημα της αυτοεξυπηρέτησης, ειδών διατροφής, κρέατος, απορρυπαντικών, ποτών, ειδών οικιακής χρήσεως και άλλων ειδών απαλλάσσεται από την τήρηση του βιβλίου αποθήκης κατά την εξαγωγή.

Απαλλαγή του κατασκευαστή δημόσιων ή ιδιωτικών τεχνικών έργων από την τήρηση του βιβλίου αποθήκης

Για τις διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από 1/1/2005 και μετά απαλλάσσεται πλήρως από την τήρηση του βιβλίου αποθήκης ο κατασκευαστής δημόσιων ή ιδιωτικών τεχνικών έργων. Σημειώνεται ότι την ίδια απαλλαγή έχει και ο επιτηδευματίας που ασχολείται με την ανέγερση και πώληση οικοδομών (υποπερίπτωση ιγ' της περίπτωσης Α' της παραγράφου 9 του άρθρου 8 του Κ.Β.Σ., όπως τέθηκε με την παράγραφο 12 του άρθρου 28 του ν.3522/2006).

Πρόσθετες κατηγορίες επιτηδευματιών που απαλλάσσονται από την τήρηση βιβλίου αποθήκης.

Για τις διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από 22/12/2006 και μετά απαλλάσσονται πλήρως από την τήρηση βιβλίου αποθήκης και οι παρακάτω κατηγορίες επιτηδευματιών:

- ο εκμεταλλευτής εστιατορίου ή ζαχαροπλαστείου,
- ο πωλητής νωπών ιχθύων, (αφορά και τις ιχθυοκαλλιέργειες),
- ο εκμεταλλευτής μονάδας ανακύκλωσης αγαθών που λειτουργεί μετά από έγκριση του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ως «Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης» που προβλέπεται από την παράγραφο 19 του άρθρου 2 του Ν.2939/2001, (υποπεριπτώσεις στ', η', ιδ' και ιε' της περίπτωσης Α' της παραγράφου 9 του άρθρου 8 του Κ.Β.Σ., όπως τέθηκαν με την παράγραφο 12 του άρθρου 28 του ν.3522/2006).
- ο πωλητής ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου και αερίων γενικά που διατίθενται με συνεχή ροή.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ**Απαλλαγή από την τήρηση βιβλίων του υποκαταστήματος που βρίσκεται στον ίδιο νομό και νησί με την έδρα ή σε απόσταση μικρότερη των 50 χιλιομέτρων από αυτή**

Από 1/1/2005 απαλλάσσεται το πιο πάνω υποκατάστημα από την τήρηση βιβλίων υποκαταστήματος (βιβλίο αγορών, εσόδων – εξόδων, ημερήσιο φύλλο συναλλαγών, ημερολόγιο ταμειακών και συμφηφιστικών πράξεων) σύμφωνα με τις διατάξεις της

περίπτωσης γ' της παραγράφου 4 του άρθρου 9 του Κ.Β.Σ., όπως αυτές προστέθηκαν με την παράγραφο 5 του άρθρου 20 του ν.3296/2004 και τα δεδομένα του καταχωρούνται στα βιβλία της έδρας. Ειδικά οι αγορές και οι πωλήσεις του υποκαταστήματος αυτού παρακολουθούνται διακεκριμένα στα βιβλία της έδρας και όταν τηρούνται βιβλία Γ' κατηγορίας, παρακολουθείται διακεκριμένα και το ταμείο του υποκαταστήματος.

Η απαλλαγή αυτή είναι προαιρετική και μπορεί να εφαρμοστεί από την αρχή οποιουδήποτε μήνα και όχι απαραίτητα από την έναρξη της χρήσης.

Πρόσκαιρες εγκαταστάσεις που δεν χαρακτηρίζονται ως υποκαταστήματα

Από 22/12/2006 δεν χαρακτηρίζονται πλέον ως υποκαταστήματα εκτός των προσωρινών εκθεσιακών χώρων και οι λοιπές πρόσκαιρες εγκαταστάσεις που λειτουργούν για χρονικό διάστημα μέχρι τριάντα (30) ημερολογιακές ημέρες, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του Κ.Β.Σ. όπως αντικαταστάθηκε από την παράγραφο 13 του άρθρου 28 του ν.3522/2006.

Απαλλαγή από την τήρηση πρόσθετων βιβλίων υποκαταστήματος που στεγάζεται σε συνεχόμενο ή στον ίδιο κτιριακό χώρο με την έδρα ή με άλλο υποκατάστημα

Από 22/12/2006 και μετά το υποκατάστημα που στεγάζεται σε συνεχόμενο ή στον ίδιο κτιριακό χώρο με την έδρα ή με άλλο υποκατάστημα απαλλάσσεται μετά από γνωστοποίηση στον αρμόδιο προϊστάμενο Δ.Ο.Υ. από την τήρηση ιδιαίτερου πρόσθετου βιβλίου της παραγράφου 5 του άρθρου 10 του Κ.Β.Σ., με την προϋπόθεση ότι τα δεδομένα του βιβλίου αυτού καταχωρούνται στο πρόσθετο βιβλίο που τηρείται για την ίδια δραστηριότητα στην έδρα ή σ' άλλο υποκατάστημα του ίδιου ή συνεχόμενου κτιριακού χώρου (δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 9 του Κ.Β.Σ., όπως ισχύει μετά την αντικατάσταση της παραγράφου αυτής με την παράγραφο 16 του άρθρου 28 του ν.3522/2006).

ΠΩΛΗΣΗ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ Δ.Χ.

Ποιο το παραστατικό πώλησης;

Μπορεί να συνταχθεί συμβολαιογραφική πράξη μεταβίβασης ή να εκδοθεί τιμολόγιο πώλησης – δελτίο αποστολής.

ΠΟΙΑ ΤΑ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΑΓΑΘΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ ΓΙΑ ΦΥΛΑΞΗ;

Κατά την πώληση των αγαθών αυτών εκδίδεται τιμολόγιο – δελτίο αποστολής, στο οποίο αναγράφεται ως σκοπός η πώληση και παραμονή των αγαθών στις εγκαταστάσεις του πωλητή για φύλαξη.

Εάν ο πωλητής τηρεί βιβλία Γ' Κατηγορίας, κάνει εγγραφή για την παρακολούθηση των αγαθών αυτών, ως «εμπορεύματα τρίτων».

Κατά την αποστολή των αγαθών αυτών εκδίδεται δελτίο αποστολής με τη σημείωση ότι αφορά διακίνηση εμπορευμάτων από φύλαξη, καθώς και ο αριθμός του αρχικού παραστατικού που εκδόθηκε κατά την πώληση.

ΠΟΙΑ ΤΑ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΔΕΙΓΜΑΤΙΣΜΟ – ΕΠΙΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΠΙΘΑΝΗ ΠΩΛΗΣΗ;

Κατά την αποστολή των αγαθών εκδίδεται δελτίο αποστολής, στο οποίο αναγράφεται ως σκοπός "δειγματισμός – επίδειξη και πιθανή πώληση".

Στη συνέχεια, εάν ακολουθήσει πώληση των αγαθών, εκδίδεται τιμολόγιο πώλησης – δελτίο αποστολής και γίνεται συσχέτιση με το πρώτο δελτίο αποστολής.

ΠΟΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΔΙΔΟΥΝ ΤΑ ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ;

Οι πωλήσεις φαρμάκων προς ασφαλισμένους ασφαλιστικών ταμείων, κατά το μέρος που στη δαπάνη συμμετέχουν τα Ταμεία αποτελούν επαναλαμβανόμενες χονδρικές πωλήσεις των φαρμακείων προς αυτά.

Για τις πωλήσεις αυτές συντάσσεται κατάσταση ανά ασφαλιστικό ταμείο και εκδίδεται αθεώρητο τιμολόγιο για τις πωλήσεις του μήνα, μέχρι την 15η ημέρα του επόμενου μήνα, με ημερομηνία έκδοσης την τελευταία ημέρα του μήνα που αφορά.

Για το ποσό συμμετοχής του ασφαλισμένου στη δαπάνη αγοράς των φαρμάκων εκδίδεται από το φαρμακείο απόδειξη λιανικής πώλησης (Α.Λ.Π.) προς τον ασφαλισμένο.

ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ – ΑΣΦΑΛΕΙΟΜΕΣΙΤΕΣ**Ποιας κατηγορίας βιβλία τηρούν;**

Από 1.1.2003 παύουν να έχουν ειδική ένταξη στη Β' κατηγορία βιβλίων και εντάσσονται σε κατηγορία βιβλίων με βάση τα ακαθάριστα έσοδά τους και όχι κατώτερη της δεύτερης. ΑΕ και ΕΠΕ τηρούν υποχρεωτικά βιβλία Γ' κατηγορίας.

Έχουν υποχρέωση να εκδίδουν φορολογικά στοιχεία;

Για τις προμήθειες και τα λοιπά δικαιώματά τους αντί να εκδίδουν Τ.Π.Υ., λαμβάνουν από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις θεωρημένες εκκαθαρίσεις σε ετήσια βάση.

Έχουν υποχρέωση να υποβάλλουν συγκεντρωτικές καταστάσεις (σ.κ.);

Οι παραπάνω, για τις λαμβανόμενες προμήθειες, υποχρεούνται να υποβάλλουν συγκεντρωτικές καταστάσεις «πελατών».

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ**Σε ποιες κατηγορίες διακρίνονται οι Σ.Κ. και ποιος ο χρόνος υποβολής αυτών;**

Οι σ.κ. διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: κατάσταση «πελατών» και «προμηθευτών».

Υποβάλλονται δε, από την 30^η Σεπτεμβρίου κάθε έτους για τις συναλλαγές του προηγούμενου ημερολογιακού έτους, μέχρι την 21η Οκτωβρίου, ανάλογα με το καταληκτικό ψηφίο του ΑΦΜ των υποχρέων σε υποβολή τους.

Ποιοι είναι υπόχρεοι σε υποβολή Σ.Κ.;

Όλοι οι επιτηδευματίες ανεξάρτητα από την κατηγορία των βιβλίων του Κ.Β.Σ. που τηρούν ή αν απαλλάσσονται από την τήρησή τους (και οι ελεύθεροι επαγγελματίες), καθώς και το Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τα λοιπά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Ποιες συναλλαγές περιλαμβάνονται στις Σ.Κ.;

Περιλαμβάνονται, σε δύο ξεχωριστές καταστάσεις, όλες οι εκροές και οι εισροές, εφόσον έχουν σχέση με την άσκηση του επαγγέλματος ή την εκτέλεση του σκοπού.

Αν στο ίδιο πρόσωπο έχουν πωληθεί αγαθά και έχουν παρασχεθεί υπηρεσίες, πότες καταχωρήσεις θα γίνουν στη Σ.Κ.;

Σε κάθε περίπτωση στη σ.κ., γίνεται μία καταχώρηση ανά αντισυμβαλλόμενο με το συνολικό πλήθος των εκδοθέντων Τιμολογίων, Α.Π.Υ. κ.λπ. και τη συνολική αξία αυτών.

Σε ποια περίπτωση υποβάλλεται η Σ.Κ. «πιστωτικών υπολοίπων»;

Για τις αρνητικές διαφορές, που οφείλονται στην έκδοση πιστωτικών τιμολογίων, τα οποία δεν καλύπτονται στην ίδια χρήση από αντίστοιχα χρεωστικά, υποβάλλεται ιδιαίτερη κατάσταση, η σ.κ. «πιστωτικών υπολοίπων».

Πως υποβάλλονται οι Σ.Κ. πελατών και προμηθευτών;

Οι εμπρόθεσμες καταστάσεις υποβάλλονται αποκλειστικά και μόνο μέσω διαδικτύου στο διαδικτυακό τόπο www.qsis.gr. Για τους υπόχρεους που δεν διαθέτουν πρόσβαση στο διαδίκτυο η υποβολή μπορεί να γίνεται και μέσω των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ). Επίσης χειρόγραφες καταστάσεις μέχρι 10 εγγραφών συνολικά μπορεί να υποβάλλονται μέσω των ΚΕΠ. Εκπρόθεσμες καταστάσεις υποβάλλονται μόνο στη Δ.Ο.Υ. του υπόχρεου με δισκέτα.

Ποια είναι η αρμόδια αρχή για την υποβολή Σ.Κ.;

Είτε η Δ.Ο.Υ. της έδρας για το σύνολο των εγκαταστάσεων της επιχείρησης, είτε η Δ.Ο.Υ. κάθε υποκαταστήματος για τις συναλλαγές αυτού.

ΛΟΙΠΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Από 1.1.2003, εκτός από τις συγκεντρωτικές καταστάσεις πελατών – προμηθευτών, υποβάλλονται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. από την 30η Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου μέχρι την 21η Οκτωβρίου, ανάλογα με το καταληκτικό ψηφίο του ΑΦΜ των υποχρέων, καταστάσεις για διασταύρωση συναλλαγών από ορισμένους επιτηδευματίες ως εξής:

- α) Από τους υπόχρεους σε τήρηση βιβλίου μεριδολογίου γιατρών για τους γιατρούς που περιέχει το βιβλίο αυτό.
- β) Από τους υπόχρεους σε τήρηση βιβλίου αποθήκευσης για τους επιτηδευματίες αποθέτες που περιέχει το βιβλίο αυτό.
- γ) Από τους υπόχρεους σε έκδοση δελτίων κίνησης τουριστικών λεωφορείων για τους αντισυμβαλλόμενους επιτηδευματίες.

Επίσης με βάση την Α.Υ.Ο. ΠΟΛ 1100/1995 από τους υπόχρεους σε τήρηση βιβλίου προσωρινής εναπόθεσης υποβάλλεται ένα αντίτυπο του βιβλίου αυτού ή διπλότυπη κατάσταση των παραληπτών (εισαγωγών).

ΠΟΙΟΙ ΘΕΩΡΟΥΝΤΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ:

Ως ελεύθεροι επαγγελματίες θεωρούνται οι ασκούντες ελευθέριο επάγγελμα το οποίο κατονομάζεται στο άρθρο 48 παρ. 1 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Ν.2238/1994), οι οποίοι αποκτούν εισόδημα της Ζ΄ πηγής.

(Άρθρο 48 παρ. 1: Εισόδημα από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελμάτων είναι οι αμοιβές από την άσκηση του ελευθέρου επαγγέλματος του ιατρού, οδοντιάτρου, κτηνιάτρου, φυσιοθεραπευτή, βιολόγου, ψυχολόγου, μαίας, δικηγόρου, δικολάβου, συμβολαιογράφου, άμισθου υποθηκοφύλακα, δικαστικού επιμελητή, αρχιτέκτονα, μηχανικού, τοπογράφου, χημικού, γεωπόνου, γεωλόγου, δασολόγου, ωκεανογράφου, σχεδιαστή, δημοσιογράφου, συγγραφέα, διερμηνέα, ξεναγού, μεταφραστή, καθηγητή ή δασκάλου, καλλιτέχνη γλύπτη ή ζωγράφου ή σκιτσογράφου ή χαράκτη, ηθοποιού, εκτελεστή μουσικών έργων ή μουσουργού, καλλιτεχνών των κέντρων διασκέδασης, χορευτή, χορογράφου, σκηνοθέτη, σκηνογράφου, ενδυματολόγου, διακοσμητή, οικονομολόγου, αναλυτή, προγραμματιστή, ερευνητή ή συμβούλου επιχειρήσεων, λογιστή ή φοροτέχνη, αναλογιστή, κοινωνιολόγου και εμπειρογνώμονα).

Ποια στοιχεία πρέπει να εκδίδουν;

Όσον αφορά τα στοιχεία τα οποία πρέπει να εκδίδουν οι ως άνω επιτηδευματίες, αυτοί εκδίδουν Απόδειξη Παροχής Υπηρεσιών (ΑΠΥ) σε κάθε περίπτωση, δηλαδή και στη περίπτωση παροχής υπηρεσιών προς επιτηδευματίες.

- Οι αποδείξεις αυτές (ΑΠΥ) εκδίδονται κατά το χρόνο εισπραξης κάθε επαγγελματικής τους αμοιβής.

Περαιτέρω σημειώνεται ότι οι παραπάνω επιτηδευματίες από 1.1.2003 παύουν να έχουν ειδική ένταξη στη Β' κατηγορία βιβλίων και εντάσσονται σε κατηγορία βιβλίων με βάση τα έσοδά τους και όχι κατώτερη της δεύτερης.

Ο αρχιτέκτονας και ο μηχανικός για τις αμοιβές που ορίζονται από την παράγραφο 5 του άρθρου 49 Ν.2238/1994 παραμένουν στην Β' κατηγορία βιβλίων με ειδική ένταξη.

ΠΟΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΚΔΙΔΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΙΕΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΑΠΟ ΙΔΙΩΤΕΣ:

- Αγορά αγαθών από ιδιώτες είναι η περίπτωση κατά την οποία πωλούνται αγαθά από πρόσωπα που δεν έχουν υποχρέωση να εκδίδουν τιμολόγια (μη επιτηδευματίες), τα οποία αποτελούν ιδιωτική – προσωπική περιουσία του πωλητή και αποτελούν συμπωματικές και εκ περιστάσεως πράξεις, χωρίς πρόθεση άσκησης εμπορικής δραστηριότητας.

Στις περιπτώσεις αυτές, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγρ. 5 του άρθρου 12 του π.δ/τος 186/1992 (Κ.Β.Σ.), εκδίδεται τιμολόγιο (αγοράς) από τον αγοραστή εφόσον αυτός είναι επιτηδευματίας.

ΜΠΟΡΕΙ Η ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΜΙΑΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΝΑ ΑΝΑΓΡΑΦΕΤΑΙ ΣΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΕ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΟΥΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ:

- Η επωνυμία μιας εταιρείας επιτρέπεται να αναγράφεται στα φορολογικά στοιχεία με ξενόγλωσσους χαρακτήρες, όταν έτσι είναι διατυπωμένη στο συστατικό της έγγραφο (καταστατικό κ.λ.π.).

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΙΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΤΑΜΕΙΑΚΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ (Φ.Τ.Μ.) ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΟΜΙΖΟΝΤΑΙ (ΥΠΟΒΑΛΛΟΝΤΑΙ) ΣΤΗ Δ.Ο.Υ., ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ:**Α) Αγορά νέας (καινούργιας Φ.Τ.Μ.)**

1. Υπεύθυνη Δήλωση (του άρθρου 8 του Ν.1599/86). Εφόσον τα δεδομένα που πρέπει να αναγραφούν στην υπεύθυνη δήλωση, αναγραφούν στο στ' πεδίο του εντύπου Β1 TAXIS ΚΒΣ παρέλκει η υποβολή αυτής της δήλωσης. Στην περίπτωση αυτή το έντυπο Β1 πρωτοκολλείται από την αρμόδια Δ.Ο.Υ.
2. Έντυπο Β2 (TAXIS)
3. Αντίτυπο δελτίου Αποστολής ή Τιμολογίου – Δελτίου Αποστολής (εντός 15ημέρου).
4. Ένα (1) ημερήσιο δελτίο («Ζ») με μηδενική ή ελάχιστη συμβολική αξία (ποσό) συναλλαγών. (Για διαπίστωση ταύτισης του αριθμού μητρώου που εκτυπώνει η φ.τ.μ., με αυτόν που αναγράφεται στο ταμπελάκι (μεταλλική ετικέτα) της φ.τ.μ., στο βιβλιάριο συντήρησης και στο δελτίο αποστολής ή τιμολόγιο – δελτίο αποστολής).
5. Βιβλιάριο Συντήρησης, για θεώρηση (διάτρηση). Στην περίπτωση αυτή **δεν** ελέγχονται χρέη προς το Δημόσιο, τα Ασφαλιστικά Ταμεία και τα Επιμελητήρια.

Β) Πώληση μεταχειρισμένης Φ.Τ.Μ. & Παύση Φ.Τ.Μ. λόγω διακοπής επαγγέλματος.

1. Υπεύθυνη Δήλωση (ισχύουν αναλόγως τα αναφερόμενα στο θέμα Α1).
2. Έντυπο Β2 (ΤΑΧΙΣ)
3. Αντίτυπο Δελτίου Αποστολής ή Τιμολογίου – Δελτίου Αποστολής ή Τιμολογίου Αγοράς.
4. Φωτοαντίγραφο του τελευταίου εκδοθέντος ημερήσιου δελτίου «Ζ» (ΝΟΜΙΜΗ ΑΠΟΔΕΙΞΗ) και προσκόμιση – επίδειξη του πρωτοτύπου.
5. Βιβλιάριο Συντήρησης με καταχωρημένα τα αθροιστικά – προοδευτικά σύνολα (ποσά) εσόδων (τζίρου) και συντελεστών Φ.Π.Α.
6. Στοιχείο αυτοπαράδοσης (για την περίπτωση παύσης φ.τ.μ. λόγω διακοπής λειτουργίας της επιχείρησης).

Γ) Παύση Φ.Τ.Μ. λόγω πλήρωσης μνήμης, λόγω βλάβης (που δεν αποκαθίσταται) & λόγω αγοράς νέας Φ.Τ.Μ. (αντικατάσταση).

1. Υπεύθυνη Δήλωση (ισχύουν αναλόγως τα αναφερόμενα στο θέμα Α1).
2. Έντυπο Β2 (ΤΑΧΙΣ)
3. Φωτοαντίγραφο του τελευταίου εκδοθέντος ημερήσιου δελτίου «Ζ» (ΝΟΜΙΜΗ ΑΠΟΔΕΙΞΗ) και προσκόμιση – επίδειξη του πρωτοτύπου.
4. Βιβλιάριο Συντήρησης με καταχωρημένα τα αθροιστικά – προοδευτικά σύνολα (ποσά) εσόδων (τζίρου) και συντελεστών Φ.Π.Α.
5. Τεχνική Αναφορά (γνωμάτευση) του Εισαγωγέα / Κατασκευαστή, (μόνο για την περίπτωση της «μη αποκαταστάσιμης» βλάβης που δεν δύναται να εκδοθεί ημερήσιο δελτίο Ζ).

Όλες οι ανωτέρω μεταβολές, καθώς και κάθε μεταβολή ΦΗΜ (αλλαγή εγκατάστασης-απώλεια κ.λπ.), που προβλέπεται από τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 1809/88 (ΦΕΚ 222^Α /5.10.88), πρέπει να δηλώνεται στη Δ.Ο.Υ. μέσα σε δεκαπέντε (15) ημερολογιακές ημέρες.

Δ) Είναι υποχρεωτική η αντικατάσταση της παλαιάς φορολογικής μνήμης ΦΗΜ με νέα, σε περίπτωση μετασχηματισμού εταιρειών ;

Όχι. Στην περίπτωση που η νέα εταιρία προέρχεται από μετασχηματισμό (συγχώνευση- διάσπαση- απορρόφηση) και εφόσον έχει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις (εκ του καταστατικού της) για την εφαρμογή των διατάξεων του Κώδικα, που είχε οποιαδήποτε από τις επιχειρήσεις που μετασχηματίστηκαν, ως καθολικός διάδοχος αυτών, δεν θεωρείται ότι συντελείται μεταβίβαση η αλλαγή του χρήστη ή κατόχου και συνεπώς δεν απαιτείται αντικατάσταση φορολογικής μνήμης.

Ναι. Στην περίπτωση που στο μετασχηματισμό συμμετέχει ή ιδρύεται *ατομική επιχείρηση*. (ΠΟΛ 1146/2005, Γνωμοδότηση ΝΣΚ 434/2005).

Ε) Λανθασμένη έκδοση απόδειξης από ΦΤΜ

1. Αν το λάθος διαπιστωθεί αμέσως, πρέπει να κρατηθεί και να εκδοθεί νέα σωστή. Στη λανθασμένη να σημειωθεί ότι εκδόθηκε από λάθος χειρισμό και παραδόθηκε η νέα Νο... Στο ημερήσιο δελτίο «Ζ» να μειωθεί το συνολικό ποσό λόγω λανθασμένης έκδοσης απόδειξης Νο...
2. Αν το λάθος διαπιστωθεί μετά την έκδοση του ημερήσιου δελτίου «Ζ», να εκδοθεί απόδειξη επιστροφής κατά το αντίστοιχο ποσό, όπου θα αναγράφεται «Εκδίδεται για λόγους λογιστικής τακτοποίησης λόγω λανθασμένης έκδοσης της απόδειξης Νο...».

ΣΤ) Μπορεί να γίνει επανέκδοση Παραστατικού που έχει σημανθεί με τη χρήση ΕΑΦΔΣΣ (Λόγω απώλειας ή άλλη αιτία);

Ο εκδότης μπορεί να εκτυπώσει τα αντίστοιχα αρχεία «...a.txt» και «... b.txt» και να βεβαιώσει τη γνησιότητα της υπογραφής με την σφραγίδα της επιχείρησής . Ο εκδότης μπορεί να επισυνάψει και το χάρτινο αντίγραφο εάν το έχει φυλάξει.

Ζ) Είναι απαραίτητη η παρουσία Εφοριακού υπαλλήλου για την αντικατάσταση της φορολογικής μνήμης ΦΗΜ;

Όχι. Συγκεκριμένα η αντικατάσταση ή αφαίρεση της φορολογικής μνήμης του μηχανισμού σε περίπτωση βλάβης ή πλήρωσης δεν απαιτεί την παρουσία εφοριακού υπαλλήλου, αλλά ούτε και σχετική προηγούμενη γνωστοποίηση στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.

Κατά την αντικατάσταση της παλαιάς φορολογικής μνήμης με νέα, αποκλειστικά λόγω μεταβίβασης ή αλλαγής του χρήστη ή κατόχου, είναι υποχρεωτική προηγούμενη σχετική γνωστοποίηση στην αρμόδια Δ.Ο.Υ, εναπόκειται δε στην κρίση του Εφόρου αν θα αποστείλει υπάλληλο ή όχι.

ΠΡΟΣΤΙΜΑ Κ.Β.Σ. - ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ - ΔΟΣΕΙΣ

Ποια η προθεσμία συμβιβασμού για πρόστιμα Κ.Β.Σ.;

Η προθεσμία υποβολής αίτησης για εξώδικη λύση της διαφοράς (συμβιβασμός) είναι εξήντα (60) ημέρες και αρχίζει από την ημερομηνία της κατά νόμο επίδοσης της απόφασης επιβολής του προστίμου σε εκείνον που αφορά.

Σε πόσες δόσεις καταβάλλονται τα πρόστιμα Κ.Β.Σ.;

Μετά την υπογραφή της πράξης συμβιβασμού και το αργότερο εντός των δύο (2) επόμενων εργάσιμων για τις Δ.Ο.Υ. ημερών καταβάλλεται το 1/5 του προστίμου που προκύπτει από το συμβιβασμό και τα υπόλοιπα 4/5 αυτού καταβάλλονται σε έξι (6) ίσες μηνιαίες δόσεις, η κάθε μία από τις οποίες δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 300 ΕΥΡΩ, εκτός από την τελευταία.

ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΤΙΜΟΛΟΓΙΑ, ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ Ο.Ε., ΟΤΑΝ ΜΕΤΑΤΡΕΠΕΤΑΙ ΣΕ ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ;

Μετατροπή Ο.Ε. σε ατομική επιχείρηση δεν νοείται, καθόσον στην Ο.Ε. συμμετέχουν τουλάχιστον δύο (2) πρόσωπα. Επομένως για να μεταβιβαστούν τα αποθέματα της Ο.Ε. σε ατομική επιχείρηση που ιδρύει π.χ. ένας εκ των εταίρων, είτε λύεται η Ο.Ε. και αναλαμβάνεται η εταιρική μερίδα σε είδος (αποθέματα), οπότε εκδίδεται στοιχείο αυτοπαράδοσης, είτε μεταβιβάζονται, διαρκούσης της λειτουργίας της Ο.Ε., στην νεοϊδρυθείσα ατομική επιχείρηση, με την έκδοση τιμολογίου (Δελτίο Αποστολής και Τιμολόγιο ή Τιμολόγιο – Δελτίο Αποστολής).

ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ Κ.Β.Σ.

Χρόνος διαφύλαξης

Σύμφωνα με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 21 του Κ.Β.Σ., όπως αντικαταστάθηκαν με τις διατάξεις της παραγράφου 10 του άρθρου 20 του ν.3296/04, τα βιβλία, οι οπτικοί δίσκοι και γενικά όλα τα ηλεκτρομαγνητικά μέσα στα οποία αποθηκεύονται δεδομένα βιβλίων, για τα οποία δεν υπάρχει υποχρέωση εκτύπωσής τους και τα στοιχεία που ορίζονται από τον Κ.Β.Σ., καθώς και τα λοιπά δικαιολογητικά των εγγραφών στα βιβλία διατηρούνται στον εκάστοτε οριζόμενο από τις σχετικές διατάξεις χρόνο παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου για επιβολή φόρου, και πλέον πρέπει να διαφυλάσσονται στο μεγαλύτερο χρόνο παραγραφής που ορίζεται από τις αντίστοιχες διατάξεις της φορολογίας εισοδήματος και του φόρου προστιθέμενης αξίας.

Τα ανωτέρω ισχύουν σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 19 του άρθρου 20 του ν.3296/04 για τις χρήσεις για τις οποίες μέχρι 14/12/2004 (χρόνος δημοσίευσης του ν.3296/04) δεν έχει παρέλθει ο χρόνος διαφύλαξης των βιβλίων, των ηλεκτρομαγνητικών μέσων, των στοιχείων και των λοιπών δικαιολογητικών εγγραφών στα βιβλία με βάση τις προϊσχύουσες διατάξεις.

Μπορούν να καταστραφούν τα στοιχεία μετά τον έλεγχο;

Με τις διατάξεις της παραγράφου 11 του άρθρου 20 του ν.3296/2004 καταργήθηκε το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 21 του Κ.Β.Σ. που αφορούσε την καταστροφή των στοιχείων των χρήσεων που είχαν περαιωθεί οριστικά. Μετά την κατάργηση του εδαφίου αυτού τα στοιχεία και τα λοιπά δικαιολογητικά των εγγραφών πρέπει να διαφυλάσσονται και μετά τον έλεγχο και μέχρι τον εκάστοτε οριζόμενο από τις διατάξεις χρόνο για τη διαφύλαξή τους. Δεν παρέχεται δηλαδή πλέον δυνατότητα καταστροφής των στοιχείων, για τις χρήσεις των οποίων οι σχετικές εγγραφές όλων των φορολογικών αντικειμένων κατέστησαν αμετάκλητες.

Εξαιρούνται σύμφωνα με την μεταβατική διάταξη της παραγράφου 20 του άρθρου 20 του ν. 3296/2004 τα στοιχεία των χρήσεων εκείνων για τις οποίες οι σχετικές εγγραφές κατέστησαν αμετάκλητες (μετά από τακτικό έλεγχο, από περαίωση υποθέσεων και εφόσον έχουν εκπληρωθεί οι προϋποθέσεις που ορίζονται από τις κατ' ιδίαν διατάξεις περί περαίωσης υποθέσεων) μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού (14/12/2004), τα οποία μπορεί να καταστραφούν ανεξάρτητα από το πότε λήγει ο χρόνος διαφύλαξής τους σύμφωνα με τις νέες διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 21 του Κ.Β.Σ.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΠΡΟΣΚΟΜΙΣΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΑΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ (κερδοσκοπικούς)

α) Κοινοπραξίες:

Για τα μέλη αυτών απαιτείται βεβαίωση από το επιμελητήριο και βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα.

Όταν τα μέλη των κοινοπραξιών είναι νομικά πρόσωπα, απαιτείται βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας για τα μέλη αυτών ως φυσικά πρόσωπα.

β) Συνεταιρισμοί:

Απαιτείται βεβαίωση από το Επιμελητήριο και βεβαίωση από το ΙΚΑ για το προσωπικό που απασχολούν.

Για τους γεωργικούς συνεταιρισμούς απαιτείται βεβαίωση από το ΙΚΑ για το προσωπικό που απασχολούν και βεβαίωση από το Ταμείο Σύνταξης και Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

Οι πρωτοβάθμιες Α.Σ.Ο. δεν υποχρεούνται να εγγράφονται στα Εμπορικά Επιμελητήρια της Περιφέρειάς τους (Ν.2810/9-3-2000 – ΦΕΚ 61 Α/2000).

BIBLIA ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΠΡΟΣΚΟΜΙΖΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΑΚΥΡΩΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΚΟΠΗ

Τα βιβλία δεν ακυρώνονται κατά τη διακοπή των εργασιών αλλά και σε καμία άλλη περίπτωση.

Τα θεωρημένα **αχρησιμοποίητα στοιχεία** ακυρώνονται υποχρεωτικά κατά τη διακοπή, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων που είχαν θεωρηθεί μέχρι 31.12.96 και δεν έχουν χρησιμοποιηθεί, έστω και αν η έκδοσή τους μετά την 1-1-1998 λογίζεται ως έκδοση αθεώρητων.

ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ ΤΗΡΗΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ Γ' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΑΝΤΙ Β'

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 8 του άρθρου 4 του Κ.Β.Σ. ο επιτηδευματίας ο υπόχρεος σε τήρηση βιβλίων Β' κατηγορίας μπορεί προαιρετικά να τηρήσει βιβλία Γ' κατηγορίας από την έναρξη της διαχειριστικής του περιόδου, χωρίς να υποχρεώνεται να τα τηρήσει για 5 έτη, όπως ισχύει επί προαιρετικής τήρησης βιβλίων Β' κατηγορίας. Έτσι έχει τη δυνατότητα, όποτε το θελήσει και από την έναρξη της διαχειριστικής του περιόδου (μέχρι τέλος Ιανουαρίου), να επανέλθει στη Β' κατηγορία, εφόσον βέβαια τα ακαθάριστα έσοδά του την προηγούμενη χρήση δεν ξεπέρασαν το όριο τήρησης βιβλίων Γ' κατηγορίας (1.500.000 ΕΥΡΩ για τις διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από 1/1/2007).

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΠΟΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΙΕΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 6 του Κ.Β.Σ. στο βιβλίο απογραφών που τηρείται από τους επιτηδευματίες της δεύτερης κατηγορίας καταχωρούνται μόνο τα εμπορεύσιμα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης, οπουδήποτε και εάν βρίσκονται αυτά.

Εμπορεύσιμα αγαθά που καταχωρούνται στο βιβλίο απογραφών είναι: α)τα εμπορεύματα, β)οι πρώτες και βοηθητικές ύλες, γ)τα υλικά συσκευασίας, δ)τα έτοιμα προϊόντα, ε)τα ημιτελή προϊόντα, στ)τα υποπροϊόντα και υπολείμματα (Εγκ. ΠΟΛ.1321/96). Έτσι δεν καταχωρούνται τα λοιπά εμπορεύσιμα αγαθά της ομάδας 2 του Ε.Γ.Λ.Σ. (είδη συσκευασίας, κ.λπ.), τα πάγια περιουσιακά στοιχεία, καθώς και τα εμπορεύσιμα και πάγια τρίτων που βρίσκονται στην επιχείρηση κατά την 31/12.

ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΛΗΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Ο επιτηδευματίας της τρίτης κατηγορίας δύναται μετά από έγκριση του προϊστάμενου της Δ.Ο.Υ. και για ειδικούς λόγους να ζητήσει την αλλαγή του χρόνου λήξης της διαχειριστικής του περιόδου (από 31/12 σε 30/6 και αντίστροφα) με σύμκρυνση ή επιμήκυνση αυτής (άρθρο 26 παράγραφος 3 του Κ.Β.Σ., όπως ισχύει).

Ειδικοί λόγοι που δικαιολογούν την αλλαγή του χρόνου λήξης διαχειριστικής περιόδου μπορεί να θεωρηθούν: η αλλαγή του αντικειμένου εργασιών, η έναρξη νέου κλάδου εργασιών, η αναδιοργάνωση της λειτουργίας της επιχείρησης, η μηχανοργάνωσή της και άλλοι λόγοι, οι οποίοι βέβαια κρίνονται πάντοτε από τον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ.

Από 1.1.2003 οι επιτηδευματίες για την αλλαγή για πρώτη φορά (από την έναρξη λειτουργίας τους) του χρόνου λήξης της διαχειριστικής τους περιόδου υποβάλλουν σχετική

γνωστοποίηση στο προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. και δεν απαιτείται πλέον έγκριση, (άρθρ. 6 παράγραφος 1 του Ν. 3052/2002).

Η αίτηση ή η γνωστοποίηση υποβάλλεται το αργότερο ένα μήνα πριν από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου της οποίας ζητείται ή γνωστοποιείται η επιμήκυνση ή ένα μήνα πριν την αιτούμενη ή γνωστοποιούμενη λήξη της υπό σύντμηση διαχειριστικής περιόδου.

ΠΩΣ ΘΑ ΕΞΟΦΛΗΣΕΙ ΤΗΝ ΟΦΕΙΛΗ ΤΟΥ Ο ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΙΑΣ - ΛΗΠΤΗΣ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΥ ΠΟΣΟΥ ΑΝΩ ΤΩΝ 15.000 ΕΥΡΩ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΦΠΑ;

Μόνο με δίγραμμη επιταγή ή με κατάθεση σε τραπεζικό λογαριασμό. Σημειώνεται δε ότι ο οφειλέτης δεν δύναται να προβεί σε συμψηφισμό σε περίπτωση που έχει ανταπαίτηση προς τον εκδότη του τιμολογίου.

Η ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟ ΕΑΦΔΣΣ ΑΠΟΚΛΕΙΕΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΕΚΔΟΣΗ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ;

Όχι, η παράλληλη έκδοση χειρόγραφων στοιχείων (θεωρημένων ή αθεώρητων κατά περίπτωση) δεν απαγορεύεται.

ΜΕΧΡΙ ΠΟΤΕ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 12 ΜΕ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ;

Το αργότερο μέχρι 20/1 της επόμενης χρήσης, ανεξάρτητα από τον τρόπο έκδοσης των στοιχείων, χειρόγραφα ή μηχανογραφικά.

ΘΕΜΑΤΑ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

1) Τα ληξιπρόθεσμα χρέη επιβαρύνονται ή όχι με προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής, α) κατά την υπαγωγή τους σε ρύθμιση νόμου β) κατά την υπαγωγή τους σε διευκόλυνση τμηματικής καταβολής ;

α) Εξαρτάται από το περιεχόμενο της διάταξης του νόμου (το ορίζει η ίδια η διάταξη)
Κατά κανόνα οι οφειλές που υπάγονται σε ρύθμιση νόμου απαλλάσσονται των προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής.

β) Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές που υπάγονται σε διευκόλυνση τμηματικής καταβολής, εξακολουθούν να επιβαρύνονται με προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής με μειωμένο ωστόσο ποσοστό, έναντι της ισχύουσας κατά 30% και με την προϋπόθεση της συνέπειας του οφειλέτη ως προς την καταβολή των μηνιαίων δόσεων.

Επίσης, παρέχεται έκπτωση των προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής, που αναλογούν στην τελευταία δόση της διευκόλυνσης μέχρι ποσοστού 40% των συνολικών προσαυξήσεων της οφειλής, που υπάγεται σε αυτή.

Ακόμη, οφειλές που προέρχονται από καταλογισμό συντάξεων, αποδοχών και λοιπών βοηθημάτων, που έχουν ληφθεί χωρίς δόλο αχρεωστήτως, δεν επιβαρύνονται με προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής από το χρόνο έκδοσης της απόφασης διευκόλυνσης και εντεύθεν.

γ) Η απαλλαγή από την πληρωμή του 30% των προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής που επιβαρύνουν την οφειλή από την ημερομηνία χορήγησης της διευκόλυνσης και μετά, καθώς και η απαλλαγή από την πληρωμή του συνόλου των προσαυξήσεων εκπρόθεσμης καταβολής της τελευταίας δόσης της διευκόλυνσης εφόσον ο υπόχρεος συμμορφώνεται πλήρως, παρέχονται μόνο στην πρώτη διευκόλυνση τμηματικής καταβολής, στην οποία περιλαμβάνεται και η επανεξέταση αυτής για αύξηση του αριθμού των δόσεων».

2) Σε περίπτωση απώλειας νομοθετικής ρύθμισης, μπορεί να ενταχθεί κάποιος εκ νέου;

Η επανένταξη σε απολεσθείσα ρύθμιση είναι δυνατή μόνον εάν το προβλέπει η διάταξη του νόμου.

Σε περίπτωση απώλειας της πρώτης διευκόλυνσης τμηματικής καταβολής προβλέπεται δυνατότητα χορήγησης δύο ακόμη διευκολύνσεων.

3) Σε ποια περίπτωση δεν αποδίδονται τυχόν επιστροφές φόρων κ.λ.π. στους δικαιούχους;

α) Όταν οι δικαιούχοι οφείλουν ληξιπρόθεσμες οφειλές στο Δημόσιο, οι τυχόν απαιτήσεις κατά του Δημοσίου πρέπει να συμψηφιστούν, αυτεπάγγελα.

Ο συμψηφισμός συντελείται με τις προσαυξήσεις που υφίστανται κατά την ημερομηνία συνάντησης των ανταπαιτήσεων.

β) όταν το επιστρεπτέο ποσό είναι κάτω των πέντε (5) Ευρώ, εκτός και αν από ειδική διάταξη ορίζεται διαφορετικά

4) Σε ποιες περιπτώσεις απαιτείται αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας;

Το αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας απαιτείται στις εξής περιπτώσεις:

α) Για την είσπραξη χρημάτων ή την εξόφληση τίτλων πληρωμής, για ποσά ύψους άνω των 1.500 ΕΥΡΩ.

β) Για τη σύναψη και ανανέωση συμβάσεων δανείων, πιστώσεων και χρηματοδοτήσεων γενικά με τις αναγνωρισμένες στην Ελλάδα Τράπεζες και λοιπά πιστωτικά ιδρύματα, εφόσον χορηγούνται με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, εκτός από εκείνες που χορηγούνται για αποκατάσταση ζημιών που προέρχονται από έκτακτα γεγονότα.

γ) Για τη μεταβίβαση ακινήτων από τον μεταβιβάζοντα, για την μεταβίβαση λόγω γονικής παροχής ή δωρεάς από τον παρέχοντα τη γονική παροχή ή τη δωρεά.

δ) Για τη σύσταση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων από τον παρέχοντα το εμπράγματο δικαίωμα. Δεν απαιτείται για τη σύσταση υποθήκης υπέρ του Δημοσίου.

ε) Για την καταβολή των συμβατικώς εκχωρημένων χρηματικών απαιτήσεων, τόσο από τον εκχωρητή ή τον ενεχυράσαντα, όσο και από τον εκδοχέα ή ενεχυρούχο δανειστή.

στ) για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς για την ανάληψη εκτέλεσης δημοσίων έργων ή προμηθειών του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ., Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή επιχειρήσεων αυτών και Επιχειρήσεων ή Οργανισμών του Ευρύτερου Δημοσίου Τομέα, καθώς και στις περιπτώσεις που προβλέπεται από διατάξεις νόμων ή Προεδρικών Διαταγμάτων άλλων Υπηρεσιών.

5) Ποιοι απαλλάσσονται ή εξαιρούνται από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας για τις παραπάνω αναφερόμενες περιπτώσεις;

α) οι δικαιούχοι αμοιβών από παροχή εξαρτημένης εργασίας συντάξεων, διατροφής, εξόδων παράστασης δημοσίων λειτουργιών, εξόδων νοσηλείας και κηδείας, εφόσον η πληρωμή γίνεται απευθείας στο δικαιούχο μισθωτό ή συνταξιούχο ή στην οικογένειά του ή σε πρόσωπο νόμιμα εξουσιοδοτημένο.

β) Το Ελληνικό Δημόσιο, το Δημόσιο άλλων Κρατών, οι Διεθνείς Οργανισμοί, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα Ν.Π.Δ.Δ., τα ιδρύματα που συνιστώνται με το ν. 2039/39, οι αναγνωρισμένες στην Ελλάδα Τράπεζες, η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού, ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας και ο Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος

γ) οι αγρότες για την είσπραξη αποζημιώσεων, λόγω καταστροφής της εσοδείας τους και οι παραγωγοί φυτικών ή ζωικών προϊόντων για την είσπραξη επιδοτήσεων ή επιχορηγήσεων επί της παραγωγής που καταβάλλονται από τον Οργανισμό Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.), δυνάμει καθεστώτων στήριξης και οι οποίες βαρύνουν τον Ειδικό Λογαριασμό Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (Ε.Λ.Ε.Γ.Ε.Π).

δ) ο σύνδικος της πτώχευσης φυσικού ή νομικού προσώπου για πράξεις ή συναλλαγές, που αφορούν στην πτωχευτική περιουσία, ο εκκαθαριστής επιχείρησης για τις πράξεις της εκκαθάρισης, ο κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομιάς όταν ενεργεί αποδεδειγμένα για πράξεις εκκαθάρισης της σχολάζουσας κληρονομιάς, καθώς και ο εκκαθαριστής κληρονομιάς για πράξεις ή συναλλαγές που αφορούν στην κληρονομιά.

ε) οι ομογενείς που μετοικούν στην Ελλάδα για την είσπραξη κάθε είδους επιδομάτων περίθαλψης και στέγασης αυτών.

στ) οι αλλοδαπές επιχειρήσεις, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που δεν έχουν μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, κατά τις διατάξεις περί φορολογίας εισοδήματος.

ζ) οι μόνιμοι κάτοικοι εξωτερικού, είτε αλλοδαποί, είτε ομογενείς, που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό και διατηρούν την ελληνική υπηκοότητα, εφόσον δεν αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα.

η) Οι δικαιούχοι των κατά τις κείμενες διατάξεις ακατάσχετων χρηματικών απαιτήσεων, όπως αυτές προσδιορίζονται από την υπηρεσία που διενεργεί την εκκαθάριση.

θ) οι δικαιούχοι ασφαλιστικών αποζημιώσεων και αποζημιώσεων από αδικοπράξια, που επιδικάζονται με δικαστική απόφαση.

ι) οι δικαιούχοι αμοιβών με πάγια αντιμισθία

ια) οι δικαιούχοι στεγαστικών δανείων για την παροχή υποθήκης προς εξασφάλιση των δανείων αυτών.

ιβ) οι συμβαλλόμενοι κατά την κατάρτιση των πράξεων πληρώσεως, ή ματαιώσεως αιρέσεων ή προθεσμιών.

ιγ) οι δικαιούχοι έκτακτων επιχορηγήσεων και δανείων από τον ΕΟΜΜΕΧ, που πλήττονται από έκτακτα καταστροφικά φαινόμενα.

ιδ) οι δικαιούχοι τυχόν αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, κατά την εξόφληση λογαριασμών παροχής ηλεκτρικού ρεύματος (εγκ. 18898/19-12-03).

6) Από πού, πως και πότε μπορεί να χορηγηθεί το Αποδεικτικό Φορολογικής Ενημερότητας;

Το Αποδεικτικό Φορολογικής Ενημερότητας μπορεί να χορηγηθεί από οποιαδήποτε Δ.Ο.Υ., καθώς και από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων, με τη διαδικασία παροχής τηλεμοιοτυπίας, με την οποία βεβαιώνεται η φορολογική ενημερότητα συναλλασσομένου με πιστοποιημένους φορείς, Υπηρεσίες και πρόσωπα και από τα κέντρα εξυπηρέτησης πολιτών (Κ. Ε. Π.).

Για τη χορήγησή του λαμβάνονται υπόψη:

- οι ληξιπρόθεσμες οφειλές που προέρχονται από ατομικά χρέη αλλά και αυτές για τις οποίες ο ενδιαφερόμενος έχει υποχρέωση καταβολής.
- Η υποβολή της τελευταίας δήλωσης Φόρου Εισοδήματος
- Η υποβολή της τελευταίας εκκαθαριστικής δήλωσης Απόδοσης Φ.Π.Α.
- η διαπίστωση υποβολής όλων των περιοδικών δηλώσεων (Φ.Π.Α.) που έπονται της τελευταίας εκκαθαριστικής και που η προθεσμία υποβολής τους έχει λήξει ένα μήνα πριν την ημερομηνία αίτησης έκδοσης του αποδεικτικού ενημερότητας

Το αποδεικτικό ενημερότητας υπογράφεται μόνο από τον υπάλληλο που το εξέδωσε, στον οποίο έχει εκχωρηθεί η υπογραφή του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. για το θέμα αυτό. Εξαιρούνται τα αποδεικτικά ενημερότητας μηνιαίας ισχύος.

7) Μέχρι πότε ισχύει το αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας;

1. Η ισχύς του αποδεικτικού ενημερότητας ορίζεται σε τέσσερις (4) μήνες, ανεξαρτήτως της αιτίας για τη ν οποία ζητείται αυτό.
2. Ο χρόνος ισχύος του αποδεικτικού ορίζεται σε ένα (1) μήνα, όταν υφίστανται βεβαιωμένες οφειλές, ανεξάρτητα από το αν είναι ληξιπρόθεσμες, τελούν υπό αναστολή, έχουν υπαχθεί σε νομοθετική ρύθμιση ή σε διευκόλυνση τμηματικής καταβολής κατά τις κείμενες διατάξεις .

8) Εάν η έκθεση κατάσχεσης σημαίνει και πλειστηριασμός

Όχι. Μετά την επιβολή της κατάσχεσης κινητού ή ακινήτου, ο Προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. μπορεί να εκδώσει πρόγραμμα πλειστηριασμού, στο οποίο ορίζεται η ημερομηνία διενέργειάς του.

Εν τω μεταξύ ο οφειλέτης του Δημοσίου μπορεί, μετά από αίτησή του να υπαχθεί σε διευκόλυνση τμηματικής καταβολής των χρεών επιτυχάνοντας και την αναστολή εκτέλεσης του σχετικού προγράμματος.

Η κυριότητα πλειστηριασθέντος ακινήτου μεταβιβάζεται στον υπερθεματιστή μετά τη μεταγραφή της περίληψης της έκθεσης κατακύρωσης στο οικείο υποθηκοφυλακείο ή κτηματολογικό γραφείο όπου υφίσταται. Μέχρι τότε η κυριότητα του ακινήτου παραμένει στον έως τότε κύριο του ακινήτου.

9) Ποια μέτρα εκτέλεσης λαμβάνονται για το μη ρυθμισμένο ληξιπρόθεσμο χρέος;

Για την είσπραξη ληξιπρόθεσμων χρεών προς το Δημόσιο που δεν έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση τμηματικής καταβολής μπορεί να ληφθούν, κατά την κρίση του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ., τα μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 9 του Ν.Δ. 356/74 (ΚΕΔΕ) και είναι:

- α) Κατάσχεση κινητών, είτε στα χέρια του οφειλέτη, είτε κινητών και απαιτήσεων γενικώς κυριότητας του οφειλέτη που βρίσκονται στα χέρια τρίτου.
- β) Κατάσχεση ακινήτων,

Εκτός των ανωτέρω είναι δυνατή, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία η λήψη σε βάρος του οφειλέτη του Δημοσίου διοικητικών ασφαλιστικών και δικαστικών μέτρων, όπως η ποινική δίωξη και η προσωπική κράτηση σε εκτέλεση σχετικής δικαστικής απόφασης.

10) Μετά την επιβολή από το Δημόσιο ή από οποιονδήποτε τρίτο κατάσχεσης σε ακίνητο, μπορεί να επιβληθεί άλλη κατάσχεση για οφειλές προς το Δημόσιο στο ίδιο ακίνητο ;

Ναι.

11) Είναι δυνατή η άρση κατάσχεσης και η εξάλειψη υποθήκης επί ακινήτου για χρέη προς το Δημόσιο;

Ναι, μετά την εξόφληση ή τη διαγραφή του χρέους για το οποίο επιβλήθηκε το μέτρο ή μετά την έκδοση απόφασης από το αρμόδιο όργανο με συγκεκριμένους, κατά περίπτωση, όρους αποδέσμευσης.

12) α) Ποια δικαιολογητικά απαιτούνται για επιστροφή χρημάτων;

Επειδή το πιστωτικό εκκαθαριστικό Σημείωμα και το Ατομικό Φύλλο Έκπτωσης (Α.Φ.Ε.Κ.) αποτελούν τίτλο πληρωμής κατά την έννοια του Ν.2362/95 «περί Δημοσίου Λογιστικού, Ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 247 Α/27.11.95), τα δικαιολογητικά νομιμοποίησης των δικαιούχων για την εξόφληση τίτλων πληρωμής είναι αυτά που ορίζονται στην αριθ. 1109228/8434/Δ0016/08.12.2006 ΠΟΛ 1140 (ΦΕΚ 1862/Β/22.12.2006), απόφαση Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.

β) Ποια δικαιολογητικά απαιτούνται για την εξόφληση τίτλων πληρωμής;
Τα ίδια δικαιολογητικά ισχύουν και για την εξόφληση τίτλων πληρωμής

13) Πότε παραγράφεται το δικαίωμα επιστροφής;

Οποιαδήποτε απαίτηση κατά του Δημοσίου παραγράφεται μετά πενταετία από την ημερομηνία του τίτλου επιστροφής.

Εάν η επιστροφή θεωρείται ως αχρεώστητη το δικαίωμα της επιστροφής είναι τρία έτη από την καταβολή.

14) Οι Δ.Ο.Υ. μπορούν να εισπράξουν οφειλές Νομικών Προσώπων και τρίτων;

Ναι, με την προϋπόθεση ότι υπάρχει υπουργική απόφαση, η οποία προβλέπει την είσπραξη των οφειλών τρίτων.

15) Λαμβάνονται υπόψη για χορήγηση ΑΦΕ οφειλές προς τρίτους;

Ναι, λαμβάνονται υπόψη οι οφειλές προς Δήμους, Κοινότητες και Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις. Δεν λαμβάνονται όμως οι οφειλές προς τους λοιπούς τρίτους και τα Νομικά Πρόσωπα.

16) Ρυθμίζονται οφειλές υπέρ τρίτων βεβαιωμένες στις Δ.Ο.Υ. ;

Είναι δυνατή η ρύθμιση από τα αρμόδια όργανα οφειλών προς τρίτους, βεβαιωμένων στις Δ.Ο.Υ. και ισχύει ό,τι και για τα χρέη προς το Δημόσιο.

17) Μπορούν οι Δ.Ο.Υ. να εισπράξουν οφειλές προς άλλα κράτη;

Ναι και συγκεκριμένα τις οφειλές από:

α) ΦΠΑ, Εισόδημα, Φόρους Περιουσίας, προς τα κράτη μέλη της Ε.Ε., σύμφωνα με την 76/308 οδηγία της ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε με την 2001/2001 οδηγία.0000000000000000

β) όσες προβλέπονται από διακρατικές συμβάσεις, κυρίως φόρο εισοδήματος και φόρο κεφαλαίου.

18) Μπορούν να ληφθούν τα προβλεπόμενα από τον ΚΕΔΕ μέτρα για την είσπραξη οφειλών υπέρ τρίτων και Νομικών προσώπων βεβαιωμένων στις Δ.Ο.Υ.;

Ναι, μπορούν να ληφθούν τα προβλεπόμενα από τον ΚΕΔΕ μέτρα για είσπραξη των οφειλών υπέρ τρίτων και Νομικών Προσώπων, εκτός από κατάσχεση σε μισθούς και συντάξεις.

19) Μπορούν να ρυθμιστούν χρέη πτωχών οφειλετών προς το Δημόσιο;

Ναι, με τους παρακάτω τρόπους:

α) μέσω της επιτροπής του άρθρου 9 ν.2386/96, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 62 Α του Κ.Ε.Δ.Ε. που προστέθηκε με το άρθρο 19 ν.3522/06 εφόσον το συνολικό βασικό χρέος δεν υπερβαίνει το ποσό των 600.000 ευρώ (σχετ. εγκύκλιος μας 1114305/8860/0016/28.12.06 – ΠΟΛ 1148).

β) με τη διαδικασία του εξωπτωχευτικού συμβιβασμού, όταν το σύνολο της βασικής οφειλής είναι μεγαλύτερο των 600.000 ευρώ (σχετ. εγκύκλιος μας 1065481/5617/0016/13.11.03 – ΠΟΛ 1118) και

γ) μέσω της γνωμοδοτικής επιτροπής παροχής διευκολύνσεων του άρθρου 15 ν.2648/98 κατά τις διατάξεις του εδαφ. β' της παρ.2 του άρθρου 14 ν.2648/98.

Η αίτηση και τα απαραίτητα δικαιολογητικά υποβάλλονται στις αρμόδιες Δ.Ο.Υ. ή Τελωνεία.

20) Ποιο είναι το ελάχιστο ποσό οφειλής προς το Δημόσιο, για το οποίο μπορεί να ζητηθεί προσωπική κράτηση οφειλέτη;

Προσωπική κράτηση μπορεί να διαταχθεί μόνο, όταν το συνολικό ληξιπρόθεσμο χρέος προς το Δημόσιο από κάθε αιτία συμπεριλαμβανομένων και των κάθε είδους τόκων και προσαυξήσεων υπερβαίνει το ποσό των 30.000 Ευρώ.

21) Ποιο είναι το ελάχιστο ποσό οφειλής προς το Δημόσιο, για το οποίο μπορεί να ασκηθεί ποινική δίωξη οφειλέτη;

Ποινική δίωξη μπορεί να ασκηθεί εφόσον το συνολικό ληξιπρόθεσμο χρέος προς το Δημόσιο από κάθε αιτία συμπεριλαμβανομένων των κάθε είδους τόκων η προσαυξήσεων υπερβαίνει το ποσό των 10.000 Ευρώ.

22) Ποιο είναι το ελάχιστο ποσό οφειλής προς το Δημόσιο, νομικά πρόσωπα και τρίτους για το οποίο δεν λαμβάνονται αναγκαστικά μέτρα κατά των οφειλετών;

Δεν λαμβάνονται αναγκαστικά μέτρα είσπραξης κατά οφειλετών που έχουν ληξιπρόθεσμες οφειλές βεβαιωμένες στις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες υπέρ του Δημοσίου, νομικών προσώπων και τρίτων ύψους τριακοσίων (300) ευρώ, πλην του μέτρου της κατάσχεσης απαιτήσεων των οφειλετών στα χέρια τρίτων.

Η πιο πάνω ρύθμιση δεν ισχύει για πρόστιμα του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας καθώς και για οφειλές υπέρ Ο.Τ.Α.

Αναγκαστικά μέτρα είσπραξης που έχουν επιβληθεί μέχρι και 31.12.2006 για ληξιπρόθεσμες οφειλές κατά το χρόνο της επιβολής τους μικρότερες του ποσού των τριακοσίων (300) ευρώ, αίρονται μετά από αίτηση του οφειλέτη και εφόσον εξοφληθούν τα έξοδα διοικητικής εκτέλεσης.

23) Ποιο είναι το ελάχιστο ποσό για το οποίο δεν επιτρέπεται η επιβολή κατάσχεσης επί μισθών, συντάξεων ή ασφαλιστικών βοηθημάτων οφειλετών του Δημοσίου;

Δεν επιτρέπεται η επιβολή κατάσχεσης επί μισθών, συντάξεων ή ασφαλιστικών βοηθημάτων που καταβάλλονται περιοδικώς σε βάρος οφειλετών του Δημοσίου, εφόσον το ποσό αυτών αφαιρουμένων των υποχρεωτικών εισφορών, είναι μέχρι των χιλίων (1.000) ευρώ, μηνιαίως.

Αν ο μισθός, η σύνταξη ή το βοήθημα υπερβαίνει το ποσό των χιλίων (1.000) ευρώ, λαμβανομένης υπόψη και της περίπτωσης που ο οφειλέτης του Δημοσίου λαμβάνει τα ανωτέρω από δύο ή περισσότερους φορείς, λαμβάνεται υπόψη το συνολικό ποσό αυτών και επιτρέπεται η κατάσχεση του 25% αυτών, όμως το εναπομένον ποσό από το σύνολό τους να μην είναι κατώτερο των χιλίων (1.000) ευρώ.

Οι κατασχέσεις που έχουν επιβληθεί μέχρι 7.11..2008 σε βάρος οφειλετών που υπάγονται στις ανωτέρω περιπτώσεις, ύστερα από αίτηση του οφειλέτη μπορούν να περιοριστούν, μετά από αιτιολογημένη απόφαση του προϊστάμενου της Δ.Ο.Υ. που επέβαλε την κατάσχεση, λαμβανομένου υπόψη του ανωτέρω ορίου ακατάσχετου ποσού μισθών και συντάξεων για χρέη προς το Δημόσιο.

ΘΕΜΑΤΑ ΤΕΛΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΩΝ

Α. ΘΕΜΑΤΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

1. Έκδοση άδειας κυκλοφορίας (άρθρο 26 ν. 2873/2000, Υπ. Οικ. 1113309/1303/Τ.&Ε.Φ./ΠΟΛ. 1300/13-12-2000).

- Για την έκδοση της άδειας κυκλοφορίας αυτοκινήτου οχήματος και μοτοσικλέτας, επιβάλλεται **τέλος άδειας οχήματος**, ως εξής:

Α. Ιδιωτικής χρήσης.

α) Μοτοσικλέτες	9	ΕΥΡΩ
β) Λοιπά οχήματα	75	»

Β. Δημόσιας χρήσης.

α) Μοτοσικλέτες	30	ΕΥΡΩ
β) Λοιπά οχήματα	100	»

Επίσης το ανωτέρω τέλος επιβάλλεται και για την περίπτωση **αντικατάστασης ή ανανέωσης** της άδειας κυκλοφορίας οχήματος.

2. Μεταβίβαση αυτοκινήτων, μοτοσικλετών και μοτοποδηλάτων (άρθρο 27 ν. 2873/2000, Υπ. Οικ. 1113309/1303/Τ.&Ε.Φ./ΠΟΛ.1300/13-12-2000 και άρθρο 57 (παρ. 2) ν. 3283/2004).**2.1. Από επαχθή αιτία.**

Για μεταβίβαση αυτοκινήτων και μοτοσικλετών από επαχθή αιτία (**πώληση**) επιβάλλεται **τέλος μεταβίβασης** οχήματος, σύμφωνα με τις πιο κάτω διακρίσεις:

α) Επιβατικά Ι.Χ. αυτοκίνητα και μοτοσικλέτες:

<u>Κατηγορία</u>	<u>Κινητήρας σε κυβ. εκατ.</u>	<u>Τέλος μεταβίβασης</u>
A	έως - 400	30 ΕΥΡΩ
B	401 - 800	45 »
Γ	801 - 1300	60 »
Δ	1301 - 1600	90 »
E	1601 - 1900	120 »
ΣΤ	1901 - 2500	145 »
Z	2501 και άνω	205 »

β) Φορτηγά Ι.Χ. αυτοκίνητα:

<u>Κατηγορία</u>	<u>Μικτό βάρος σε χιλιόγραμμα</u>	<u>Τέλος μεταβίβασης</u>
A	έως 3.500	30 ΕΥΡΩ
B	3.501 - 10.000	45 »
Γ	10.001 - 20.000	75 »
Δ	20.001 - 30.000	120 »
E	30.001 - 40.000	145 »
ΣΤ	40.001 και άνω	175 »

γ) Λεωφορεία Ι.Χ. αυτοκίνητα:

<u>Κατηγορία</u>	<u>Θέσεις καθήμενων</u>	<u>Τέλος μεταβίβασης</u>
A	έως 33	75 ΕΥΡΩ
B	34 - 50	105 »
Γ	51 και άνω	135 »

δ) Επιβατικά Δ.Χ. αυτοκίνητα (με ή χωρίς μετρητή) μαζί με την άδεια κυκλοφορίας 190 ΕΥΡΩ.

ε) Φορτηγά Δ.Χ. αυτοκίνητα μαζί με την άδεια κυκλοφορίας:

<u>Κατηγορία</u>	<u>Μικτό βάρος σε χιλιόγραμμα</u>	<u>Τέλος μεταβίβασης</u>
A	μέχρι 3.500	75 ΕΥΡΩ
B	3.501 - 10.000	160 »
Γ	10.001 - 20.000	235 »
Δ	20.001 - 30.000	350 »
E	30.001 - 40.000	455 »
ΣΤ	40.001 και άνω	560 »

στ) Λεωφορεία Δ.Χ. αυτοκίνητα μαζί με την άδεια κυκλοφορίας:

<u>Κατηγορία</u>	<u>Θέσεις καθήμενων και ορθίων</u>	<u>Τέλος μεταβίβασης</u>
A	έως 50	350 ΕΥΡΩ
B	51 και άνω	530 »

- Το πιο πάνω τέλος **δεν προσαυξάνεται** με εισφορά ΟΓΑ, γιατί δεν είναι τέλος χαρτοσήμου.

- Όταν μεταβιβάζεται ποσοστό αυτοκινήτου το τέλος **επιμερίζεται αναλόγως**.

- Στο ανωτέρω τέλος **δεν υπόκεινται** οι μεταβιβάσεις που εμπίπτουν στο καθεστώς του φόρου προστιθέμενης αξίας. Στις μεταβιβάσεις αυτές **δεν επιβάλλεται** ούτε ο πόρος υπέρ του Ταμείου Νομικών.

- **Το τέλος αυτό καταβάλλεται πριν τη μεταβίβαση.**

ζ) Για τη μεταβίβαση από επαχθή αιτία μοτοποδηλάτου με κυλινδρισμό κινητήρα μέχρι 50 κ.ε. επιβάλλεται τέλος 15 ΕΥΡΩ, χωρίς προσαύξηση με εισφορά ΟΓΑ, ανεξάρτητα από την αξία του μοτοποδηλάτου. Επίσης **δεν επιβάλλεται** τέλος χαρτοσήμου.

- Στο πιο πάνω τέλος **δεν υπόκεινται** οι μεταβιβάσεις που εμπίπτουν στο καθεστώς του Φ.Π.Α.

- Το πιο πάνω τέλος **επιμερίζεται αναλόγως** όταν μεταβιβάζεται ποσοστό.

- **Το τέλος καταβάλλεται πριν τη μεταβίβαση.**

2.2. Από χαριστική αιτία.

Για τη μεταβίβαση από χαριστική αιτία (δωρεά - γονική παροχή) δημόσιας χρήσης αυτοκινήτου επιβάλλεται εισφορά υπέρ ΤΣΑ 3% στη συνολική αξία.

Η εισφορά αυτή δεν επιβάλλεται στη μεταβίβαση **από χαριστική αιτία** άλλων αυτοκινήτων οχημάτων, μοτοσικλετών ή μοτοποδηλάτων.

2.3. Αρμόδια Υπηρεσία για την ολοκλήρωση της μεταβίβασης.

Από 1.4.2004, το τέλος αδείας οχήματος και το τέλος μεταβίβασης αυτοκινήτου οχήματος εισπράττονται υπέρ της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (άρθρο 27, Ν. 3220/2004).

3. Τέλη κυκλοφορίας με την προμήθεια του ειδικού σήματος (άρθρο 36 ν.2093/92 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 28 ν. 2873/00, το άρθρο 20 ν.2948/01, το άρθρο 19 ν. 2992/02, το άρθρο 12 ν. 3052/02 και το αρ. 57 ν.3283/2004.

ΚΛΙΜΑΚΙΑ ΤΕΛΩΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ**A. Αυτοκίνητα Οχήματα Ιδιωτικής Χρήσης.**

α) Τα τέλη κυκλοφορίας των **I.X. επιβατικών αυτοκινήτων, μοτοσικλετών και τροχόσπιτων** διαμορφώνονται ως εξής:

Κατηγορία	Κινητήρας σε κυβ. εκατ.	Τέλη κυκλοφορίας
A´	έως 300	18 ευρώ
B´	301 - 785	46 ευρώ
Γ´	786 - 1.357	112 ευρώ
Δ´	1.358 - 1.928	202 ευρώ
Ε´	1.929 - 2.357	446 ευρώ
ΣΤ´	2.358 και άνω	580 ευρώ

Για τα E.I.X. ρυμουλκούμενα, ημιρυμουλκούμενα (τροχόσπιτα) :112 ευρώ.

Στα ανωτέρω αυτοκίνητα περιλαμβάνονται και τα επιβατικά ιδιωτικής χρήσης αυτοκίνητα που εισάγονται από το αλλοδαπό προσωπικό των εμποροβιομηχανικών επιχειρήσεων των εγκαταστημένων στην Ελλάδα με βάση τον α.ν. 89/1967 (ΦΕΚ 132 Α´). Επίσης περιλαμβάνονται και τα τύπου Jeep αυτοκίνητα, ανεξάρτητα από το χαρακτηρισμό τους ως επιβατικών ή φορτηγών.

Τα ανωτέρω τέλη κυκλοφορίας είναι αδιάθετα και οφείλονται για ολόκληρο το έτος ανεξάρτητα από το χρονικό διάστημα που κυκλοφόρησαν εντός του έτους. Τα οχήματα αυτά θεωρείται ότι κυκλοφόρησαν για ολόκληρο το έτος εφόσον δεν τεθούν σε ακινησία κατά τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 6 του άρθρου 22 του Ν.2367/1953 (ΦΕΚ 82 Α´) για ολόκληρο το έτος.

β) Τα τέλη κυκλοφορίας των **I.X. φορτηγών αυτοκινήτων και μοτοσικλετών** διαμορφώνονται ως εξής:

Κατηγορία	Μικτό βάρος σε χιλιόγραμμα	Τέλη κυκλοφορίας
A´	έως 1.500	61 ευρώ
B´	1.501 - 3.500	88 ευρώ
Γ´	3.501 - 10.000	246 ευρώ
Δ´	10.001 - 20.000	492 ευρώ
Ε´	20.001 - 30.000	774 ευρώ
ΣΤ´	30.001 - 40.000	1091 ευρώ
Z´	40.001 και άνω	1232 ευρώ

Για τα ρυμουλκά (τράκτορ) : 246 ευρώ.

γ) Λεωφορεία

Κατηγορία	Θέσεις καθήμενων	Τέλη κυκλοφορίας
A´	έως 33	175ευρώ
B´	34 - 50	334ευρώ
Γ´	51 και άνω	422 ευρώ

δ) Αυτοκίνητα που δεν ανήκουν στις πιο πάνω κατηγορίες : 439ευρώ

B. Αυτοκίνητα Οχήματα Δημόσιας Χρήσης

α. Επιβατικά (με ή χωρίς μετρητή) : 236 ευρώ

β. Φορτηγά αυτοκίνητα και μοτοσικλέτες

Κατηγορία	Μικτό βάρος σε χιλιόγραμμα	Τέλη κυκλοφορίας
A´	έως 3.500	106 ευρώ
B´	3.501 - 10.000	158 ευρώ
Γ´	10.001 - 19.000	281 ευρώ
Δ´	19.001 - 26.000	408 ευρώ
Ε´	26.001 - 33.000	540 ευρώ
ΣΤ´	33.001 - 40.000	768 ευρώ
Z´	40.001 και άνω	1200 ευρώ

γ. Λεωφορεία

Κατηγορία	Θέσεις καθημένων και ορθίων	Τέλη κυκλοφορίας
I. Αστικά	A´ έως 50 51 και άνω	175 ευρώ 317 ευρώ
II. Υπεραστικά	A´ έως 50 B´ 51 και άνω	175 ευρώ 246 ευρώ
Θέσεις καθημένων		
III. Τουριστικά	έως 40 41 και άνω	352 ευρώ 492 ευρώ

δ. Αυτοκίνητα που δεν ανήκουν στις πιο πάνω κατηγορίες : 246 ευρώ.

Γ. Για τα οχήματα για τα οποία δεν καταβάλλονται τέλη κυκλοφορίας γιατί έχει χορηγηθεί απαλλαγή : 3 ευρώ.

Δ. Για τα αλλοδαπά φορτηγά αυτοκίνητα για κάθε ταξίδι, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τις ειδικές συμβάσεις της χώρας μας με άλλα κράτη: 22ευρώ.

Ε. Για τη χορήγηση προσωρινής άδειας κυκλοφορίας αυτοκινήτων οχημάτων: 2,30ευρώ την ημέρα.

Τα ετήσια τέλη κυκλοφορίας των αυτοκινήτων οχημάτων (Φ.Ι.Χ., Ελκυστήρες, Λ.Ι.Χ., Ε.Δ.Χ. με ή χωρίς μετρητή, Φ.Δ.Χ., Ελκυστήρες, Λ.Δ.Χ., αυτοκίνητα που δεν ανήκουν στις πιο πάνω κατηγορίες) περιορίζονται κατά 50% εφόσον αυτά δεν κυκλοφόρησαν για ολόκληρο ημερολογιακό εξάμηνο λόγω διαγραφής τους κατά το πρώτο ημερολογιακό εξάμηνο, θέσης σε κυκλοφορία τους κατά το δεύτερο ημερολογιακό εξάμηνο ή θέσης σε ακινησία για ολόκληρο ημερολογιακό εξάμηνο.

ΣΤ. Για τη δοκιμαστική κυκλοφορία των αυτοκινήτων οχημάτων:

- α) για μοτοσικλέτες 23 ευρώ
- β) για λοιπά οχήματα 114 ευρώ

Ζ. Τα τέλη κυκλοφορίας των δίτροχων, τρίτροχων μοτοποδηλάτων των οποίων η άδεια κυκλοφορίας εκδίδεται από την Αστυνομική Αρχή , ορίζονται σε 8,80 ευρώ.

3.1. Σε περίπτωση συνιδιοκτησίας, για τα τέλη κυκλοφορίας και το τυχόν πρόστιμο ευθύνονται εις ολόκληρο όλοι οι συνιδιοκτήτες.

3.2. Αναπηρικά αυτοκίνητα.

Για αυτοκίνητο που ανήκε σε θανάτωνα ανάπηρο, στον οποίο είχε χορηγηθεί απαλλαγή από τα τέλη κυκλοφορίας λόγω της αναπηρίας του, **οι κληρονόμοι στους οποίους περιέρχεται αυτό, οφείλουν τέλη κυκλοφορίας από το επόμενο του θανάτου του κληρονομούμενου ημερολογιακό έτος.**

4. Εμπρόθεσμη προθεσμία προμήθειας του ειδ. σήματος τελών κυκλοφορίας.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 8 του Ν. 3052/2002 (ΦΕΚ 221/Α/24-9-2002) η προθεσμία προμήθειας των ειδικών σημάτων τελών κυκλοφορίας όλων των κατηγοριών αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών είναι εμπρόθεσμη εφόσον γίνει από 1ης Νοεμβρίου μέχρι 31 Δεκεμβρίου, του προηγούμενου έτους για το οποίο εκδίδεται το ειδικό σήμα.

5. Πρόσωπα που διαθέτουν τα ειδικά σήματα τελών κυκλοφορίας.

α) Για τα Ι.Χ. αυτοκίνητα:

- Οι Τράπεζες, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος, τα Ελληνικά Ταχυδρομεία (ΕΛ.ΤΑ.) και το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων όπου ανατίθεται κατ' έτος η διάθεση, με σχετική υπουργική απόφαση, με βάση τους όρους της απόφασης αυτής.

- Οι Δ.Ο.Υ. για ορισμένες περιπτώσεις που παρουσιάζουν προβλήματα και για όλες τις περιπτώσεις της εκπρόθεσμης προμήθειας καθώς και για τα αυτοκίνητα που τίθενται για πρώτη φορά σε κυκλοφορία.

β) Για τα Δ.Χ. αυτοκίνητα:

Σε κάθε περίπτωση οι Δ.Ο.Υ.

6. Έκδοση Προσωρινής Άδειας.

Αρμόδια υπηρεσία για την χορήγηση της προσωρινής άδειας και την έκδοση πινακίδας «Μ» είναι η Δ.Ο.Υ. (από 1-3-2004, σύμφωνα με την υπ' αριθ. 1109354/1188/Τ&Ε.Φ./ΠΟΛ 1132/3-12-2003).

Η προσωρινή άδεια χορηγείται σε εξαιρετικές περιπτώσεις, που αναφέρονται κατωτέρω και μόνο για δύο (2) ημέρες το μήνα, με την καταβολή 2,30ευρώ την ημέρα:

α) Για τα ανάρητα αυτοκίνητα μόνο για τη μεταφορά τους από τον τόπο αγοράς ή τελωνισμού στον τόπο ταξινόμησης, ή για έλεγχο από το Κ.Τ.Ε.Ο. ή σε ειδικά συνεργεία για μετατροπή, προσθήκη αμαξωμάτων ή άλλων τεχνικών στοιχείων.

β) Για τα ανάρητα αυτοκίνητα που βρίσκονται σε ακινησία μόνο για δοκιμή, επισκευή ή πώληση αυτών.

7. Δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη θέση σε ακινησία αυτοκινήτων οχημάτων.

7.1. Αναφορικά με τα Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητα και μοτοσικλέτες ιδιωτικής χρήσης, κατατίθενται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. φορολογίας:

- Δήλωση ακινησίας.
- Τα στοιχεία κυκλοφορίας (άδεια και πινακίδες κυκλοφορίας).
- Δήλωση του Ν. 1599/1986 ότι η ακινητοποίηση του οχήματος γίνεται σε κλειστό ιδιωτικό χώρο καθώς και τα στοιχεία του ιδιοκτήτη αυτού.

7.2. Αναφορικά με τα Επαγγελματικά αυτοκίνητα Ιδιωτικής και Δημόσιας Χρήσης οι ακινησίες αυτών γίνονται στις αρμόδιες Νομαρχιακές Υπηρεσίες του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών. Σε περίπτωση που θα υποβληθούν τα στοιχεία στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. , θα πρέπει να διαβιβασθούν στις ανωτέρω Υπηρεσίες.

7.3. Αναγκαστικές ακινησίες.

Απαιτούμενα Δικαιολογητικά κατά περίπτωση:

α) **Ανωτέρα βία:** (Καταστροφή, πυρκαγιά κ.λ.π.).

Αποδεικτικό καταστροφής.

β) **Κλοπή:**

Βεβαίωση Αστυνομίας ότι έχει καταγγελλεί η κλοπή και ότι σχηματίστηκε η αριθ.:
..... δικογραφία και απεστάλη στον Εισαγγελέα.

γ) Υπεξαίρεση, Κατάσχεση κ.λ.π.

Καταδικαστική απόφαση δικαστηρίου.

δ) Κυκλοφορία στο εξωτερικό.

Βεβαίωση των αρχών του κράτους κυκλοφορίας του αυτοκινήτου, με επίσημη μετάφραση από τις Ελληνικές Προξενικές Αρχές.

8. Άρση ακινησίας (ΕΙΧ, μοτοσικλετών).

- Ο κάτοχος του οχήματος υποβάλλει αίτηση στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.

- Καταβάλλει τα τέλη κυκλοφορίας, με την προμήθεια του ειδικού σήματος, καθόσον δεν αίρεται η ακινησία εάν ο κάτοχος του οχήματος δεν προμηθευτεί προηγουμένως το ειδικό σήμα τελών κυκλοφορίας του έτους κατά το οποίο γίνεται η άρση.

Στην περίπτωση που η ακινησία έχει λάβει χώρα πριν από την έναρξη του έτους, κατά το οποίο πραγματοποιείται η άρση, και το όχημα παρέμεινε σε ακινησία για όλο το έτος, το ειδικό σήμα χορηγείται χωρίς πρόστιμο.

9. Οριστική διαγραφή.

Η οριστική διαγραφή των οχημάτων, στις περιοχές της χώρας όπου έχει αρχίσει η εφαρμογή του Π.Δ.116/2004, γίνεται με την παράδοση αυτών στις αδειοδοτημένες από την Ε.Δ.Ο.Ε.(ΤΗΛ 2106899039 ή www.edoe.gr) εγκαταστάσεις ανακύκλωσης οχημάτων, προκειμένου να εκδοθούν τα πιστοποιητικά καταστροφής και να ολοκληρωθεί η διαγραφή τους.

Στις λοιπές περιοχές της χώρας, αρμόδιες για την οριστική διαγραφή των οχημάτων είναι οι Νομαρχιακές Υπηρεσίες του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών

B. ΘΕΜΑΤΑ ΤΕΛΩΝ ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΥ

1. Βεβαιώσεις, πιστοποιητικά, αντίγραφα κ.τ.λ.

Οι βεβαιώσεις, τα πιστοποιητικά καθώς και τα αντίγραφα και αποσπάσματα εγγράφων, τόσο αυτά που εκδίδονται από την υπηρεσία όσο και αυτά που προσκομίζονται σ' αυτή δεν υπόκεινται σε τέλος χαρτοσήμου. Επίσης δεν υπόκειται σε τέλος χαρτοσήμου η κύρωση του γνησίου της υπογραφής.

2. Μισθώματα ακινήτων.

Τα μισθώματα των ακινήτων υπόκεινται σε τέλος χαρτοσήμου, που μαζί με την εισφορά υπέρ ΟΓΑ ανέρχεται σε ποσοστό 3,6%. Το τέλος αυτό οφείλεται σε κάθε περίπτωση ακόμα κι αν ο ιδιοκτήτης είναι κάτοικος εξωτερικού. Το θέμα του βάρους του ανωτέρου τέλους είναι θέμα συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων (ιδιοκτήτη και ενοικιαστή). Εάν δεν υπάρχει συμφωνία το τέλος βαρύνει τον ιδιοκτήτη και ενοικιαστή εξ ημισείας. Όταν ο ένας απαλλάσσεται από τα τέλη χαρτοσήμου, αυτά βαρύνουν εξ ολοκλήρου τον αντισυμβαλλόμενο.

Τα τέλη χαρτοσήμου συμβεβαιώνονται και συνεισπράττονται μαζί με το φόρο εισοδήματος, που αναλογεί στο εισόδημα από οικοδομές, σύμφωνα με την ακολουθούμενη για το φόρο αυτό διαδικασία.

Εξαιρετικά, από 1-1-2007 έως 31-12-2007, στα μισθώματα των κατοικιών γενικά και σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ 4 του άρθρου 3 του ν.3522/2006 το τέλος χαρτοσήμου από 3,6% (με την εισφορά υπέρ ΟΓΑ) μειώνεται στο 1,8% (με την εισφορά υπέρ ΟΓΑ) και από 1/1/2008 αυτό καταργείται. Στα μισθώματα των επαγγελματικών χώρων, γραφείων, γηπέδων, αποθηκών κ.λ.π. το τέλος χαρτοσήμου δεν αλλάζει, παραμένει δηλ στο 3,6% (με την εισφορά υπέρ ΟΓΑ).

3. Εργολαβικές συμβάσεις.

Με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν.3427/2005 που ισχύει από 1/1/2006 (ΦΕΚ Α 312/27-12-2005), τα εργολαβικά προσύμφωνα ανέγερσης οικοδομής με το σύστημα της αντιπαροχής ποσοστών οικοπέδου που η άδεια οικοδομής εκδίδεται μετά την 1/1/2006, ανήκουν στο πεδίο του Φ.Π.Α.

Με τις διατάξεις του άρθρου 26 του ν.3522/2006(ΦΕΚ Α276/22-12-2006) διευκρινίζεται ότι για τα παραπάνω εργολαβικά, όταν αυτά καταρτίζονται μετά την 1/1/2006 αλλά η άδεια οικοδομής έχει εκδοθεί πριν την ημερομηνία αυτή, δηλαδή μέχρι 31-12-2005, εξακολουθούν να υπάγονται στα τέλη χαρτοσήμου . Όσα από τα παραπάνω εργολαβικά έγιναν μέχρι 31/12/2005 και πλήρωσαν χαρτόσημο, η δε άδεια οικοδομής εκδίδεται μετά την 1/1/2006 άρα θα υπαχθούν στο Φ.Π.Α . , τότε σ' αυτήν την περίπτωση, το τέλος χαρτοσήμου, θα επιστραφεί μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου, εντός τριών μηνών από τη δημοσίευση του νόμου, δηλ. μέχρι 22/3/2007.

4. Κατάργηση τελών χαρτοσήμου.

A. Καταργήθηκαν από 1-1-2002 τα τέλη χαρτοσήμου που επιβάλλονταν στις κατωτέρω περιπτώσεις:

α) στις εξοφλήσεις κάθε είδους αποδοχών από μίσθωση εργασίας για απασχόληση με οποιαδήποτε μορφή και οπωσδήποτε αμειβόμενη, περιλαμβανομένων και των εκτός έδρας αποζημιώσεων ή εξόδων κίνησης,

β) στις εξοφλήσεις κάθε είδους αμοιβών για απασχόληση με οποιαδήποτε νομική σχέση που δημιουργεί δεσμούς εξάρτησης ως προς τους όρους απασχόλησης ή την αμοιβή και συνεπάγεται την ευθύνη του εργοδότη, περιλαμβανομένων και των εκτός έδρας αποζημιώσεων ή εξόδων κίνησης,

γ) στις εξοφλήσεις κάθε είδους συντάξεων και ασφαλιστικών παροχών ή βοηθημάτων που καταβάλλονται στους δικαιούχους από τον οικείο φορέα ή ασφαλιστικό οργανισμό,

δ) στις εξοφλήσεις αποζημιώσεων από εργατικό ατύχημα ή λόγω λύσης της σχέσης εργασίας,

ε) στις συναλλαγματικές και στα γραμμάτια σε διαταγή και στους τόκους που απορρέουν από αυτές,

στ) στις βεβαιώσεις που χορηγούνται από τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) για την υποβολή δήλωσης έναρξης εργασιών ή μεταβολής εργασιών.

Β. Καταργήθηκε η αξία της υπεύθυνης δήλωσης που προβλέπεται από τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 (ΦΕΚ 75 Α'). Η δήλωση αυτή συντάσσεται πλέον σε απλό χαρτί στο οποίο αναγράφονται τα στοιχεία που προβλέπονται από την απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ΔΙΑΔΠ/Α1/18368/25-9-2002 (ΦΕΚ 1276Β/1-10-2002). Τα έντυπα της υπεύθυνης δήλωσης και της αίτησης - υπεύθυνης δήλωσης διατίθενται στους ενδιαφερόμενους από τις δημόσιες αρχές, για θέματα αρμοδιότητάς τους (παρ. 1 και 2). Επίσης τα ανωτέρω έντυπα μπορεί να διατίθενται στους ενδιαφερόμενους και μέσω διαδικτύου (παρ. 9).

Γ. Κατάργηση τέλους χαρτοσήμου ασφαλιστικών αποζημιώσεων.

Με τις διατάξεις του άρθρου 20 του ν. 3091/2002 (ΦΕΚ 330 Α') καταργήθηκε από 1-1-2003 το τέλος χαρτοσήμου που επιβαλλόταν στις αποδείξεις πληρωμής αποζημιώσεων που καταβάλλονται από ασφαλιστικές εταιρείες για ασφαλίσεις κάθε φύσης, καθώς και στους συμβιβασμούς που αφορούν στις αποζημιώσεις αυτές.

Δ. Κατάργηση τέλους χαρτοσήμου επί των συμβάσεων δανείου.

α) Με τις διατάξεις της παρ. 14 του άρθρου 20 του Ν. 3227/2004 (ΦΕΚ Α 31/9-2-2004) καταργήθηκε από 6 Φεβρουαρίου 2004 το τέλος χαρτοσήμου που επιβαλλόταν για τις συμβάσεις δανείων που χορηγεί ο Ο.Ε.Κ. στους δικαιούχους του και στους τόκους που απορρέουν από αυτά.

β) Με τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 18 του ν.3470/2006(ΦΕΚ Α132/28-6-2006) καταργείται το τέλος χαρτοσήμου στα δάνεια που χορηγούνται από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων στους τόκους και στα παρεπόμενα σύμφωνα αυτών. Η κατάργηση ισχύει από 28-6-2006 , ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου.

Ε. Κατάργηση τέλους χαρτοσήμου επί των καθαρών κερδών των Ο.Ε., Ε.Ε. και Ε.Π.Ε.

Με τις διατάξεις του άρθρου 22 του Ν. 3296/2004 (ΦΕΚ Α253/14-12-2004) καταργείται από 1/1/2005 το τέλος χαρτοσήμου 1% που επιβαλλόταν στα καθαρά κέρδη των ομόρρυθμων, ετερόρρυθμων και περιορισμένης ευθύνης εταιρειών, των κερδοσκοπικών συνεταιρισμών, των κοινοπραξιών, των αστικών εταιριών και κοινωνιών αστικού δικαίου που ασκούν επιχείρηση και αφορούν διαχειριστική περίοδο που αρχίζει από 1-1-2005 και μετά.

ΘΕΜΑΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ

1. Ποια είναι η αρμόδια Δ.Ο.Υ. για την κατάθεση διάφορων εγγράφων, όπως ιδιωτικών συμφωνητικών μίσθωσης ακινήτων ή για την υποβολή δικαιολογητικών ηλεκτροδότησης από τον ιδιοκτήτη;

Για τις συγκεκριμένες ως άνω περιπτώσεις αρμόδια είναι οποιαδήποτε Δ.Ο.Υ. στην πρώτη περίπτωση και η αρμόδια Δ.Ο.Υ. του υπόχρεου ιδιοκτήτη στη δεύτερη περίπτωση.

2. Ποια είναι η διαδικασία έγκρισης ηλεκτροδότησης οικοδομών από τις Δ.Ο.Υ.; Είναι νόμιμη η διαδικασία καταλογισμού ΦΠΑ σε ιδιώτη που κτίζει οικοδομή και δεν καλύπτεται το κόστος οικοδομής με παραστατικά;

Οι φορολογικές διατάξεις περί ηλεκτροδότησης θεσπίστηκαν για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής στον κατασκευαστικό τομέα.

Για τις οικοδομές που ζητείται ηλεκτροδότηση, με εξαίρεση εκείνες που κατασκευάζονται από επιχειρήσεις ανέγερσης και πώλησης οικοδομών και οι οποίες υπόκεινται σε ΦΠΑ, υποβάλλεται σχετική δήλωση (αίτηση) του υπόχρεου στην αρμόδια για τη φορολογία εισοδήματός του Δ.Ο.Υ. με όλα τα κατά περίπτωση προβλεπόμενα στοιχεία, έντυπα και πίνακες και θεωρείται άμεσα η υπεύθυνη δήλωση του ηλεκτρολόγου εγκαταστάτη ή χορηγείται η προβλεπόμενη από το άρθρο 35 του ν.2238/1994 βεβαίωση, κατά περίπτωση, εφόσον βεβαίως διαπιστώνεται η πληρότητα του φακέλου και πληρούνται όλες οι σχετικές προϋποθέσεις (σχετ. παρ. 3 του άρθρου 12 του ν. 3052/2002). Ο σχετικός έλεγχος ως προς την κάλυψη του κόστους ανέγερσης και τα οικεία παραστατικά και λοιπά δικαιολογητικά διενεργείται σε μεταγενέστερο χρόνο σύμφωνα με συγκεκριμένα κριτήρια επιλογής υποθέσεων προς έλεγχο, τα οποία έχουν καθοριστεί με τις Υπουργικές Αποφάσεις 1112981/2097/Α0012/25-11-05 και 1082475/1754/ΔΕ-Α'/ΠΟΛ.1115/30.7.08 (επιφάνεια του ακινήτου, έτος χορήγησης της βεβαίωσης ηλεκτροδότησης ή θεώρησης της υπεύθυνης δήλωσης του ηλεκτρολόγου εγκαταστάτη, ΑΦΜ του υπόχρεου κλπ).

Σε περιπτώσεις ηλεκτροδότησης αυθαίρετων οικοδομών απαιτείται υποχρεωτικά η προσκόμιση των δικαιολογητικών νομιμοποίησης της οικοδομής ή έγκρισης της ηλεκτροδότησής της, τα οποία εκδίδονται από τις αρμόδιες προς τούτο υπηρεσίες ή αρχές.

Ειδικότερα ανά κατηγορία οικοδομών ισχύουν τα εξής:

α. Για οικοδομές για τις οποίες οι οικείες άδειες πολεοδομίας εκδόθηκαν μέχρι 31/12/94, καθώς και για οικοδομές για τις οποίες δεν έχουν εκδοθεί για οποιοδήποτε λόγο άδειες πολεοδομίας, ανεξάρτητα από το χρόνο ανέγερσής τους.

Για τις παραπάνω οικοδομές πρέπει να αποδοθεί από τον υπόχρεο με έκτακτη δήλωση η τυχόν διαφορά ΦΠΑ λόγω μη κάλυψης του κόστους ανέγερσης με αντίστοιχα δικαιολογητικά δαπανών, εντός δύο μηνών από την έγκριση της ηλεκτροδότησης. Υποχρέωση κάλυψης με αντίστοιχα δικαιολογητικά υπάρχει για οικοδομικές εργασίες που έγιναν από 23/3/90 και μετά.

Σε περίπτωση που από τον έλεγχο διαπιστωθεί ότι το κόστος ανέγερσης της οικοδομής δεν καλύπτεται με αντίστοιχα δικαιολογητικά και εφόσον για την ακάλυπτη διαφορά δεν έχει αποδοθεί το ποσό ΦΠΑ που αναλογεί σύμφωνα με τα παραπάνω, τότε το ποσό αυτό καταλογίζεται με σχετική πράξη σε βάρος του υποχρέου και επιβάλλονται οι νόμιμες προσαυξήσεις (οι οποίες υπολογίζονται από τη λήξη των δύο μηνών από την ημερομηνία έγκρισης της ηλεκτροδότησης), καθώς και οι λοιπές προβλεπόμενες κυρώσεις.

Ο τρόπος προσδιορισμού του κόστους ανέγερσης της οικοδομής που πρέπει να καλύπτεται από αντίστοιχα δικαιολογητικά δαπανών καθώς και όλες οι σχετικές λεπτομέρειες προβλέπονται από τις οικείες διατάξεις (άρθρο 8 παρ. 2 ν.1882/90 και 53 ν.2065/92) και τις σχετικές εγκυκλίους.

Για εργασίες που αποδεδειγμένα έγιναν πριν από 23/3/90 δεν αναζητούνται δικαιολογητικά δαπανών.

β. Για οικοδομές για τις οποίες οι άδειες πολεοδομίας εκδόθηκαν από 1/1/95 και μετά.

Για τις παραπάνω οικοδομές υποβάλλεται στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. από τον υπόχρεο, μαζί με τη δήλωση (αίτηση) ηλεκτροδότησης, ο τελικός πίνακας ανάλυσης του κόστους κατασκευής στις επί μέρους εργασίες της οικοδομής, με συνημμένη τη δήλωση εργασιών που έγιναν στην

οικοδομή και επιπλέον θεωρημένα αντίγραφα του εντύπου υπολογισμού του ελάχιστου κόστους κατασκευής της οικοδομής και του αρχικού πίνακα ανάλυσης κόστους κατασκευής που έχουν κατατεθεί στην Πολεοδομία, καθώς και η οικοδομική άδεια με την έγκριση της αρμόδιας πολεοδομίας για ηλεκτροδότηση.

Η αρμόδια Δ.Ο.Υ., εφόσον κατά τον έλεγχο διαπιστώσει έλλειψη στοιχείων ανέγερσης, καταλογίζει στον υπόχρεο πρόστιμο ισόποσο με το ΦΠΑ που αναλογεί στη διαφορά του μη ισοσκελισμένου πίνακα και επ' αυτού 50% επιπλέον πρόστιμο.

Ο τρόπος προσδιορισμού του ελάχιστου κόστους κατασκευής της οικοδομής και οι σχετικές διαδικασίες προβλέπονται από τις διατάξεις της 1137140/2439/ΠΟΛ 1277/5.12.1994 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε, όπως ισχύει.

3. Ποια είναι η προθεσμία άσκησης προσφυγής;

Η προσφυγή μπορεί να ασκηθεί εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από την επίδοση των καταλογιστικών πράξεων, εκτός αν ο νομιμοποιούμενος για την άσκησή της διαμένει στην αλλοδαπή, οπότε η προθεσμία άσκησης της προσφυγής είναι ενενήντα (90) ημέρες. Ειδικά στις περιπτώσεις που υποβάλλεται ιδιαίτερη αίτηση διοικητικής επίλυσης της διαφοράς και ματαιώνεται η επίλυση ή επιτυγχάνεται μερική μόνο επίλυση αυτής, η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής αναστέλλεται με την υποβολή της αίτησης για διοικητική επίλυση της διαφοράς, μη υπολογιζόμενης της ημέρας υποβολής αυτής και συνεχίζει από την επόμενη εργάσιμη για τις δημόσιες υπηρεσίες ημέρα της ημέρας υπογραφής της πράξης ματαίωσης ή μερικής επίλυσης της διαφοράς (άρθρο 70, ν.2238/94).

4. Είναι δυνατή η άσκηση περισσότερων προσφυγών κατά της ίδιας πράξης για διαφορετικούς λόγους;

Όχι, για κάθε καταλογιστική πράξη μπορεί να ασκηθεί μία μόνο προσφυγή από τον ίδιο προσφεύγοντα, στην οποία αναφέρονται όλοι οι λόγοι. Η προσφυγή όμως μπορεί να αφορά ορισμένα σημεία της καταλογιστικής πράξης και όχι το σύνολο της. Αυτό για παράδειγμα μπορεί να συμβεί στην περίπτωση μερικού συμβιβασμού, οπότε αντικείμενο της προσφυγής είναι το μέρος για το οποίο δεν επήλθε συμβιβασμός.

5. Είναι απαιτητό άμεσα το βεβαιωθέν ποσό λόγω προσφυγής ;

Επί μη επίτευξης διοικητικού συμβιβασμού και άσκησης εμπρόθεσμης προσφυγής, τόσο στη φορολογία εισοδήματος και στις λοιπές φορολογίες ή αντικείμενα που παραπέμπουν στις διατάξεις της φορολογίας αυτής (π.χ. πρόστιμα ΚΒΣ) όσο και στο ΦΠΑ, βεβαιώνεται άμεσα ποσοστό 10% του ποσού της καταλογιστικής πράξης, το οποίο και είναι εφάπαξ καταβλητέο μέχρι το τέλος του επόμενου από τη βεβαίωση μήνα.

Ειδικά επί προσωρινού ελέγχου παρακρατούμενων φόρων και ΦΠΑ είναι εφάπαξ καταβλητέο ολόκληρο το ποσό της καταλογιστικής πράξης μέχρι το τέλος του επόμενου από τη βεβαίωση μήνα, ανεξάρτητα από την άσκηση ή μη προσφυγής.

Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης καταβολής σύμφωνα με τα ανωτέρω επιβάλλονται οι προβλεπόμενες από τον ΚΕΔΕ ταμειακές προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής ανά μήνα καθυστέρησης.

6. Είναι δυνατόν με το ίδιο δικόγραφο της προσφυγής ο προσφεύγων να στραφεί και κατά άλλων πράξεων και κατά ποίων ;

Για κάθε καταλογιστική πράξη μη συναφή με άλλη (μη άμεσα συναρτώμενη) πρέπει να ασκείται ιδιαίτερη προσφυγή.

7. Ποια η προθεσμία συμβιβασμού για τα πρόστιμα του Κ.Β.Σ. και σε πόσες δόσεις καταβάλλονται;

Α. Η συζήτηση για τη διοικητική επίλυση της διαφοράς γίνεται σε ημερομηνία που ορίζεται από τον προϊστάμενο της υπηρεσίας που εξέδωσε την πράξη. Το σχετικό όμως αίτημα για την επίλυση της διαφοράς υποβάλλεται από το φορολογούμενο εντός συγκεκριμένης προθεσμίας και ειδικότερα εντός της προθεσμίας που ορίζεται για την άσκηση προσφυγής.

Δικαστικός συμβιβασμός επίσης μπορεί να ενεργείται ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου και σε κάθε στάση της δίκης, μέχρι πέντε (5) ημέρες πριν από τη συζήτηση της υπόθεσης.

Β. Για να συντελεστεί διοικητικός ή δικαστικός συμβιβασμός, πρέπει σε κάθε περίπτωση να καταβληθεί άμεσα το 1/5 του βάσει συμβιβασμού ποσού ή το αργότερο εντός των δύο (2) επόμενων εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία συμβιβασμού. Το υπόλοιπο ποσό καταβάλλεται σε έξι ίσες μηνιαίες δόσεις, με τον περιορισμό ότι κάθε δόση δε μπορεί να είναι μικρότερη των 300 ευρώ, εκτός της τελευταίας. Σε περίπτωση εφάπαξ καταβολής του υπόλοιπου αυτού ποσού παρέχεται έκπτωση 5%.

Γ. Επί συμβιβασμού στο πλαίσιο ειδικού τρόπου περαίωσης υποθέσεων ισχύει το εκάστοτε ισχύον ειδικό καθεστώς. Ειδικά επί υποθέσεων που ελέγχονται με την Υπουργική Απόφαση 1021681/1120/ΔΕ-Α'/ΠΟΛ.1037/05 προβλέπεται, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, η καταβολή σε 18 ή 24 ίσες μηνιαίες δόσεις του βάσει συμβιβασμού ποσού που απομένει μετά την καταβολή του 1/5 αυτού, με τον περιορισμό ότι κάθε δόση δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 300 ευρώ, εκτός της τελευταίας.

(Για το θέμα αυτό, βλέπε και ενότητα «ΘΕΜΑΤΑ ΚΩΔΙΚΑ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ» του Εγχειριδίου).

ΘΕΜΑΤΑ ΜΗΤΡΩΟΥ

1. Ποια δικαιολογητικά απαιτούνται για τη χορήγηση ΑΦΜ σε διάφορες κατηγορίες επαγγελματιών;

- Η χορήγηση ΑΦΜ είναι ενιαία για όλα τα φυσικά πρόσωπα, δε γίνεται διάκριση αυτών ανάλογα με το επάγγελμά τους. Απαραίτητο στοιχείο αποτελεί το δελτίο ταυτότητας (αστυνομική, πολεμικού ναυτικού, πολεμικής αεροπορίας κ.λ.π.)
- Η χορήγηση ΑΦΜ στα μη φυσικά πρόσωπα διενεργείται με τις διαδικασίες της έναρξης εργασιών. Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται αναφέρονται παρακάτω.

2. Ποια δικαιολογητικά απαιτούνται για τη χορήγηση ΑΦΜ σε αλλοδαπούς;

- Το διαβατήριό τους και στην περίπτωση που τα στοιχεία τους δεν έχουν γραφεί με λατινικούς χαρακτήρες κατατίθεται φωτοτυπία του διαβατηρίου επίσημα μεταφρασμένη.
- Εφόσον οι αλλοδαποί είναι κάτοικοι Ελλάδος προσκομίζεται και η άδεια παραμονής τους.

3. Ποια δικαιολογητικά απαιτούνται για τη λήψη ΑΦΜ από φυσικά πρόσωπα μη επιτηδευματίες;

Το δελτίο ταυτότητάς τους. Αν η δήλωση για την απόδοση ΑΦΜ κατατίθεται από νόμιμα εξουσιοδοτημένο πρόσωπο, υποβάλλεται η σχετική εξουσιοδότηση και επικυρωμένο φωτοαντίγραφο του δελτίου ταυτότητας.

4. Εάν όλοι πρέπει να έχουν ΑΦΜ;

Υποχρεούνται να έχουν ΑΦΜ, όλοι όσοι συναλλάσσονται με τις Δ.Ο.Υ.

5. Ποιες οι συνέπειες της ύπαρξης διπλού ΑΦΜ;

Επιβάλλονται τα πρόστιμα των διατάξεων του άρθρου 4 του ν. 2523/97 όπως έχει τροποποιηθεί με τις διατάξεις της παρ. 3β του άρθρου 21 του ν. 2948/2001 σύμφωνα με τις οποίες, όποιος κατέχει και χρησιμοποιεί περισσότερους από ένα ΑΦΜ υπόκειται σε πρόστιμο που ορίζεται σε τέσσερις χιλιάδες τετρακόσια (4.400) ευρώ.

6. Εάν ο ΑΦΜ μετά τη διακοπή εργασιών μιας επιχείρησης συνεχίζει να υφίσταται ή όχι;

Μετά τη διακοπή εργασιών ατομικής επιχείρησης ο ΑΦΜ του φυσικού προσώπου εξακολουθεί να υφίσταται για τις προσωπικές του συναλλαγές ενώ στην περίπτωση διακοπής εργασιών νομικού προσώπου ο ΑΦΜ παύει να υφίσταται.

7. Ποια δικαιολογητικά απαιτούνται για έναρξη επαγγέλματος;

A) Ατομική Επιχείρηση

- Αστυνομική ταυτότητα.
- Τίτλος κυριότητας ή μισθωτήριο συμβόλαιο ή υπεύθυνη δήλωση ν. 1599/86 περί δωρεάν παραχώρησης χώρου για κάθε επαγγελματική εγκατάσταση.
- Βεβαίωση εγγραφής ή απαλλαγής από αρμόδιο Ασφαλιστικό Φορέα .
- Βεβαίωση ελέγχου της επωνυμίας και του διακριτικού τίτλου των φυσικών προσώπων από το οικείο Επιμελητήριο, όπου απαιτείται από σχετικές διατάξεις.
- Εξουσιοδότηση του υπόχρεου με θεωρημένο το γνήσιο της υπογραφής του σε περίπτωση που οι δηλώσεις υποβάλλονται από τρίτο πρόσωπο.

- Άδεια εγκατάστασης ή λειτουργίας από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπ. Ανάπτυξης, όπου απαιτείται (αρθρ. 3, 4, 5, 27 ν.3325/2005).
- Προέγκριση ίδρυσης για καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος από Δήμους και Κοινότητες όπου απαιτείται (αρθρ. 80, 81 ν.3463/2006).

Τα αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα υπήκοοι χωρών εκτός Ε.Ε. εκτός των παραπάνω δικαιολογητικών, υποβάλλουν στη Δ.Ο.Υ. και άδεια διαμονής για εργασία στην Ελλάδα διάρκειας τουλάχιστον ενός έτους.

Β) Προσωπικές Εταιρείες (Ο.Ε. – Ε.Ε.)

- Καταστατικό δημοσιευμένο στο οικείο Πρωτοδικείο.
- Τίτλος κυριότητας ή μισθωτήριο συμβόλαιο ή υπεύθυνη δήλωση ν. 1599/86 περί δωρεάν παραχώρησης χώρου για κάθε επαγγελματική εγκατάσταση.
- Βεβαίωση εγγραφής ή απαλλαγής των μελών από αρμόδιο Ασφαλιστικό Φορέα.
- Εξουσιοδότηση του υπόχρεου με θεωρημένο το γνήσιο της υπογραφής του σε περίπτωση που οι δηλώσεις και τα δικαιολογητικά υποβάλλονται από τρίτο πρόσωπο.
- ΑΦΜ των μελών της Ο.Ε. και Ε.Ε. (φυσικών και νομικών προσώπων).
- Άδεια εγκατάστασης ή λειτουργίας από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπ. Ανάπτυξης, όπου απαιτείται (αρθρ. 3, 4, 5, 27 ν.3325/2005).
- Προέγκριση ίδρυσης για καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος από Δήμους και Κοινότητες όπου απαιτείται (αρθρ. 80, 81 ν.3463/2006).

Τα αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα υπήκοοι χωρών εκτός Ε.Ε. για την συμμετοχή τους στις προσωπικές εταιρείες, εκτός των παραπάνω δικαιολογητικών, υποβάλλουν στη Δ.Ο.Υ. και άδεια διαμονής για εργασία στην Ελλάδα διάρκειας τουλάχιστον ενός έτους.

Γ) Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ)

- Καταστατικό δημοσιευμένο στο οικείο Πρωτοδικείο.
- Το Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) ή το ΤΑΠΕΤ εάν δεν έχει τυπωθεί το ΦΕΚ και υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/86 υπογεγραμμένη από τον εκπρόσωπο της εταιρείας ότι θα προσκομισθεί το ΦΕΚ μετά την κυκλοφορία του.
- Τίτλος κυριότητας ή μισθωτήριο συμβόλαιο ή υπεύθυνη δήλωση ν. 1599/86 περί δωρεάν παραχώρησης χώρου για κάθε επαγγελματική εγκατάσταση.
- Βεβαίωση εγγραφής ή απαλλαγής των μελών από αρμόδιο Ασφαλιστικό Φορέα .
- Εξουσιοδότηση του διαχειριστή, με θεωρημένο το γνήσιο της υπογραφής του σε περίπτωση που οι δηλώσεις υποβάλλονται από τρίτο πρόσωπο.
- Άδεια εγκατάστασης ή λειτουργίας από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπ. Ανάπτυξης, όπου απαιτείται (αρθρ. 3, 4, 5, 27 ν.3325/2005).
- Προέγκριση ίδρυσης για καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος από Δήμους και Κοινότητες όπου απαιτείται (αρθρ. 80, 81 ν.3463/2006).

Τα αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα που είναι υπήκοοι χωρών εκτός Ε.Ε. και ορίζονται ως διαχειριστές στην ΕΠΕ υποβάλλουν στη Δ.Ο.Υ. άδεια διαμονής για εργασία στην Ελλάδα διάρκειας τουλάχιστον ενός έτους.

Δ) Ανώνυμη Εταιρεία

- Καταστατικό.
- Το Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) ή το ΤΑΠΕΤ εάν δεν έχει τυπωθεί το ΦΕΚ και υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/86 υπογεγραμμένη από τον εκπρόσωπο της εταιρείας ότι θα προσκομισθεί το ΦΕΚ μετά την κυκλοφορία του.
- Ανακοίνωση εγκριτικής απόφασης οικείας Νομαρχίας.
- Τίτλος κυριότητας ή μισθωτήριο συμβόλαιο ή υπεύθυνη δήλωση ν. 1599/86 περί δωρεάν παραχώρησης χώρου για κάθε επαγγελματική εγκατάσταση.
- Βεβαίωση εγγραφής ή απαλλαγής των μελών του ΔΣ από αρμόδιο Ασφαλιστικό Φορέα .
- Εξουσιοδότηση του εκπροσώπου, με θεωρημένο το γνήσιο της υπογραφής του σε περίπτωση που οι δηλώσεις υποβάλλονται από τρίτο πρόσωπο.
- Άδεια εγκατάστασης ή λειτουργίας από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπ. Ανάπτυξης, όπου απαιτείται (αρθρ.3,4,5,27 ν.3325/2005).
- Προέγκριση ίδρυσης για καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος από Δήμους και Κοινότητες όπου απαιτείται (αρθρ.80,81 ν.3463/2006).

8. Πότε είναι εκπρόθεσμη η έναρξη ή η διακοπή δραστηριότητας και ποιες οι συνέπειες;

Κάθε Φυσικό ή Νομικό Πρόσωπο ή Ένωση Προσώπων όπως αυτά αναφέρονται στο άρθρο 3 του Κώδικα Φ.Π.Α. (ν. 2859/2000) όπως ισχύει, υποχρεούται να υποβάλλει στον προϊστάμενο της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. δήλωση έναρξης εργασιών σύμφωνα με το άρθρο 36 του Κώδικα Φ.Π.Α. πριν από την πραγματοποίηση οποιασδήποτε συναλλαγής στα πλαίσια της επαγγελματικής του δραστηριότητας.

Ειδικά τα Νομικά Πρόσωπα και οι Ενώσεις Προσώπων υποβάλλουν τη δήλωση έναρξης εργασιών εντός τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης του καταστατικού ή την ημερομηνία σύστασης στις περιπτώσεις που δεν απαιτείται δημοσίευση.

Η δήλωση διακοπής εργασιών υποβάλλεται στη Δ.Ο.Υ. για μεν τα Φυσικά Πρόσωπα εντός 10 ημερών από την οριστική παύση των εργασιών τους για δε τα Νομικά Πρόσωπα και τις Ενώσεις Προσώπων εντός 30 ημερών από τη νόμιμη λύση τους.

Η πέραν των ανωτέρω προθεσμιών υποβολή δήλωσης έναρξης ή διακοπής εργασιών, θεωρείται εκπρόθεσμη και επιβάλλονται πρόστιμα από εκατόν δέκα επτά (117) έως χίλια εκατόν εβδομήντα (1.170) Ευρώ όπως ορίζονται με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 2523/97 όπως ισχύει.

9. Ποια δικαιολογητικά απαιτούνται για τη διακοπή εργασιών λόγω θανάτου φυσικού προσώπου;

- Ληξιαρχική πράξη θανάτου.
- Πιστοποιητικό εγγύτερων συγγενών.
- Βεβαίωση περί μη δημοσίευσης διαθήκης ή αποδεικτικό δημοσίευσης εφόσον υπάρχει διαθήκη και αντίγραφο αυτής.

10. Πότε αποκτά νομική προσωπικότητα η Ε.Π.Ε. (μετά την υποβολή του καταστατικού στο Πρωτοδικείο ή μετά τη δημοσίευση στο ΦΕΚ) ;

Με τη δημοσίευση στο ΦΕΚ.